

**T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
ÇİN DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI**

**TARİHTE ÇİNLİ DENİZ HAYDUTLARI VE
FAALİYETLERİ**

**Hazırlayan
Aşlı Can DUMAN**

**Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Feyza GÖREZ**

Yüksek Lisans Tezi

**Haziran 2020
KAYSERİ**

T.C
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DOĞU DİLLERİ VE EDEBİYATLARI ANABİLİM DALI
ÇİN DİLİ VE EDEBİYATI BİLİM DALI

TARİHTE ÇİNLİ DENİZ HAYDUTLARI VE FAALİYETLERİ
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Ashı Can DUMAN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Feyza GÖREZ

Bu çalışma; Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi tarafından SYL-2019-8619kodlu proje ile desteklenmiştir.

Haziran 2020
KAYSERİ

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Aslı Can DUMAN

İmza:

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

TEZ İNTİHAL FORMU

Tez Başlığı: Tarihte Çinli Deniz Haydutları ve Faaliyetleri

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Giriş, b) Ana bölümler ve c) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 82 sayfalık kısmına ilişkin, 29/06/2020 tarihinde *Turnitin* intihal programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı: % 8 dir.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Giriş dahil
- 2- Ana Bölümler dahil
- 3- Sonuç dahil
- 4- Alıntılar dahil
- 5- Kapak hariç
- 6- Önsöz ve Teşekkür hariç
- 7- İçindekiler hariç
- 8- Kaynakça hariç
- 9- Özet hariç
- 10- Yedi (7) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez İntihal Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim. 29/06/2020

Adı Soyadı : Aslı Can Duman
Öğrenci No : 4033331702
Anabilim Dalı : Doğu Dilleri ve Edebiyatları
Bilim Dalı : Çin Dili ve Edebiyatı
Program Adı : Yüksek Lisans

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Feyza Görez

Öğrenci: Aslı Can Duman

“Tarihte Çinli Deniz Haydutları ve Faaliyetleri” adlı yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Aslı Can DUMAN

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Feyza GÖREZ

Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalı Başkanı

Prof. Dr. S. Göksel TÜRKÖZÜ

Dr. Öğr. Üyesi Feyza GÖREZ danışmanlığında Aslı Can DUMAN'ın hazırladığı “Tarihte Çinli Deniz Haydutları ve Faaliyetleri” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doğu Dilleri ve Edebiyatları Anabilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

24/07/2020

JÜRİ:

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Feyza GÖREZ

Üye:Doç. Dr. İnci ERDOĞDU

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Nurcan KALKIR

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun ..... tarih ve .....

sayılı kararı ile onaylanmıştır.

.../.../...

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Kenan GÜLLÜ

ÖNSÖZ

Modern çağda da açık denizlerde ve okyanuslarda sorun teşkil etmeye devam eden deniz haydutları ve korsanlar, tarihin her döneminde kıyı ülkelerinin korkulu rüyası olmuştur. Antik Çağlarda kayıklar ile başladıkları faaliyetler, teknolojinin gelişmesiyle boyut değiştirmiştir. Bazen sadece hırsızlık ve yağmalar yaparak rahatsızlık verirken, bazen de ülkelerin ekonomik faaliyetlerinde ve siyasetlerinde rol oynamışlardır. Çin de bulunduğu coğrafya itibari ile deniz haydutlarından muzdarip bir imparatorluktur. Kadim bir uygarlık olan Çin, ilk hanedanlığından son hanedanlığına kadar neredeyse her dönemde deniz haydutlarının hedefi olmuştur. Toplumumuzda, özensiz çeviriler ve yazılan bazı kitaplarda yanlış kullanımlar sonucu *korsan* ve *deniz haydudu* kavramları birbirine sıkça karıştırılmaktadır. Bu bağlamda, çalışmamızda “korsanlık” ve “deniz haydutluğu” kavramları netleştirilecek, akabinde Batı’nın korsanlık anlayışına örnekler verilecek ve Çin’in deniz haydutluğu tarihi, tutulan kayıtların ışığında aydınlatılacaktır.

Tez konusu seçiminde ve çalışmanın her sürecinde maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, öğrencisi olduğum için kendimi şanslı saydığım ve kendisine minnet duyduğum danışmanım Sayın. Dr. Öğr. Üyesi Feyza Görez’e, karşılıklı fikir alışverişinde bulunduğum ve elimin ulaşmadığı yerlerde yaptığı yardımlarından dolayı bölüm arkadaşım Bircan Betül Kural’a, eğitim hayatımda her zaman yanımda olan ve kendimi güvende hissetmemi sağlayan annem Aysel Duman’a, babam Ali Duman’a ve abim Ali Can Duman’a, her konuda arkamda duran Medet Duman’a, farklı dünyası ile olaylara farklı perspektiften bakmamda katkısı olan Karl Langedock’a en içten teşekkürlerimi sunarım...

TARİHTE ÇİNLİ DENİZ HAYDUTLARI VE FAALİYETLERİ

Aslı Can DUMAN

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi,

Haziran 2020

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Feyza GÖREZ

KISA ÖZET

Bu tezin konusu Çin hanedanlık tarihinde yasa dışı denizcilik faaliyetleridir. Bu konu, “korsan” ve “deniz haydutluğu” kavramlarının açıklanması, dünyadaki korsanlık ve deniz haydutluğu faaliyetlerinin ünlü korsanlar ve deniz haydutları örnekleriyle şekillendirilmesi ve Çin tarihindeki deniz haydutlarının hanedanlık perspektifinde değerlendirilmesi ile sınırlandırılmıştır. Deniz haydutları, var oldukları süre boyunca yasaları çiğneyen ve suçlu olma potansiyelleri ile bilindiği için, daima denizlerin kötü çocukları olarak anılırlar. Ancak, Çin tarihine baktığımızda varlıkları M.Ö. 2000’li yıllara dayanan Çinli deniz haydutları ilkel toplumun doğası ve oluşumundan ayrı düşünülemez. Zoraki koşullar sonucu ortaya çıkmıştır. Merkezi otorite kurulana kadar kölelere uygulanan baskıdan kaçan halk kendini denize atmış ve denizin zor koşullarında yağma yaparak yaşamlarını sürdürmeye çalışmıştır. Daha sonra deniz haydutluğu bir meslek haline dönüşmüş ve Çinli haydutlar hanedanlıklar boyunca denizlerde yelkenlerini dalgalandırmışlardır. Resmi olarak Doğu Han Hanedanlığında başlayan deniz haydutluğu Ming Hanedanlığında zirveye tırmanmaya başlamış ve son hanedanlık olan Qing Hanedanlığı döneminde doruğa çıkmasıyla birlikte düşüşe geçmiştir.

Çin denizcilik tarihi ünlü Amiral Zheng He ile doruk noktasına ulaşmış ve dünya denizcilik tarihinde önemli bir yere sahip olmuştur. Bu tarihin yadsınamaz bir parçası olan Çinli haydutlar ise batılılar tarafından kısmen göz ardı edilmiştir. Bu araştırma alanındaki eksikliği gidermek açısından fayda sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Korsan, Deniz Haydutluğu, Çin, Denizcilik, Hai Dao

A HISTORY OF CHINESE PIRATES AND THEIR ACTIVITIES

Aslı Can DUMAN

Erciyes University, SocialSciencesInstitute Master Program Thesis,

June 2020

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Feyza GÖREZ

ABSTRACT

The subject of this thesis is illegal maritime activities in the history of Chinese dynasty. This subject is limited to the explanation of the concepts of "pirate" and "sea bandit", shaping the piracy and sea bandit activities around the world with examples of famous pirates and sea bandits, and evaluating sea bandits in the perspective of a dynasty. Since sea bandits are known for their potential to break the law and be guilty as long as they exist, they were always referred to as bad children of the seas. However, when we look at the history of China, their existence goes back to BC. Chinese sea bandits dating back to the 2000s has emerged as a result of forced conditions that cannot be considered apart from the nature and formation of primitive society. The people, who escaped from the pressure applied to the slaves until the central authority was established, threw themselves into the sea and tried to survive by looting in the difficult conditions of the sea. Later, sea bandits became a profession and Chinese thugs waved their sails in the seas during the dynasties. The official dynasty, which started officially in the Eastern Han Dynasty, began to climb to the peak in the Ming Dynasty and declined with its peak during the Qing Dynasty, the last dynasty.

Chinese maritime history reached its climax with the famous Admiral Zheng He and gained an important place in world maritime history. Chinese bandits, an undeniable part of this history, have been partially ignored by westerners. This research will be beneficial for the deficiency in the field.

Keywords: Pirate, Maritime Piracy, Hai Dao, Qing Dynasty, Maritime History

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ İNTİHAL FORMU	ii
YÖNERGE UYGUNLUK.	iii
KABUL ONAY	iv
ÖNSÖZ	v
KISA ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER	viii
GİRİŞ	1

1.BÖLÜM

KORSANLIK ve DENİZ HAYDUTLUĞU

1.1.Korsan Nedir?	6
1.2.Haydutluk Nedir?	10
1.2.1.Deniz Haydutluğu Nedir?	12

2.BÖLÜM

DÜNYA TARİHİNDE KORSANLIK ve DENİZ HAYDUTLUĞU

2.1.Sör Francis Drake.....	16
2.2.François L'Olonnais.....	21
2.3.Sör Henry Morgan.....	24
2.4.Kaptan William Kidd	25
2.5.Barbaros Kardeşler\ Oruç ve Hızır Reis – Murat Reis.....	27
2.6.Murat Reis	29
2.7.Kara Sakal	31
2.8.Calico Jack	32

3.BÖLÜM

ÇİN TARİHİNDE DENİZ HAYDUTLUĞU

3.1. Erken Dönem Deniz Haydutluğu Faaliyetleri.....	41
3.2.Deniz Haydutluğu Faaliyetlerinin Gelişim Süreci	42
3.2.1.ZhangBo Lu 张伯路 İsyanı.....	43
3.2.2.孙恩 Sun En ve 卢循 Lu Xun İsyanı	46
3.3.Deniz Haydutluğunun Doruk Noktası ve Çöküşü.....	46
3.3.1.Sui Hanedanlığından Tang Hanedanlığı'nın Ortalarına Kadar Gerçekleştirilmiş Olan Haydut Faaliyetleri.....	48
3.3.1.1.Huang Chao 黄巢 İsyanı ve Deniz Haydutları.....	50
3.3.2.Song-Yuan Hanedanlıkları Dönemindeki Deniz Haydutluğu Faaliyetleri	52
3.3.2.1.Güney Doğu Kıyılarının Sosyal Durumu.....	52
3.3.3.Ming Hanedanlığında Deniz Haydutları Faaliyetleri	53
3.3.3.1.Mingli Shaolin 少林 ler ve Japon Deniz Haydutları “Wokou”	57
3.3.4.Qing Hanedanlığı Dönemindeki Deniz Haydutluğu Faaliyetleri.....	61
3.3.4.1.“Ming'in Sonu Qing'in Başı”, Qing Hanedanlığına Karşı Güçler.....	63
3.3.4.2.Zheng Chenggong 郑成功'un Qing'e Karşı Ayaklanması ve Deniz Haydutları	66
3.3.4.3.Kızıl Bayraklı Filo ve Zheng Yi Sao 郑一嫂.....	69
SONUÇ.....	79
EK-1 HARİTALAR.....	84
KRONOLOJİ	87
TEZDE GEÇEN PİNYİNLERİN TÜRKÇE TELAFFUZ SÖZLÜĞÜ	89
KAYNAKÇA	98
ÖZ GEÇMİŞ.....	104

GİRİŞ

Kara ve deniz farklı olmakla birlikte, birbirlerinden ayrı olarak düşünülemez iki oluşumdur. Karada mevcut olan sorunlar kendini denizlerde, denizlerdeki huzursuzluk kendini karada gösterir. Bu çalışmada üzerine duracağımız konu aslında iki oluşumda da aktif rol oynayan fakat birbirlerinden keskin çizgilerle ayrılan insanlardır; korsanlar, deniz haydutları ve diğerleri.

Yaygın yanlış kullanım sonucu toplum ağzında ve yer yer literatürde “korsan” olarak bahsedilen ama aslında “deniz haydudu” olan insanların arasındaki fark da gözetilmelidir. Korsanlık ve deniz haydutluğu iki farklı kavramdır. 1982’de Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’nde yer alan üç esas madde korsanlık ve deniz haydutluğunu ayırmıştır. Korsanlık devlet izni ile diğer ülkelere karşı yürütülen bir faaliyetken, deniz haydutluğu hem kendi ülkesine hem de yabancı ülkelere karşı gerçekleştirilen soygunlardır. Günümüzde bilinçsiz ve özensiz çeviriler sonucunda iki kavram karıştırılmaktadır. Bu karmaşada popüler kültürün de etkisi vardır. “Korsan” kelimesinin kulağa daha hoş ve alışlageldik bir yanı olması bakımından, halk tarafından ilgiyle karşılanıp, daha kolay kabul göreceği düşüncesi ile topluma bu şekilde pazarlanmıştır.

Korsan veya deniz haydudu denilince akla gelen ilk görüntü gözlerinden biri siyah bir bantla kapatılmış, muhtemelen tek kolu kopmuş ve yerine kanca takılmış, tahta bacaklı korkunç görüntülü bir adam, her daim kavgaya hazır serseri mürettebat tayfası, kuru kafa baskılı siyah bir bayrak ve büyük olasılıkla altın dolu bir sandık gelir.

Antik Çağ insan ilişkilerinde istenileni elde etmek adına, haklı bir sebep olsun veya olmasın savaşmak basit bir yöntem niteliğindedir. Bir nevi orman kanunları geçerli olan bu süreçte güç kimdeyse haklı olan da oydu. “insan hakları” kavramından yoksun olan bu dönemlerde birinin malını almak, soymak gibi yapılan eylemler günümüze kıyasla sıradan davranışlardı. Orta Çağ’ın sonlarına doğru da bu anlayışa sahip denize veya okyanusa kıyısı olan devletler soyguncu korsan gemileriyle anlaşmışlar ve onları savaş zamanlarında düşman gemilerine karşı kullanmışlardır. Kendi bayraklarını

taşımalarına izin verilen bu gemilerin yabancı ülkelerin gemilerine yaptıkları soygun ve yağmalarını desteklemekle kalmayıp kendileri de ganimetten pay almışlardır. Yürütülen politika itibariyle “korsanlık” meşru hale getirilmiştir.

Deniz ticaretinin yoğun yapıldığı fakat otoritenin zayıf olduğu bölgeler haydutlar için çekici bir platformdur. Hiçbir resmi kurum ve kuruluşa bağlı olmaksızın şahsi çıkarları adına gerek kendi ülkesine karşı gerek yabancı ülkelere karşı yürütülen faaliyetler deniz haydutluğu kavramını ortaya çıkarmıştır.¹ Genel olarak bakıldığında ikisinin temelinde de aynı eylemler bulunur fakat birisi yasarken diğeri yasadışı olarak kabul edilir.

Korsanlık ve deniz haydutluğu teorik olarak her ne kadar birbirinden farklı iki kavram olsa da yer yer iç içe geçmiş olan faaliyetlerdir. Bir ülkeye göre bir çete, korsan olarak değerlendirilirken diğeri bir ülkeye göre haydut, soyguncu, asi olarak görülebilir. Bu hangi perspektiften bakıldığına göre değişen bir durumdur.

Çin, yüz ölçümü oldukça geniş olan bir yarımada ülkesidir. Okyanusa sınır olan bu ülkenin uçsuz bucaksız sularında adeta yıldız tozları gibi serpiştirilmiş adalar ve nitelikli limanlar vardır. Bu sular sadece Çin için değil dünyanın dört bir tarafından deniz ticareti için gelen denizciler ve tüccarlar için de önem taşır. Aslına bakılacak olursa bu sular adeta farklı insanların, dillerin, dinlerin, kültürlerin bulunduğu ortak bir noktadır. Farklı jeopolitik niteliklere sahip olan bu sular oldukça önem arz ederken, bir yandan da Çin için tehdit unsuru oluşturabilmektedir. Deniz haydutluğu ve deniz ticareti açıkça birbiriyle ilişkilidir. Deniz ticareti, deniz haydutlarının avını sağlar ve haydutluğun kalıplarını ve kapsamını şekillendirir.²

Çin tarihinde Doğu Han Hanedanlığına kadar gerçekleşmiş yasa dışı denizcilik faaliyetleri günümüz şartlarında değerlendirildiğinde “deniz haydutluğu” özellikleri taşısa da, Çin’de “deniz haydutluğu” kavramı resmi kayıtlarda ilk kez Doğu Han Hanedanlığı imparatoru Yong Chu 永初 döneminde geçer. Dönemde vuku bulan siyasi yolsuzlukların ve sık sık yaşanan doğal felaketlerin etkisiyle Zhang Bo Lu 张伯路

¹ Aydın, M., *Deniz Haydutluğu Faaliyetlerinin Deniz Ticaretine Etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon,2015, s.3.

² Xu, K. (2006) *Contemporary Maritime Piracy in Southeast Asia*, Singapur, A Thesis Submitted for The Degree of Doctor of Philosophy Southeast Asian Studies Programme National University of Singapore, s.25

ayaklanır ve 3000 kişiye liderlik eder. Zhang Bo Lu, Çin tarihi resmi kayıtlarına ilk kez *deniz haydudu* olarak geçen kişidir.

Çin sularında denizcilik faaliyetleri açısından Güney Çin Denizi coğrafi koşullar olarak en uygun alanlardandır, bu sebeple burası dünyadaki korsanlık faaliyetleri için en tehlikeli bölge olarak kabul edilir.³ Güney Çin Denizi kapalı bir deniz olmakla birlikte 3.5 milyon metrekarelik bir alana sahiptir. Deniz; petrol, gaz ve mineral kaynakları, kıyı ve ada turizm kaynakları, enerji kaynakları, liman nakliye kaynakları, tropikal ve subtropikal biyolojik kaynaklar bakımından zengindir.⁴ Güney Çin Denizi, Çin ve komşularına ticari faaliyetler için alan sağlarken batılı ülkeler için de cezbedicidir. Portekizliler 1557'de Guangzhou'nun karşısında yer alan Makao'ya gelmişlerdir. 18. yüzyılda Hollandalılar ve İngilizler bölgeye giriş yapmışlar ve ticari faaliyetlere başlamışlardır.⁵

Daha öncesinde faaliyet olarak var olan ancak kavram olarak, resmi kayıtlarda ilk kez Doğu Han Hanedanlığında geçen *deniz haydutluğu* faaliyetleri, Ming Hanedanlığında zirveye tırmanmaya başlamış ve son hanedanlık olan Qing Hanedanlığı döneminde doruğa çıkmasıyla birlikte düşüşe geçmiştir. Bu dönemde diğer dönemlerden farklı olarak göze çarpan durum hırçın ve amansız sulara yelken açan kadın bir haydudun varlığıdır. Zheng Yi Sao 郑一嫂, kadının gemide olmasının bile bir uğursuzluk sayıldığı dönemde gelmiş geçmiş onlarca gemiye, binlerce mürettebata ve ancak kayıt tutturarak miktarını bildiği ganimete sahip olmuştur.⁶

Bu çalışmanın birinci bölümünde bilimsel olarak kabul görmüş belgelerin doğrultusunda korsan ve deniz haydutluğu kavramlarının farkı üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde dünya tarihinde korsanlık ve deniz haydutluğu faaliyetleri tarihinde kendinden söz ettiren korsanlar ve deniz haydutlarından örnekler verilerek açıklanmaya çalışılmıştır. Üçüncü ve son bölümde ise Çin tarihindeki yasa dışı denizcilik faaliyetleri anlatılmıştır. Bu faaliyetler, korsanların varlık gösterdiği dönemin sosyal durumu, deniz

³ Deng, Y. (2010) *China's Legal Enforcement on Anti-Piracy in South ChinaSea*, Hainan, AsianSocialScience, Vol.6, No.6,s.94.

⁴ <https://baike.baidu.com/item/%E5%8D%97%E6%B5%B7/27429> Son Erişim Tarihi: 13.05.2020 Saat:14.33

⁵ Braudel, F. (2017) *Uygurlıkların Grameri*, Çev., Kılıçbay, M., A., İmge Kitap Evi Yayınları, s.236.

⁶ Duncombe, L. S. (2017) *Pirate Women; The Princesses, Prostitutes, And Privateers Who Ruled The Seven Sea*, Chicago Review Press, Bölüm11.

haydutluğunun ortaya çıkışı ve çıkış nedenleri, hanedanlıklar boyunca süregelen yasa dışı deniz faaliyetleri ve ünlü deniz haydutları alt başlıklarıyla tasniflenmiştir. Çalışmamız boyunca Hanyu Pinyin⁷ sistemi kullanılmıştır. Çalışmada geçen özel isimler metin bütünlüğünü bozmamak adına sadece ilk geçtikleri cümlede Çince karakterleri ile verilmiş olup, tekrar geçtikleri yerde sadece pinyinleri kullanılmıştır. Ekler bölümünde Çin tarihinin hanedanlık kronolojisi Türkçe'deki kullanımı ile verilmiştir, Çince isimlerin Türkçe telaffuzları ve olaylara konu olan bölge haritaları sunulmuştur.

Bu çalışma alanında yapılan ilk olması sebebiyle 中国海盗史 Zhong Guo Hai Dao Shi kitabı esas kaynak alınarak, batılı kaynaklarla desteklenmiştir.

---

⁷ Çince karakterlerin, Latin harfleri kullanılarak yazılıp okunmasını sağlayan romanizasyon sistemi.

1. BÖLÜM

KORSANLIK ve DENİZ HAYDUTLUĞU

Okyanuslar ve denizler dünya ekonomisinin önemli bir parçasıdır. Okyanus alanının kullanımından, ona eklenen sosyal ve ekonomik değerlerden, sağladığı önemli mal ve hizmetlerden desteklediği faaliyetlere kadar birçok alanda insanların hayatına fayda sağlar. Birçok küçük ada ve gelişmekte olan ülke, genellikle karasal ayak izlerini aşarak büyük ölçüde okyanus kaynaklarına ve destekledikleri sektörlere bağlı, küresel olarak önemli okyanus alanları üzerinde yargı yetkisine sahiptir. Hem büyük hem de küçük kıyı ve ada ülkeleri, yatırım ve istihdam için yeni fırsatlar keşfederek karasal ekonomilerindeki yavaş büyümeyi desteklemek için deniz sularını giderek daha fazla aralamaya başlamışlardır.⁸

Küreselleşen dünyada, okyanusların/denizlerin güvenliği insanlık için çok önemlidir. Aslında, okyanuslar/denizler sadece dünya ekonomisini sürdüren malların%90'ının taşınmasını gerçekleştiren bir platform olmanın yanı sıra, bugün ve gelecek nesillerin geçimini destekleyecek canlı ve cansız çeşitli türlere kaynak sağlamaktadır.

Karada yaşamı garanti eden çeşitli faaliyetler denizlerde de yapılmaktadır. Dolaylı olarak servet üreticisi ve sağlayıcısı olarak kabul edilen denizdeki düzen ve güvenlik, okyanuslarda sürdürülebilir servet üretimi için gerekliliklerden biridir. Ne yazık ki, denizde düzen ve güvenlik, yüzyıllar boyunca deniz haydutluğu ve gemilere karşı silahlı soygun gibi yasadışı ve cezai faaliyetler tarafından tehdit edilmiştir. Aslında, gemilere karşı düzenlenen deniz haydutluğu ve silahlı soygun insanlık tarihinde deniz ticaretinin

---

⁸Maharaj, D. (2016) *The Blue Economy and Small States*, London, Commonwealth Blue Economy Series, No. 1, s.vii.

gerçekleşmesinden bu yana denizcilik alanını etkileyen bir veba olarak düşünülebilir. Dönemlere ve bölgelere bağlı olarak zaman zaman kaybolup, ortaya çıkmışlardır.⁹

Korsanların ya da deniz haydutlarının ortaya çıkışları ve yok oluşları; yaşamış oldukları dönemlerin düşünce yapısının ve sosyal esaslarının tarihe bir tür yansımasıdır. Denizlerde hüküm sürmüş olan bu grupların yaşadıkları coğrafyalar ve tarihsel süreçler farklılık gösterse de onların faaliyetlerinin kökenleri, sosyal nedenleri ve tarihsel gelişimleri kısmen benzerlikler gösterir.

Filmlerde izlediğimiz kanca elli, bir gözü kapalı, elinde kılıç, kuru kafa armalı, siyah bayraklı gemileri ile denizlere korku salan kaptan ve tayfasından oluşan karakterler her ne kadar korsan olarak bilirse de yaptıkları işler onları deniz haydudu kategorisine sokmaktadır. Korsan ve deniz haydutluğu kelimelerinin etimolojik ve tarihi araştırmaları birbirleriyle olan farklılıklarını ortaya koymaktadır.

1.1. Korsan Nedir?

Türkçeye, Arapçadan geçmiş olan korsan kelimesinin kökeni İtalyanca *corsaro*'dur ve denizlerdeki düşman gemilerine yapılan saldırıları ve denizlerden gelerek sahillere yapılan akınları ifade etmek amacıyla kullanılmıştır.¹⁰ Bu kelime etimolojik olarak Latince'deki yağma yapmak, düşmanca saldırmak anlamına gelen *cursus* daha sonraki dönemde kullanılmış olan *cursarius* kelimesine dayanmaktadır.¹¹ İngilizcede ise korsanlar için *privateer* kelimesi kullanılmıştır. Bu kelime ilk kez İngiliz uygulamasında karşılanan ve özel savaş gemisi anlamına gelen Private Men-Of-War (ya da Man O'War)'un telaffuzunun zaman içinde değişikliğe uğramasından türemiştir.¹²

Osmanlı Devleti'nde ise korsan kelimesi muhtemelen 16. yüzyıl sonlarına doğru devlet izniyle denizde savaşan ve karadaki akıncılara tekabül eden kişiler için kullanılmıştır. Daha önceki dönemlerde bu kişiler, levent reisleri veya gönüllü reisler olarak anılmaktaydılar. Levent reisleri, ancak Osmanlı hâkimiyetindeki yerlere saldırdıkları

⁹ Randrianantenaina, J. E. (2013) *Maritime Piracy and Armed Robbery Against Ships: Exploring the Legal and the Operational Solutions. The Case of Madagascar*, New York, Division for Ocean Affairs and The Law of Sea Office of Legal Affairs, s.1.

¹⁰ Bostan, İ. (2011) *Adriyatik'te Korsanlık*, İstanbul, Timaş Yayınları, s.17.

¹¹ Öktem, A. E. ve Kurtarcan, R. B. (2011) *Deniz Haydutluğu ve Korsanlık Tarihi ve Hukuki Boyutlarıyla*, İstanbul, KaptanYayincılık, s.111.

¹² Bostan, s.17.

zaman korsan veya *hatamı* şeklinde adlandırılmıştır. 15. ve 16. yüzyıl başlarında, korsan teriminin sadece Hıristiyan denizciler için kullanıldığı da söylenmektedir.¹³ Etimolojik bilgilerden görüldüğü üzere korsan kelimesi devletlerin izni olmaksızın denizlerde bireysel faaliyet gösteren haydutluk kavramını akla getirirse de tarihsel süreçte korsanların devlet izni ile onların menfaatlerine yönelik faaliyetlerde buldukları anlaşılmaktadır.

Korsanlık kurumunun nasıl ortaya çıktığını ünlü Prof. Francis Raymond Stark, *The Abolition of Privateering and The Declaration of Paris* kitabında şu satırlarla anlatmaktadır; “İngiliz krallarının emirleri altında bir kraliyet donanmasına sahip olmaları 14. yüzyılda mümkün olabilmişti... Bu tarihten önce İngiliz kralları acil durumlarda, sahil şehirleri olan Hasting, Romney, Hythe, Dover ve Sandwich limanlarındaki (özel mülkiyete ait olan) gemilere güveniyorlardı”.¹⁴ 1273 yılında III. Henry'nin üç denizci ve onların eşliğindeki diğer denizcilere verdiği ruhsatlarla onların deniz aşırı açılmalarına olanak sağlamış ve yasal korsanlık faaliyetleri bu şekilde ortaya çıkmıştır. Kralın verdiği bu lisans, denizcilere kralın düşmanlarını denizde ve karada taciz etme ve elde edilen ganimetin yarısını krala vermek üzere ele geçirme hakkı tanımıştır. İngiltere’de başlayan ve Avrupa’ya yayılan korsanlık faaliyetleri daimi bir donanma bulundurma güçlüğü çeken ülkelerin hızla ilgisini çekmiş ve korsanlık bir meslek olarak yer edinmeye başlamıştır. Bununla birlikte 1298’de Pisa, 1313’de Cenova ve 1316 yılında Hansa şehirleri de 1362, 1363 ve 1364 yıllarında korsanlık uygulamasını düzenleyen kanunlar yaparken Fransa’da bu konu hakkındaki ilk düzenleme 1373 yılında 5. Charles’in buyruğu üzerine yapılmıştır.¹⁵

Her ne kadar Avrupa’da 14. yüzyılda korsanlık üzerine kanuni düzenlemeler yapmış olsa da 1492 yılında Portekizliler tarafından bir İngiliz gemisine ve taşıdığı kargoya el konulmuştur. Devlet tarafından verilmiş olan korsanlık fermanını elinde bulduran denizci, bu lisansa dayanarak uğradığı zararı karşılayana kadar Portekiz Krallığı’nın mallarının mülkiyetini sahiplenme yetkisini elinde bulunduruyordu. Bu uygulama

---

¹³ Öktem, s.14-15.

¹⁴ Öktem, s.150.

¹⁵ Öktem, s.150.

devlet otoritesinin yerleşmediği Roma İmparatorluğu sonrasında anarşik Avrupa'sında, bireye tanınan bir ilhak-ı hak olarak tanımlanabilir.¹⁶

Osmanlı İmparatorluğu korsanlık tarihi incelendiğinde, bağımsız Türk denizcilerinin korsanlık faaliyetlerine imparatorluk donanmalarının Akdeniz'de varlık göstermediği dönemde başladığı görülmektedir. 15. yüzyılın sonlarında çoğu isimsiz deniz korsanlarının yarı resmi faaliyetlerinin zaman zaman devlet donanması ile iç içe hareket etmiş olması sebebiyle Osmanlı'da korsanlığının başlangıcı ve gelişme süreci Akdeniz tarihi içerisinde incelenmelidir. Osmanlı İmparatorluğu'na tabi olan korsanlar, sadece izin verilen bölgelerde faaliyetler gösterebilmişlerdir; belirlenen bölge dışına çıkanlar ise cezalandırılmıştır. Osmanlı'nın barış içinde olduğu devletlere verilen ahitnameler korsanların faaliyetlerine sınırlama getiren nitelikte belgeler olmuştur. Osmanlı tarafından *ahitname veya aman* verilen devletlere saldıran korsanlar, deniz haydudu olarak muamele görmüştür.¹⁷

16. yüzyıl Akdeniz tarihinin en önemli olaylarından biri korsanlığın gelişmesidir. Akdeniz tarihçilerinin ortak görüşü, bu gelişmesinin İnebahtı Deniz Savaşı'yla¹⁸ birlikte İslam ve Hıristiyan dünyasında varılan sözde barıştan¹⁹ sonra artış göstermesi

¹⁶ Öktem, s.150-151.

¹⁷ Çalık, T. (2017) *Uluslararası Hukukta Deniz Haydutluğu ve Somali Açıklarındaki Deniz Haydutluğu ile Mücadele*, Ankara, Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi, s.402.

¹⁸ Singin Donanma Savaşı olarak da bilinen İnebahtı Deniz Savaşı, II. Selim zamanında, Venedik idaresindeki Kıbrıs'ın fethedilmesi üzerine 1571 yılında yapılmıştır. Kıbrıs'ın fethi başta Papalık olmak üzere Venedik ve İspanya gibi büyük donanmalara sahip olan ülkeler arasında Haçlı ittifakı kurulmasına neden oldu. Kıbrıs'ı, Osmanlı İmparatorluğu hâkimiyetinden geri almak isteyen müttefikler 243 gemi ve 37.000 savaşıdan oluşan bir donanma hazırladı. Haberlerin İstanbul'a ulaşması üzerine Osmanlı İmparatorluğu da harekete geçti ve 230 gemi ve 25.000 savaşıdan oluşan bir donanma hazırladı. 7 Ekim 1571'de iki donanma İnebahtı Körfezi'nde karşı karşıya geldi. Öğle saatlerine doğru başlayan savaş akşamüzeri bitti. Bu kanlı savaşta Osmanlı İmparatorluğu donanması başında olan Kaptanı Derya Müezzinzade Ali Paşa başta olmak üzere, 11 sancak beyi, alay beyleri ve tersane eminiyle kethüdasıyla birlikte 20.000 savaşı hayatını kaybetti. 3000 kişi esir düştü, 190 gemi battı veya ele geçirildi, gemilerdeki 15.000 forsa da serbest kaldı. Müttefik devletlerin donanmasından da 8.000 ölü ve 21.000 yaralının yanında 15 kadirgaları da batmıştı. Ayrıca donanma kumandanı Don Juan yaralanmış, Don Kişot'un yazarı olan Cervantes de bu savaşta sol kolunu kaybetmiştir. Osmanlı'nın denizcilik tarihinde büyük bir yenilgiyle sonuçlanan ve donanmasının bir kısmını kaybetmesine yol açan ilk savaştır ve ayrıca İnebahtı Deniz Savaşı sonunda, 1453 İstanbul'un fethinden beri Avrupa'da var olan Türklerin yenilmezliği düşüncesi yok olmuştur. Güzel, Y. (2017) *Deryaları Dize Getiren Türk Korsanları*, İstanbul, Kamer Yayınları, s.259-263.

¹⁹ Katolik Hıristiyan dünyasının son büyük savaşı olan İnebahtı Deniz Savaşı, sonuçları geçici olan kanlı bir zafer olarak nitelendirilebilir. Katolik dünyasının amacı Kıbrıs'ı geri almaktı şayet Kıbrıs'ı geri alamadılar ve üstelik Venedik, Osmanlı İmparatorluğu ile dostluk kurmak için 1573 yılında yeni bir ahitname hazırlamak, Kıbrıs için savaş tazminatı vermek ve Zenta Adası için ödediği harcı arttırmak zorunda kaldı. Donanmasını yeniden inşa eden Osmanlı İmparatorluğu, kendisiyle mücadele edecek

üzerindedir.²⁰ Kısaca tanımlayacak olursak korsanlık devlet izni yapılan bir tür özel teşebbüs, korsan ise hükümdardan aldığı ruhsatla düşman gemilerine saldırarak, onları yağmalayan ve sonra hükümdara komisyon ödeyen kişidir. Korsanlığın ortaya çıkış noktası ise deniz donanması yeterince gelişmemiş devletlerin denizlerdeki bir tür savunma gücü olmakla birlikte zaman zaman da devlet hazinesini zenginleştirme yöntemlerinden biridir.

Kimi korsanlar, hükümdardan değil, bir validen ya da yarı-özerk bir siyasi birimin yöneticisinden ruhsat alıyorlardı. Kimi zaman da korsanlık izni sözlü olarak veriliyordu ve ruhsat belgesi eksikti. Ruhsatlı korsanların, çizgiyi aşarak deniz haydutlarına dönüşmeleri, yaygın bir olguydu.²¹

18. yüzyılın başlarında yaşanan İspanya ve İngiltere arasındaki savaşlarda korsanlar/deniz haydutları büyük rol oynamıştır. Deniz haydutlarına ruhsat verilerek lisanslı bir korsan haline gelmişler ve tabi buldukları devletin çıkarları için mücadele etmişlerdir. Savaşların sona ermesiyle devletler, korsanların ellerinden ruhsatlarını alsalar da onlar yollarına yine haydut olarak devam etmişlerdir.²²

19. yüzyıldan itibaren sanayi devrimi ile birlikte savaş gemisi yapım tekniklerinde yaşanan gelişmeler, deniz haydutlarının kontrolünün ve denetlenmesinin zorlaşmasıyla ve haydutların tarafsız gemilere zarar vermeleriyle birlikte deniz haydutlarına resmi belge verilerek devletlerin çıkarları uğruna kullanılmalarına son verilmesinietiklemiştir. 1856 Paris bildirgesinde kaldırılana kadar yasal ve tamamen hukuka uygun bir faaliyet olan deniz haydutluğu Paris Beyannamesi'nde çok sayıda devlet tarafından suç olarak kabul edilmesiyle yasal olarak yasaklanmıştır.²³

---

kimseleri bulamadığı için Akdeniz'in sularında yelkenlerini özgürce dalgalandırmıştır. Güzel, Y. *Deryaları Dize Getiren Türk Korsanları*, İstanbul, Kamer Yayınları, s.264.

²⁰ Bostan, s.21.

²¹ Öktem, s.14.

²² Batır, K. (2011) *Yirmibirinci Yüzyılda Deniz Haydutluğu ve Uluslararası Hukuk*, Ankara, Uşak Yayınları, s.28.

²³ Meray, S. L. (1963) *Bazı Türk Andlaşmalarına Göre Korsanlık ve Deniz Haydutluğunun Yasaklanması*, Ankara, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dergisi, s.188.

1.2. Haydutluk Nedir?

“Tüm ilkokul tarih kitaplarında ve sonraları profesörlerin derslerinde sadece krallardan, çarlardan, bakanlardan, aristokrat ailelerin mücadelelerinden, düklerden ve generallerden bahsedilir...”

Milyonlarca köylü ve işçi; yüz binlerce zanaatkâr ve milyonlarca sıradan şehirli her nasılsa tarihin görüş sahasının dışında yaşamışlar ve yaşıyorlar.”²⁴

Rus yazar Grigoriy Petrov’un köylülerine, zanaatkarlarına ve sıradan şehirlilerine belki *haydutlar* da eklenebilir. Haydutlar, kitapların resmi tarihinden bağımsız olarak hatırlanan bir tarihe aittirler. Olaylar ve onlara şekil verenlerin yansıması olmaktan çok, halka adalet getiren kralların, imparatorların ve adamların dünyasını belirleyen, teorik olarak kontrol edilebilir; ancak gerçekte kontrol edilemez olan bir tarihin parçasıdır.

“Yasalara göre, saldırıp zor kullanarak soygun yapan bir çeteye dahil olan herhangi kimse hayduttur.”²⁵

Haydutluğun toplumsal oluşumunu anlamayı istiyorsak kırsal kesimde yaşayan köylü insanlar ele alınabilir. “Köylüler sadece ellerine çapalarını alıp, gün boyu kızgın güneşin altında çalışan insanlar” gibi bir tanımla basite indirgenek kişiler değildir. Aslında bu insanlar, bir imparatorluk mahkemesindeki başyargıçtan daha özgürdür. Köylüler istedikleri zaman çalışmaya giderler, istemediklerinde gün boyu yatma rahatlığına sahiptirler. Fakat imparatorlukta çalışan başyargıcın böyle bir lüksü yoktur.

Köylü üreticidir fakat bunun yanı sıra bir devleti ayakta tutan temel yapı taşlarından biridir. Buradaki sistemde bir şekilde yerini bulamamış ve toplumla bütünleşememiş olan kimse dışlanarak veya dışlanmışlık hissiyle kendini ispatlama yoluna gider. Bir eşkıya, haydut veya bir soyguncu kimliğine bürünebilir. Diğer yandan emir altındaki köylünün yumuşak başlı ve edilgen, toplumsal rolünü kabul etmeye yanaşmayanlardan; yani inatçı ve dikbaşlılardan, bireysel isyancılar oluşur. Onlar, yaygın köylü deyişiyle kendilerine saygı duyduran köylülerdir. Kırsal kesim toplumunda, böyle insanlar fazla olmasa da hatırı sayılır derecedir. Onlar herhangi bir haksızlık ve zulümle

²⁴ Petrov, G. (2018) *Beyaz Zambaklar Ülkesinde*, İstanbul, Çev., Yılmaz, B., İndigo Yayınları, s.182.

²⁵ Hobsbawm, E.,(1974) *Haydutlar*, Çev. Taşkent, F., Logos Yayıncılık, İstanbul, s.9.

karşılaştıklarında uysallık göstermeyip, statüsü yüksek olan kimselere teslim olmayıp, direnmeyi ve bu yolda yasadışı işler yapmayı seçerler. Başkaları tarafından saygı görme haklarını, diğer köylülerde dahil herkese karşı direnerek ve mücadele göstererek kazanırlar. Bunu yaparken de Orta Çağ sınıflandırma sistemindeki gibi savaş tekeli elinde bulunduran “kendilerinden daha üstün olan” kişilerin rollerini alırlar.²⁶²⁷ Bu durum, işledikleri suçları meşrulaştırmasa da yürütülen faaliyetin temel sebeplerinden biri olabilmektedir. Fakat haydutun “haydut” olduğu gerçeğini yadsıyamaz.

Haydutlar gölgelerde, toplumun saçaklarında, coğrafi olarak yalıtılmış alanlarda faaliyet gösterir.²⁸ Genellikle dağ, ova, bataklık, orman ve nehir ağzı gibi uzak ve erişilmez yerleri, endüstri dönemi öncesi yolculuğun doğal olarak yavaş ve zorlu olduğu ticaret yollarını ve anayollarını seçerlerdi. Bu konumlar rastgele seçilmiş yerler değildir. Sessiz ve ıssızlardır. Ulaşım ve iletişim kolay değildir. Bu özellikler de haydutların yapacakları eylemlere uygun bir platform sağlamaktadır.

Haydutlar boyun eğmeyi rededen ve bunu yaparken de diğerlerinin arasında sivrilen köylülerdir ya da yalnızca kendilerini alışılmış mesleklerden dışlanmış bulan, böylelikle de yasadışı olmaya ve suça itilen insanlardır. Soyguncu çeteleri, yoksulların elini ayağını bağlayan toplumsal düzeninin dışındadır. Onları bir arada tutan şey aynı millete mensup olmaları değil; ortak amaca hizmet etmeleridir. Fakat tamamen toplumdan soyutlanmış şekilde yaşamaları da mümkün değildir. Yaşam gereksinimleri ve etkinlikleri sürdürebilmek için ekonomik, toplumsal ve politik sistem ile ilişki kurmak durumundalardır. Bu durum çaldıklarını paraya çevirmek, parayı ihtiyaçları için kullanmak, darbecilere yardım etmek ve hatta bazen darbeci olmak şeklinde açıklanabilir. Eberhard, Çin'deki haydutluğun temelini köylülerin oluşturduğunu dile getirir.²⁹ Alman yazar Ivan Olbracht da bu konuda düşüncesini aşağıdaki gibi kaleme almıştır.

“İnsanın doyumsuz bir adalet özlemi vardır. Ruhunda onun bu özlemini rededen toplumsal düzene karşı isyan eder ve hangi dünyada yaşarsa ya toplumsal düzeni

²⁶ George Orwel’in “Hayvan Çiğliği” bu görüşü destekler nitelikte bir kitaptır.

²⁷ Hobsbawm, s.26.

²⁸ Slatta, R., W., *Eric J. Hobsbawm’s Social Bandit: A Critique and Revision*, North Carolina State University, s.22.

²⁹ Hobsbawm, s.23.

tırlamak, karara varmak ve bir şeyleri değiştirmek için garip ve inatçı bir dürtüyle doludur; buna ek olarak, içinde, yalnızca masalarda da olsa, sahip olamayacağı şeylere sahip olma isteğini taşır. Bu belki de bütün zamanların, bütün dinlerin, bütün hakların ve bütün sınıfların kahramanlık destanlarının temelini oluşturur.”³⁰

1.2.1. Deniz Haydutluğu Nedir?

“Korsan” kelimesinin kökü, “deniz soyguncusu” kavramının kaynaklandığı Latince “pīrāta” kelimesinden ve “peiran” fiilinden kaynaklanan bir isim olarak “saldırgan” veya “yağmacı” anlamına gelen Yunanca “peirātés” kelimesinden gelir. Genel olarak “Girişim” veya “saldırı” anlamına gelir.³¹

Günümüzün küreselleşmiş ve birbirine bağımlı dünyasında, deniz haydutluğunun etkileri ister kıyı ister deniz kenarı olsun, tüm ülkelere uzanmaktadır. Kısa vadeli etkiler genellikle maliyetlerinde bir artış içermekle birlikte, daha uzun vadeli etkiler farklı bir ölçekte olabilir.³²

Deniz haydutluğunun ortaya çıkışı insanların denizle tanışıp; denizde faaliyet göstermesi kadar eskiye dayanır.³³ Antik Çağ’da kabileler halinde yaşayan halk, kendi içlerine kapanır ve kendi ailelerinden olmayanları dışlardı. Onlara hiçbir hak tanımazlar, soyar ve öldürürlerdi. Ahlak kavramı kabilenin sınırlarını aşmazdı, bu sınırlar dışında kalan insanlar birer av haline gelirdi. Hemen hemen tüm ilkel toplumlarda da durum aynı şekildedir. Modern dünya ile ortaya çıkan uluslararası insan haklarından mahrum bu topluluklarda, kişi hakları diye bir kavram mevcut değildir. Bu sosyal ortam, insanlar arasında bazı kimselerin birer eşkiyaya, hayduda ve köle tacirine dönüşmesi için çok müsaitti.³⁴ Bu dönemde insanların denizde ticaret yaparak kazanç sağlamaya başlamasıyla, soygun ve yağma yaparak gelir elde eden insanlar da meydana çıkmıştır. Özellikle otorite boşluğu bulunan, kontrolden uzak bölgelerde daha çok

³⁰ Olbracht, I., *Der Rauber Nikola Schuhaj*, Berlin, 1953, s.76-77.

³¹ Randrianantenaina.s.2

³² United Nation, *Maritime Piracy Part I: An Overview Of Trends, Costs and Trade-Related Implications*, New York and Geneva, United Nations Conference on Trade and Development, s.12.

³³ Çalık, s.400.

³⁴ Sestier, J. M. (2017) *Antikçağda Korsanlık*, Ankara, Doğu-Batı Yayınları, s.25-26.

görülmesine bağılı olarak aslında deniz haydutluğu karadaki istikrarsızlığın bir belirtisi olarak düşünülebilir.³⁵

Bazı ülkelerin sahip oldukları coğrafi konum itibariyle, içinde buldukları ekonomik ve siyasi sıkıntılar o bölgeyi deniz haydutlarının ortaya çıkışı için daha da elverişli hale getirir.³⁶Deniz haydutları açısından dar suyolları ve küçük adalardan oluşan bölgeler oldukça faydalı görülmektedir. Örneğin; Aden Körfezi, Kızıl Deniz, Nijerya açıkları, Malakka Boğazı ve Güney Çin Denizi coğrafi koşulları ile bu tür oluşumlara müsait görünür.³⁷Kayıtlara göre tarihte ilk deniz haydutluğu eylemi Ege Denizi bölgesinde yaşayan Giritliler tarafından gerçekleştirilmiştir.³⁸ Girit bulunduğu konum itibari ile hem Antik Yunan zamanında hem de Roma zamanında deniz haydutlarının sığınabildikleri bir merkez olmuştur.³⁹ Doğu Akdeniz’de faaliyet gösteren bu haydutlar esir ettikleri köleleri ve elde ettikleri ganimetleri Girit ve Kıbrıs Ada’sına satarak bir gelir elde ediyorlardı.⁴⁰ Bu dönemde Rodoslular ve Atinalılar her ne kadar çalışmalar başlatmış olsalar da Giritli deniz haydutlarının engellenmesinde başarılı olamamışlardır.⁴¹

Deniz haydutluğunun tanımı 1982 yılında Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’nde yer alan maddelere dayandırılmadan önce uluslararası hukuk boyutunda tanım önerilerinde bulunulmuştur.

Carlos Calvo’ya göre deniz haydutluğu “*gerek barış gerekse savaş zamanında, düşman olmayan bir gemiye yönelik her türlü haksızlık yapma eylemi, açık denizde bir yabancının şahsı ya da mallarına yönelik, silahlı biçimde gerçekleştirilen her türlü şiddet ve yağma eylemi*”dir. Johann Ludwig Klüber’e göre “*deniz haydutları, hiçbir hükümetten izin almaksızın, denizde hırsızlık mesleğini icra eden kişiler*”dir. Heffter’e göre “*deniz haydutluğu, zarar verme amacıyla ve bu sorumlu bir hükümetin verdiği ruhsattan yetki almaksızın, gemilerin ve içindeki malların zapt edilerek şiddet yoluyla*

³⁵ Çalık, s.400.

³⁶ Soybaş, F. N. (2014) *Deniz Haydutluğu ve Deniz Haydutluğunun Deniz Sigortacılığına Etkisi*, Denizcilik Uzmanlık Tezi, s.6.

³⁷ Soybaş, s7.

³⁸ Burgess, D. R. (2006) *HostisHumaniGeneri: Piracy, Terrorism and a New InternationalLaw*, 13U. Miami Int’l&Comp. L. s,19

³⁹ Bradford, A. S. (2007) *FlyingThe Black Flag: A BriefHistory Of Piracy*, USA, Praeger, s.30.

⁴⁰ Batır, s.14.

⁴¹ Bradford, s.30.

ele geçirilmesi”dir. Wheaton'a göre deniz haydutluğu, “herhangi egemen bir devlet tarafından izin verilmek sizin veya birbirleriyle savaş halindeki muhtelif hükümdarlardan ruhsat alınmaksızın denizlerde yağmacılık suçu” olarak tanımlanır.

Pella da 1920’lerde şu tanım önerisini vermektedir; *“Deniz haydutluğu, kazanç amacıyla ve kendi hesabına, belirli hiçbir devletin egemenlik alanına girmeyen yerlerde kişilere yönelik yağmacılık unsurları içeren ve böylece söz konusu yerlerde dolaşım güvenliğini tehlikeye atan eylemlerdir.”*⁴² 1982’den itibaren ise Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi’nde yer alan üç esas madde altında toplanmıştır;

a. *Özel bir geminin ya da hava taşıtının özel amaçlarla hareket eden mürettebatı ya da yolcuları tarafından gerçekleştirilen ve açık denizdeki bir başka gemi ya da hava taşıtına ya da bunların üzerinde bulunan kişi veya mallara yönelik hiçbir devletin yargı yetkisine girmeyen bir yerde biri gemi ya da hava taşıtına, kişilere ya da mallara yönelik olarak gerçekleştirilen hukuka aykırı her türlü şiddet ya da alıkoyma eylemi ya da yağmacılık;*

b. *Eylemi gerçekleştiren kişinin, söz konusu gemi ya da hava taşıtının korsan bir gemi ya da hava taşıtı olduğunun bilincinde olması halinde, bir geminin ya da hava taşıtının kullanımına idari olarak katılma eylemi;*

c. *A ve b başlıkları altında tanımlanan eylemleri gerçekleştirmeye tahrik etme amacı güden ya da bunları kolaylaştırma niyetiyle gerçekleştirilen her türlü eylem.*⁴³

Deniz haydutluğunu nitelikleri arasında eylemin açık denizde veya hiçbir devletin kapsamı altında olmayan bir yerde gerçekleştirilmiş olması, kişinin eylemi kendi menfaati için yapmış olması ve eylem özel bir gemi ya da hava taşıtı ile gerçekleştirilmiş olması yer alır. Bunun dışında eylemin deniz haydutluğu sayılabilmesi için en az bir gemi kullanılmış olması gerekir. Gemi içinde mürettebatın isyan etmesi gibi eylemler haydutluk sayılmaz.⁴⁴

Yaptığımız tanımlamaların ışığında özetlememiz gerekirse hiçbir devletin egemenliği altına girmeden açık denizlerde yapılan yağmacılık, soygunculuk ve taciz hareketlerini

⁴² Öktem, s. 53-55.

⁴³ Öktem, s. 53-55.

⁴⁴ Öktem, s.68.

yapan kişiler olarak açıklayabileceğimiz deniz haydutları, filolarına hangi bayrağı takarlarsa taksınlar, resmi olarak hiçbir devletin otoritesi altında değillerdir. Bu yüzden hiçbir devlet onların bağımsız olarak gerçekleştirdiği faaliyetlerden kendilerini sorumlu tutmaz. Devlet otoritesinin zayıfladığı yerlerde gelişme eğilimi gösteren deniz haydutluğu, aynı zamanda devlet egemenliğine yönelik bir tehdit oluşturmakta ve uluslararası hukukun yasakladığı eylemler arasında yer almaktadır.⁴⁵

---

⁴⁵ Öktem, s.14.

2. BÖLÜM

DÜNYA TARİHİNDE KORSANLIK ve DENİZ HAYDUTLUĞU

Tarihi kayıtları incelediğimizde özellikle deniz ticareti yapan ülkelerin korsancılıktan ve deniz haydutluğundan oldukça zarar gördükleri fark edilir ve onlarla ilgili birçok arşiv kaydı ve belgeler bulunmaktadır. 15. ve 16. yüzyılda Barbaros ve arkadaşlarının Tunus, Cezayir gibi ülkelerin kıyılarında Hristiyan gemilerini yağmaladıkları ve çok büyük zenginliklere eriştikleri bilinir. Avrupa tarihinde ise İspanyol, Portekiz ve Fransız korsanları büyük yağmalar ve elde ettikleri ganimetlerin fazlalığı ile adından söz ettirmiştir. Amerika kıtasına yapılan seferler ve elde edilen ganimetler onlar için oldukça önemliyken bu dönemde Karayipler'de ortaya çıkan korsan çetelerinin birçoğu Fransa ve İngiltere için çalışmışlardır. Hatta İngiliz limanlarında barınan korsanların krallarla anlaşma yaptıkları ve bu anlaşma sonucunda liman kentlerinde yıllarca keyif sürdükleri bilinmektedir.

Aşağıda verilecek olan korsanlar ise, bahsini ettiğimiz korsancılık faaliyetleriyle dünyanın gelmiş geçmiş en çok bilinen ve tarih sayfalarında iz bırakmış olan korsanlarından/deniz haydutlarından seçilmiş olanlardır.

2.1. Sör Francis Drake

Drake, 1540 yılında İngiltere'nin Tavistock kasabasında 12 kardeşin en büyüğü olarak dünyaya gelmiştir. Babası Edmund Drake hatip ve çiftçiydi. Aile daha sonradan Kent'e taşındı. Taşınmanın sebebi net olarak bilinmemekle beraber, 1549'da yaşanan Arundel İsyanı'nı⁴⁶ Drake'nin Protestan ailesini zor duruma düşürdüğü ya da babası

---

⁴⁶Arundel İsyanı. 1549 yılında İngiltere'de çıkmış iç isyan. Kral VIII. Henry'in dini ve ekonomik konulardaki politikaları, İngiltere'de yaşayan zenginleri ve fakirleri olumsuz yönde etkilemişti. Cornwall'un önemli toprak sahiplerinden biri olan Humprey Arundel, kuşatmalara ve Katolik baskısına karşı, 1549 yılında Devon ve Cornwall'da gerçekleşen köylü ayaklanmasının başına geçti. İlk başta zafer kazanan asiler, Exeter'e saldırdılar. Resmi görevlilerle girdikleri savaşı kaybettikten sonra asiler,

Edmund'un küçük çaplı suçlara karışmış olduğu şeklinde yorumlanır. Kent'e taşınan aile orada eski bir gemide yaşamaya başladı ve böylece Francis Drake'nin deniz maceraları başlamış oldu. Francis Drake 20 yaşına geldiğinde patronu tarafından bir ticaret gemisine bırakıldı. Bu olay onun denizlerdeki başarısının temelinde büyük rol oynadı.

Elizabeth I'in⁴⁷ hüküm sürdüğü yıllarda İngiltere'nin nüfusu arttı ve Kraliçenin güç ve keşfetme arzuları kabarmıştı. Din ve politika dönemin baskın güçleriydi. Kraliçe Elizabeth, 1558'de tahta çıktığında, aşırı finansal zorluklar ve dini kargaşa içinde bulunan bir ülkeyi miras aldı. İrlanda, Fransa ve İspanya'ya karşı yıllarca süren savaşlar, Kraliçe Mary'nin⁴⁸ İngiltere'yi Katolikliğe geri getirme konusundaki kanlı girişimleriyle birleşince sandıkları boşaldı. Mary'nin kral eşi, İspanyalı Philip II, Hollanda ile savaşlarını finanse etmek için İngiliz parası kullandı. Elizabeth kraliçe olduğunda, kendi krallığını korumak, müttefiklerine yardımcı olmak veya başka bir savaşı finanse etmek için neredeyse hiç parası yoktu. Sürekli para biriktirmeye çalıştı; algılanan cimrilik için ihtiyat ve eleştiri için övgü kazanan bir alışkanlığı.⁴⁹

Maddi durum eksikliği, İngiltere'nin savaş zamanlarında çok fazla resmi donanmasına sahip olmamasına neden oldu. Bu arada Portekiz ve İspanya, 16. yüzyılda hem dünya ticaretine hem de Avrupa gücüne egemen oldu.1494'teki Tordesillas Antlaşması⁵⁰ ile Papa dünyayı iki ulus arasında etkili bir şekilde ayırdı ve böylece görünüşe göre amaç diğer Avrupa ülkelerini, Amerika'nın "Yeni Dünyası" ndan veya Doğu Hint Adaları'ndan koloniler veya ticaret ilişkileri kurmaktan hariç tutmaktı. Her iki ülke bu

---

SamfordCourtenay'da mağlup edildiler. Arundel, daha sonradan ele geçirdiği Launchestone'a kaçtı. Orada yakalandı ve Londra'ya götürülerek idam edildi.

<https://www.ansiklopedi.com/cwiki/wiki/Arundel-%C4%B0syan%C4%B1> Son Erişim Tarihi: 04.06.2020 Saat: 11.11

⁴⁷ İngiltere kraliçesi olup, İrlanda ve sembolik olarak Fransa'nın da kraliçesi olarak kabul görüyor. 1558'den 1603'e kadar 45 yıl hüküm sürmüştür.<https://www.ansiklopedi.com/cwiki/wiki/I.-Elizabeth> Son Erişim Tarihi: 04.06.2020 Saat: 11.15

⁴⁸ Elizabeth'in üvey ablası. Hüküm süresi 1553-1558. Protestanları idam ettirmesinden dolayı Kanlı Mary olarak da bilinir.<https://www.britannica.com/biography/Mary-I> Son Erişim Tarihi: 01.06.2020 Saat: 11.24

⁴⁹ Meyer, E. (2017) *Sir Francis Drake: The Once and Future Pirate*, s.1-2.

⁵⁰ 7 Haziran 1494 tarihli Tordesillas Antlaşması dönemin deniz güçleri Portekiz ve İspanya arasında gerçekleşti. Cabo Verde Adaları'nı başlangıç noktası olarak, bu noktanın 370 fersah batısında Kuzey-Güney meridyeni çizildi.<https://www.britannica.com/event/Treaty-of-Tordesillas> Son Erişim Tarihi 04.06.2020 Saat: 11.30

durumdan yararlandı, ancak pastanın büyük dilimini yiyen İngilizlerin çatıştığı Katolik İspanyol İmparatorluğu'ydu.

İngiltere, 16. yüzyılın ilk yarısında İspanya'nın denizaşırı kolonileriyle çok ilgilenmiyordu. Balıkçılardan küçük deniz haydutları gruplarına kadar İngiliz denizcilerin çoğu eve yakın kaldılar ve okyanus boyunca herhangi bir girişimde bulunmadılar. İngilizler, din savaşları sırasında Fransız Huguenotlara⁵¹ 1568 ve 1572 arasında gizli yardım sağladığında, Huguenotlar da onlara açık deniz navigasyonu öğretti. İngiliz denizciler arasında artan güven ve Protestan İngiltere ile Katolik İspanya ve Fransa arasındaki artan gerilim, deniz haydutluğunun/korsanlığın artmasına ve yurtiçinde ve yurtdışında özelleşmesine yol açtı. Yerel deniz haydutları yüzyıllar boyunca, özellikle İngiliz Kanalı'nda bir sorun teşkil ediyorlardı ve genellikle açgözlü veya yozlaşmış yerel yetkililer tarafından gizlice desteklendikleri için kök salması son derece zor oldu. Bu haydutlar hem İngiliz hem de yabancı gemileri avladılar ve resmi olarak eylemleri yasadışı kabul edildi. Kraliçe Elizabeth, deniz haydutluğunu kınayan ve bilinen herhangi bir suçluya yardım etmemeleri veya ticaret yapmamaları için emir veren birçok bildiri yayınladı.⁵²

Francis Drake, İngiltere'nin zenginleşmesinin ve denizlerdeki başarıları için altın bir anahtardı fakat onun faaliyetleri ahlaki açıdan yozlaşmaya yol açıyordu. İspanyol gemilerine saldırarak, onların yurtdışından getirdikleri hazineye el koyacak ve İspanya, Portekiz limanlarına baskın verecekti. Francis Drake ünlü yazar ve kaşif Walter Raleigh\Raleigh'in uzaktan akrabasıydı. “Keşfetmek” apaçık onun genlerindeydi.

İspanyolların “El Draque” (Ejderha) diye adlandırdığı Drake, asi bir denizciydi ve onların yolcuları için tehdit oluşturuyordu. İspanyol ve Portekiz Kralı II. Philip, Drake'nin kellesi için 20.000 duka⁵³ teklif ettiği söylenmektedir. Francis Drake, Kraliçe Elizabeth ve İngiliz hükümetinin takdirini toplamış olsa da halkın sadece bir kısmı onun cesaretine ve başarılarına hayranlık duymakta diğerleri ise ondan nefret etmekteydi.

⁵¹ Fransa'da örgütlenen Protestan cemaatleri <https://www.history.com/topics/france/huguenots> Son Erişim Tarihi:04.06.2020 Saat: 11.41.

⁵² Meyer, s.3.

⁵³ Duka Avrupa'da geç Orta Çağ'dan 20. yüzyıla dek kullanılan, altın ya da gümüş içerikli madeni paradır. Bu dönemde alım gücü ve metalik içeriği değişkenlik göstermiştir. Venedik Cumhuriyeti'nin altın dukaları; zamanın Bizans İperpiron'u, Floransa florini veya çağdaş Britanya sterlini veya ABD Doları gibi uluslararası alanda kabul görmüştür. 20000 Duka yaklaşık 4 milyon Avroya denk gelmektedir. <https://www.ansiklopedi.com/cwiki/wiki/duka> Son Erişim Tarihi 04.06.2020 Saat: 11.57.

Drake ve onun ikinci kuzeni Richard Hawkins 1567'de Batı Afrika'ya yapılan ilk köle gezilerinden birine liderlik etmişlerdi. İngiliz yasalarına göre insanları yakalamak ve başka yere götürmek yasadışıydı. Fakat o dönemlerde köle, Protestan veya suçlular bu yasadan faydalanamıyordu. Drake ve Hawkins, İspanyollar tarafından saldırıya uğradılar ve filodaki altı gemiden sadece iki gemi kurtulabildi, bunlar bizzat Drake ve Hawkins tarafından kumanda edilen gemilerdi. Diğer faktörlerin yanı sıra bu saldırı da İspanya ve İngiltere arasındaki düşmanlığı körüklemiş ve savaşın tohumları atılmıştır.

Kraliçe Elizabeth Drake'ye ye olan güvenini açıkça belirtiyordu. 1572'de Drake'yi Amerika'ya yelken açması için resmi olarak görevlendirdi. Kraliçe'nin Bakanı Lord Burghley, Drake'nin davranışlarına hiç güvenmiyordu ama İspanyollara karşı iyi bir silah olduğunu da kabul etmişti. Kraliçe Elizabeth, Drake'nin İspanya ile yasadışı yollarla düşmanca ilişki içinde olduğuna yönelik halka karşı göstermelik açıklamalar yapmış olmasına nazaran elde edilen hazineyi krallığa katmakta tereddüt etmedi.

Magellan tüm meridyenlerden geçerek dünyanın etrafında dolaşan ilk kaptan olmasına rağmen yolda öldüğü düşünülürse, Drake bu yolculuğu tamamlayan ilk İngiliz kaptan olmuştur. Seferi 1577-1580 yılları arasında üç yıl sürmüştür. Jon Winter ve Kraliçe Elizabeth tarafından gizlice atanan Thomas Doughty'le birlikte seferin lideriydi. 1578'de, Drake, Doughty'yi cadılıkla suçladı. Bu kışkırtma ve vatana ihanet etme suçu Doughty'nin 2 Temmuz'da kafasının kesilmesine yol açtı.

Drake kötü hava koşulları nedeniyle yaşadığı gecikmeden sonra 13 Aralık 1577'de Pelikan gemisiyle Plymouth'u terk etti. Amerika'nın Pasifik kıyısı için toplamda altı gemi vardı. Amerika'ya vardıklarında, Drake filosunun bölünmesinden korktu ve iki geminin imha edilmesini emretti. Daha sonra Brezilya'ya yelken açtılar ve 1578 yılında çok zor bir şekilde Magellan Boğazı'na doğru ilerlediler. Drake bunu başarabilen ilk İngiliz'dir. Daha sonra bir şanssızlık oldu ve Marigold gemisi kayboldu. Bunun üzerine Elizabeth gemisi de İngiltere'ye geri döndü. 1578 Ekim ayında yolculuğa başlayan 164 mürettebattan, sadece 58 mürettebat üyesi seferde kalabildi ve hepsi de Pelikan'ın mürettebatıydı. Drake, Şansölye Efendisi Sir Christopher Hatton'u onurlandırmak için gemiyi yeniden adlandırmayı seçti ve geminin adı Altın Geyik⁵⁴ oldu.

---

⁵⁴ Golden Hind

1579 Drake için olaylı bir yıldır. Sadece kaptanı bir okla yaralayarak, *Nuestra Senora de la Concepcion* adlı İspanyol gemisini ele geçirdi ve gemiden büyük bir hazine kazandı. Aynı yıl Drake'in gemisinde yapılması gereken tamirlere ihtiyaç vardı, bu yüzden Drake bugünkü San Francisco kıyılarına demir attı. Fırsatı boşa çıkarmadı ve İngiltere için arazi talep etti ve bu sefere "Nova Albion" (Yeni Britanya) adını verdi. Bugün, bu olayın anısı San Francisco, Birlik Meydanı'nda Sir Francis Drake ismindeki otelde görülebilmektedir.

1577'den 1580'e kadar Drake, Şili, Peru ve Meksika kıyılarında korunmasız şehirleri görevden alarak dünyanın dört bir yanına yelken açtı. Drake, Afrika çevresindeki İngiltere'ye dönmeden önce Kaliforniya'ya kadar kuzeye gitti. İspanyol altın ve değerli eşyalarla dolu İngiltere'ye döndüğünde, kahramanın hoş karşılandığını gördü. Bu, Drake'in eylemlerini haydutluktan başka bir şey olarak görmeyen İspanya Kralı Philip'i kızdırdı. Sir Francis Drake örneği diğer İngilizleri, İspanyol gemilerini soymaya ve altını İngiltere'ye ve Kraliçe Elizabeth'e getirmeye teşvik etti. Haydutluk eylemleri artık İngilizlerin, İspanyollara karşı kullanacağı bir taktikti. Haydutluk artık herhangi bir devlet temsilcisinden lisans veya komisyon alarak yasal hale getirilebilirdi.⁵⁵ Ayrıca Francis Drake, 26 Eylül 1580'de dünyayı dolaşan ilk İngiliz olmuştur.

Bu inanılmaz başarıdan sonra, aynı zamanda bir şövalyelik unvanı ile de Drake'yi onurlandırmayı uygun gördü. 1581'de Deptford'daki Altın Geyik gemisinde yemek yedikleri ve bu yemekten sonra unvanının verilerek Sir Francis Drake olduğu düşünülmektedir. Ama gerçekte, Drake'in başarılarına dikkat çekmekten ve onu onaylıyor görünmekten kaçınmak ve İspanyolları rahatlatmak amacıyla Drake'i şövalye etme görevini Fransız bir büyükelçi olan Marchaumont Markisi'ne vermiştir. Aynı yılın Eylül ayında, Plymouth Belediye Başkanı oldu. Bu görevdeyken şehir için kurduğu su kaynağı 300 yıl sürdü.

Drake'in ilk karısı Mary Newman, evlendikten 12 yıl sonra öldü. Daha sonra, 1585'te kendinden 20 yaş daha genç ve yüklü bir mirasa sahip olan Elizabeth Sydenham'la evlendi. Birleştirilmiş servetleriyle Devon'da Buckland Abbey kasabasında yaşadılar.

---

⁵⁵ MAJ Walter E. Piatt, *The Attack on Panama City by Henry Morgan*, Yüksek Lisans Bitirme Tezi, Lock Haven University, Kansas, 1998, s.18.

Evdeki davulun "Drake'nin Davulu" sesi duyulduğunda İngiltere'nin tehdit altında olduğuna inanılmaktaydı. Burası şimdi Milli Güven'e⁵⁶ ait bir müzedir.

Drake, 1587 yılında Cizel'deki İspanyol filosunun yıkımına karışmış ve bu olay "İspanya'nın sakalı Philip'i yakma" olarak adlandırılmıştır. Saldırıya uğrayan filo Armada'nın⁵⁷ bir parçası olacaktı ve bu eylem bir yıl boyunca ertelendi. Drake, 1588 yılında Effingham'ın Lord Howard'ın yardımcı amirali olarak Armada'yla savaşmak için göreve getirildi. Borda ateşi Drake tarafından tasarlandı ve başarılı oldu. İngiliz gemilerine, İspanyol gemilerinden normalde tavsiye edilenden daha uzak bir hatta yelken açmasını emretti. Daha sonra İspanyolları yenmek için çok etkili olan bu pozisyonun ateşe başladı ve başarılı oldu.

1596'da Drake denizlerdeki son yolculuğuna çıktı. Porto Riko'nun başkenti San Juan'daki İspanyol gemilerine saldırmaya çalıştı girişimleri başarısız oldu ve daha sonra bugün dizanteri olarak bilinen kanlı akıntı hastalığına yakalandı. 28 Ocak'ta Muhalefet Gemisi'nde hastalığından dolayı öldü. İsteği doğrultusunda zırh giydirilmiş cesedi kurşundan bir tabuta koyuldu ve Panama yakınlarında denize bırakıldı. Sör Francis Drake'nin tabutu hiçbir zaman bulunmadı.⁵⁸

2.2. François L'Olonnais

François L'Olonnais 1635'de Fransa'da doğdu. Ailesi ona Jean David Nau adını verdi. Büyüdüğü dönemde dünya hızla değişiyordu. Avrupa'daki üç ana ülke - İspanya, İngiltere ve Fransa - her zaman birbirleri ile savaşmışlardı. Bu çatışmalar yeni keşfedilen Amerika bölgelerine de yayıldı. L'Olonnais 15 yaşlarında Karayipler'e hizmetçi olarak geldi. Tazminli bir hizmetçi, Amerika'da bir usta için çalışmak için sözleşme imzalayan bir kişiydi. Sözleşmenin süresi genellikle beş ila yedi arasında değişirdi. Jean David Nau gibi çok fakir insanlardı, sonunda kendileri için yeni bir hayat kurma umuduyla kasıtlı kullar olurlardı. Jean David Nau yedi yılını bitirdi ve bundan sonra ne yapacağına karar vermek zorunda kaldı. Fransa'ya dönmek söz konusu değildi.

⁵⁶ NationalTrust.

⁵⁷ İspanyol gemisi Armada, Protestan Kraliçe Elizabeth I'i devirmek ve İngiltere'de Katolik yönetimini eski haline getirmek misyonu ile 1588'de İspanya'dan yola çıkmıştır. [https://tr.qwe.wiki/wiki/Anglo-Spanish_War_\(1585%E2%80%931604\)](https://tr.qwe.wiki/wiki/Anglo-Spanish_War_(1585%E2%80%931604)) Son Erişim Tarihi 04.06.2020 Saat:15.04 .

⁵⁸ <https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofEngland/Sir-Francis-Drake/> Son Erişim: 15.01.2019 Saat: 23.05.

O günlerde İngiltere ve Fransa'da yaşam oldukça zordu, o dönemde başka iş seçeneği olmadığından birçok genç erkek denizci olurdu.

Sözleşmesi bittikten sonra Nau, Hispanyola'nın⁵⁹ kuzeybatı kıyısı açıklarındaki bir ada olan Tortugra'da bir grup deniz haydutlarına katıldı ve adını François L'Olonnais olarak değiştirdi. Yeni soyadı, Fransa'da doğduğu bölgenin adı olan Olonne'nden geliyordu.⁶⁰ Aslında, bunlar ormanlarda hayvan avlayarak ve et satarak yaşam süren insanlardı. Et, *boucan* adı verilen özel bir ateşin üzerinde pişirilirdi. Bu kelime Fransızcada *boucaniers*, İngilizce'de ise *buccaneers* olarak bilinir. Daha sonra bu kelime, 17. ve 18. yüzyıllarda Karayipler'de faaliyet gösteren korsanlar\deniz haydutları için kullanılmıştır.

Korsanlar çoğunlukla Fransızlardan ve İngilizlerden oluşuyordu ve sıklıkla İspanyolları hedef alıyordu, yani L'Olonnais bu konuda bir istisna değildi. L'Olonnois önce birkaç korsan gemisinde denizci olarak görev yaptı. L'Olonnois son derece cesur olduğu için bir üne sahipti, bu ün Tortuga Valisi'nden kendi gemisini kazanması için yardımcı oldu. L'Olonnois, servetini kazanmak için 1630'ların başında yola çıktı. İlk seferinde bir fırtına yüzünden gemisini kaybetti. Tüm mürettebat fırtınadan kurtuldu ve Campeche sahilinde karaya vuruldu. Kıyıdaki L'Olonnois ve adamları İspanyol askerleri tarafından avlandı. Adamlarının çoğu öldürüldü ve L'Olonnois ağır yaralandı. L'Olonnois, İspanyol askerlerinden kaçmak için ölü adamları arasında saklandı. Öldüğüne inanılan L'Olonnois bunu avantajına kullandı ve kaçtıktan sonra Küba'da küçük bir ticaret karakoluna saldırmayı planladı.

Küba'ya ulaşmadan önce, adadaki insanlar tarafından L'Olonnois'in hayatta olduğu ve saldıracağı öğrenildi. İspanyollar bu korsanı öldürmek için her zamankinden daha kararlıydı. Silah tekneleri ve askerleri onunla görüşmek için gönderildi. L'Olonnois, onu durdurmak için gönderilen gemileri ve askerleri yendi. Ona karşı çıkan herkese işkence yaptı ve öldürdü. L'Olonnois, bu saldırıdan sonra bir İspanyol'a asla bir çeyrek bile vermeyeceğine söz verdi. Bu şimdikiye kadar bilinen en acımasız deniz haydudu/korsanlardan birinin hayatına rehberlik edecek felsefeydi.

⁵⁹ Hispanyola adası Karayiplerin ikinci büyük adasıdır. Küba'nın doğusunda bulunur.

⁶⁰ Derovan, D., *François L'Olonnais*, Mitchell Lane Publishers, United State of America, 2012, s.7.

Bir sonraki ödülü için L'Olonnois, Venezuela'nın liman kenti Maracaibo'ya gitti. L'Olonnois burada altın ve gümüş dolu bir İspanyol gemisi ele geçirdi. Bu onun ilk büyük başarısıydı. L'Olonnois ünlü bir korsanolarak Tortuga'ya geri döndü ve bir filo inşa etmeye başladı.⁶¹

Sonraki yıllarda, İspanyolları taciz etmeye devam eden L'olonnais en çok, kara baskınları yapan korsanlardan biri olarak bilinir. Bu strateji, Maracaibo şehrine yaptığı ünlü saldırı sırasında çok iyi kazanç getirdi. Bu şehir, Maracaibo Gölü'nü Venezuela Körfezi'ne bağlayan boğazda yer alır ve bir kale ve 16 topla korunmuştur. L'Olonnais ve adamları şehre boğazdan saldırmak yerine, şehrin savunmasız yeri olan karadan yaklaştırmaya karar verdiler. Sonuç olarak, korsanlar şehri rahatça aldı.

L'Olonnais hakkında en dehşet olaylardan biri en son seferinde yaşanmıştır. 1668'de, L'Olonnais, Nikaragua'nın kıyısında altı gemi ve 700 adam topladı. Ancak bu sefer Honduras Körfezi'nde sona erdi. Korsanlar, bölgedeki İspanyol yerleşim bölgelerini yağmalamadan baskın yapmaya başladılar. L'Olonnais İspanyol bir altın madeninin yakınında bulunan San Pedro kasabasına doğru ilerlemişti. İspanyol birlikleri tarafından pusuya düşürüldü ve geri çekilmeye zorlandılar ancak L'Olonnais birkaç İspanyol'u esir almıştı. L'Olonnais, altın madenine kolayca erişebilecekleri yollar olup olmadığını öğrenmek için esirleri sorguladı. L'Olonnais birliği yapmayı reddeden esirlerin başlarına ne gelebileceği konusunda örnek vermek için esirlerden birinin göğüsü parçalayarak yüreğini çıkardı ve ısırılmaya başladı. Dehşet içinde kalan esirler L'Olonnais'in isteklerine uydu.

L'Olonnais San Pedro'ya vardığında kasabada beklediği hazineyi bulamadı. Bu başarısızlıklardan sonra, L'Olonnais'in adamları onu terk etmeye başladı. Mürettebatından geriye kalanlar ile L'Olonnais, Nikaragua'ya tekrar ulaşmaya çalıştı ama gemisi karaya oturdu. L'Olonnais, kariyeri boyunca yakaladığı gemilerdeki herkesi acımasızca öldürdüğü için korkunç bir üne sahipti. Karşılaştırma yapmak gerekirse, ünlü bir korsan olan Karasakal ve diğer ünlü korsanların esir aldığı kimseyi öldürdüğünün kaydedilmemesi dikkat çeker. Sonunda Kuna denilen Kızılderili bir kabile tarafından yakalandı ve ilahi adalet olarak düşünülebilecek bir biçimde,

---

⁶¹ MAJ Walter E. Piatt, s.21.

L'Olonnais'i parçalara ayırdılar ve ateşe attılar. Bu, zalimliği ve acımasızlığıyla *İspanyolları Tokatlayan Adam*⁶² lakabını kazanan L'Olonnais'in korkunç sonu oldu.⁶³

2.3. Sör Henry Morgan

Sör Henry Morgan, 1635 yılında Llanrhymney'de doğdu.⁶⁴ İngiliz hükümetinin gayri resmi desteğiyle, Batı Hint Adaları'nda İspanyol otoritesini zayıflatan Morgan'ın kökenleri ve gençliğindeki kariyeri hakkında net bilgilere ulaşılamamaktadır.

1671 Ocak ayında Henry Morgan Panamaisthmus'u boyunca 1.400 korsana liderlik etti ve Panama Şehri'ne saldırdı. Şehir, 4.000'den fazla İspanyol askeri ve kölesinden oluşan bir garnizon tarafından savunuldu. Panama Şehri için savaş sadece birkaç saat sürdü. Henry Morgan ve korsanlar ordusu hızlı bir şekilde zafere ulaştılar, imkânsız gibi gelse de bir şehri ele geçirdiler. Morgan'ın Panama Şehri'ne saldırısı birkaç nedenden dolayı başarılı oldu, en önemlisi Morgan'ın kenti savunan İspanyol Ordusu üzerindeki savaş gücü unsurlarını uygulama yeteneğiydi. Muhtemelen 1655'te Jamaika'yı İspanyolların elinden alıp bir İngiliz kolonisine dönüştüren keşif gezisinin bir üyesiydi. 1662'de Küba'ya karşı bir sefere katılmış olabilmesinin yanında İkinci Hollanda-İngiltere Savaşı'nda⁶⁵ Karayipler'deki Hollanda kolonilerine karşı çalışan korsanların ikinci kumandandı.⁶⁶

1668'de korsanların seçilmiş komutanı olan Morgan, PuertoPríncipe'yi⁶⁷ ve olağanüstü cesur bir hamleyle şu an ki Panama Kıstağı'nın⁶⁸ kıyısında iyi sağlamlaştırılmış olan kenti Portobelo'yu işgal etti. 1669'da Venezuela kıyısındaki Maracaibo Gölü çevresindeki zengin İspanyol yerleşim yerlerine başarılı bir baskın yaptı. Morgan, 1670 yılının Ağustos ayında 36 gemi ve yaklaşık 2000 korsan ile birlikte İspanya'nın,

⁶² Flail of the Spanish.

⁶³ <https://www.ancient-origins.net/history-famous-people/fran-ois-l-olonnais-cunning-and-cruel-pirate-and-flail-spanish> 009166?utm_source=sumome&utm_medium=whatsapp&utm_campaign=sumome_share Son Erişim: 06.02.2019 Saat 23.06

⁶⁴ Britanya'da Birleşik Krallık'a bağlı dört ülkeden biri olan Galler'de bugünkü başkent olan Cardiff'tir.

⁶⁵ 1665–1667.

⁶⁶ MAJ Walter E. Piatt, s.1.

⁶⁷ Küba'da bugünkü Camagüey şehri.

⁶⁸ Panama Kıstağı, Kosta Rika sınırından Kolombiya sınırına doğru, doğu-batı doğrultusunda yaklaşık 640 km uzunluğunda bir kara parçasıdır. Büyük bölümü Panama sınırları içerisinde kalan bu kıstak Kuzey ve Güney Amerika'yı birbirine bağlar ve Atlas Okyanusu'ndaki Antik Denizi'ni Büyük Okyanus'taki Panama Körfezi'nden ayırır.

Amerika Kıtası'ndaki en önemli kolonileşen şehirlerinden biri olan Panama'yı ele geçirdi. 18 Ocak 1671'de Panama Kıstağı'nı geçerken, büyük bir İspanyol kuvvetini yendi ve şehre girdi. Morgan'ın adamları şehri yağmalarken, şehir yanıp kül oldu. Morgan dönüş yolculuğunda yandaşlarına ihanet ederek onları terk etti ve ganimetlerin çoğunu kaçırdı.

Morgan'ın Panama'ya yaptığı baskın, İngiltere ve İspanya arasında barışın ardından gerçekleştiği için tutuklandı ve 1672'yi Londra'ya getirildi. İspanya ile ilişkiler hızla bozulmasına rağmen, 1674'de Kral II. Charles, Morgan'a şövalyelik unvanı vererek onu ölene kadar zengin ve saygın bir çiftlik sahibi olarak yaşayacağı Jamaika'ya vali yardımcısı olarak gönderdi. 17. yüzyılın sonlarında İspanya'nın Karayip kolonilerini yağmalayan maceraperestlerin en ünlüsü olan Galler korsanı, 25 Ağustos 1688'de Jamaika'da öldü.⁶⁹

2.4. Kaptan William Kidd

“Korsan” ve “deniz haydutluğu” bu iki kelimenin uyandırdığı görüntüler, en sert ruhu bile şiddetli deniz savaşlarında, acı içinde çılgın atan işkence kurbanlarını hayal etmeye zorlarlar. Ve bu hayali sahnelerin ortasında, romantik efsanenin, özlü korsanlığı olan Kaptan Kidd'in efsanevi figürü sık sık ortaya çıkmaktadır.

Gerçek William Kidd, en azından bazı özelliklerinde efsaneye uyan bir adamdı. Fakat öfkeye çabuk kapılan, ağgözlü ve bir topçunun kafatasını bir gemi su kovasıyla parçalamak için yeterrince kaba kuvvetle donatılmış bir adamdı. Diğer yandan bir korsan/deniz haydudu şefiydi.⁷⁰

William Kidd 1645 yılında İskoçya'nın Dundee şehrinde doğdu. Söylentiye göre babası da denizci olan Kidd, genç yaşta sulara atıldı. 1680'lerde korsanların arasında saygın bir şahsiyetti. O zamanlar, Kidd New York'da, zengin bir dulla tanışıp evlendi ve zenginliklere yelken açtığı Amerika'da yeni bir hayat kurdu. İngiltere ile Fransa arasındaki gerilim tam teşekküllü bir savaşa dönüştüğünde, Kidd, Karayipler'deki İngiliz gemilerini Fransız saldırılarından korumak için özel olarak görevlendirildi.

⁶⁹ <https://www.britannica.com/biography/Henry-Morgan-Welsh-buccaneer> Son Erişim: 07.02.2019 Saat:13.26.

⁷⁰ Burg, B. R. (1987) *Captain Kidd and the War against the Pirates*. By Robert C. Ritchie, Journal of American History, ABD, Cilt 74, Sayı 1, s.155.

Bu çağda korsanlık, karışık bir olaydı. Ülkeler, Kidd gibi korsanları ülkenin yatırımlarını korumak için kiralarken aynı zamanda korsanların el koydukları düşman gemilerinden ganimet kazanabileceği de anlaşılmıştı.

1695 yılında, Kidd görev almak için İngiltere'ye döndü. Orada, New York valiliğini devirmek için görevlendirilmiş olan LordBellomont'la arkadaş oldu. William Kidd, Bellomont'un yönetiminde ve mali desteğiyle bir mürettebatla birlikte Batı Hint Adaları'na doğru yol almak, Fransız gemilerine ve korsan gemilerine saldırmak için işe alındı. Yağmalanan mallar Kidd, adamları ve destekçileri arasında bölünmüş olacaktı. Mayıs 1696'da Kidd, 34 silahlı gemi ve *AdventureGalley* isimli gemiyle yelken açtı.

Mücadeleler kısa zamanda başladı. Kidd'in adamlarının bir kısmı hastalıktan öldü. Kidd saldırı için birkaç Fransız gemisi bulduğunda sefere çıkamayacak kadar yorgun ve sinirli bir mürettebatın baskısı ile karşılaştı. 1697 yılının başlarında, Kidd, mürettebatını Hint Okyanusu üzerinde yaşayan birçok korsan için bir durak noktası olan Madagaskar'a doğru yönlendirdi. Hint gemilerine saldırarak küçük başarılar elde eden William Kidd'in kaderi 1698 yılının Ocak ayında, *QuedaghMerchant*'ı görünce değişti.

QuedaghMerchant sıradan bir gemi değildi. 500 tonluk bir Ermeni gemisi olan *QuedaghMerchant*, Indian Grand Moghul saltanatında bir bakanın sahip olduğu malları -altın, ipek, baharat ve diğer değerli hazinelerini- taşıdı. Bakanın güçlü bağlantıları vardı ve Kidd'in saldırısı ile ilgili haberler kendisine ulaştığında, büyük ve etkili bir İngiliz ticaret şirketi olan Doğu Hindistan Şirketi'ne şikayette bulundu. Bu şikayet birçok hükümetin korsanlığa bakış açılarını değiştirmesiyle birleşince, Kidd hızla aranan bir suçluya dönüştü.

Quedagh Merchant için *Adventure Galley*'i terk eden Kidd, Karayiplere yeni gemisiyle yelken açtıktan sonra Boston'da tutuklandı ve İngiltere'ye geri gönderildi. Kidd 8 Mayıs 1701'de yargılanmaya başladı. 23 Mayıs 1701'de suçlu bulundu ve asıldı. Diğer korsanların aleyhine bir uyarı olarak işlev görmesi için cesedi bir kafese konuldu ve Thames Nehri boyunca herkesin görmesi için çürümeye terk edildi. Ölmeden önce,

hüküm giymiş korsanın, Karayipler'deki yaptığı yağmaların bir kısmını gömdüğü iddia edilmesine rağmen hazine avcıları hiçbir şey bulamamıştır.⁷¹

2.5. Barbaros Kardeşler\ Oruç ve Hızır Reis – Murat Reis

Oruç ve Hızır Reis babaları ve dedeleri tımarlı sipahi olan bir Türk ailesindedir. Fatih Sultan Mehmet 1462'de Cenevizli bir ailenin elinde bulunan eski adı Lesbos olan Midilli'yi fethedince, adanın Türkleşmesi için buraya Türklerin yerleştirilmesini emreder. Padişahın bu emrinden sonra sosyal yaşantısı düzgün olan, örfünü adetini bilip, yerine getiren, dürüst ve çalışkan kişiler bu adaya yerleştirilir. Bu yerleşen kişiler arasında Oruç ve Hızır Reisin babaları olan Yakup Ağa da vardır. Yakup Ağa buraya yerleştikten sonra Katerina isimli bir kadına aşık olur ve evlenir, bu evlilikten sırasıyla İshak, Oruç, Hızır ve İlyas dünyaya gelir. Bu dört çocuğa gerek dini bilimler gerek çeşitli lisanlar öğretilerek çok iyi eğitim almaları sağlanmıştır.

İshak, Midilli Kalesi'nde kalarak ticaretle meşgul olmuştur. Diğerleriye yaşadıkları bölgenin coğrafi konumunun etkisiyle de denizlere meraklı olarak büyümüşlerdi. Deniz sevdasıyla büyüyen Oruç, gece gündüz çalışıp kendine bir gemi aldı ve denize açılıp ticaret yapmaya başladı. Hızır Reis'i de artık denizler çağırıyordu ve o da biriktirdiği parayla bir tekne satın almıştır. Başlarda abisi Oruç Reis'le birlikte Selanik ve Eğriboz'a yolculuk yapıp, ticaret öğreniyorlardı. Bir süre aldıkları malları Midilli'ye getirip sattılar ama bu iş Oruç'u tatmin etmemiş ve Anadolu, Mısır ve Sümer'e dümen kırmasına sebep olmuştur. Oruç Reis yanına İlyas'ı da alarak Şam Trablus'a gidip dönerken Rodos Şövalyeleri tarafından saldırıya uğramışlar ve İlyas şehit olup, Oruç Reis ise esir düşmüştür. Oruç Reis'i almak için Hızır Reis'in bir servet ödemeyi göze aldığı duyan şövalyeler Oruç Reis'i esir pazarında satmayıp gemilerde forsa olarak çalıştırmaya başlamışlardır. Bunu fırsat bilen Oruç Reis, fırtınalı bir gecede prangalarından kurtularak denize atlayıp, kurtulmayı başarmıştır. İlk başta ticari faaliyetler nedeniyle denizcilik yapan Barbaros Kardeşleri, Rodos Şövalyeleri tarafından İlyas'ın şehit edilmesi çok tetiklemiştir ve artık cihat ve gaza hareketlerine başlamışlardır. Daha sonrasında Oruç Reis, Memluklerin hizmetine giren bir kadırgada komutanlık yapmıştır. Ardından da Antalya valisi olan Şehzade Korkut'tan izin alarak Akdeniz'de korsanlığa başlamıştır.

⁷¹<https://www.biography.com/amp/people/william-kidd-17179370> Son Erişim: 07.02.2019 Saat:10.25

Korsanlık maceraları başlayan Barbaros kardeşler İtalyan sahillerinden Midilli Adası'na kadar yelken açmışlar çevreye nam salmışlardır. Bu sırada Şehzade Korkut'un babasının saltanatı kardeşi Şehzade Ahmet'e vermek istemesi üzerine Mısır'a geçtiğini öğrenen Oruç Reis de onun ardından Midilli'den ayrıлып, Mısır Sultanı'nın emri altına girmiştir. Kışı burada geçirerek gemilerin sayısını arttıran Oruç Reis, Cerbe Adası'na gelip, burayı Hızır Reis ile birlikte üs haline getirmişlerdir. Tunus Sultanı Ebu Abdullah Muhammed Hamis'le anlaşma yaparak aktif halde seferlere başladılar.

1513'de beş gemiyle denize açılıp Ceneviz savaş gemisini zapt edip Tunus'a döndüler. Bu başarı üzerine korsanlara korku salmaya başlayan kardeşler bir yandan da Osmanlı hükümdarına armağanlar göndermişlerdir ve Yavuz Sultan Selim'in desteğini almışlardır. Cezayir'den gelen heyetin İspanyollara karşı yardım çağrısı sonucu harekete geçen kardeşler 1516'da Cezayir'i ele geçirmişlerdir. Çok geçmeden burada hükümdarlık ilan eden Oruç Reis, Afrika içlerine akınlar yapıp, sınırlarını genişletmiştir. 1518'de Oruç Reis'in Tilimsan'da İspanyollar ile mücadele ederken şehit olduktan sonra Cezayir hükümdarlığı Hızır Reis'e geçmiştir.

Hızır Reis'in asıl adı Hızır olup Barbaros Hayrettin lakabıyla nam salmıştır. Batılılar kırmızı sakalı nedeniyle abisi Oruç Reis'e "Barbarossa" lakabını takmışlardır ve bu lakap daha sonra Hızır Reis için de kullanılmıştır. Dini koruyan ve kollayan anlamına gelen Hayrettin lakabını ise Yavuz Sultan Selim vermiştir.

Oruç Reis'in ölmesi üzerine yalnız kalan Barbaros Hayrettin, Cezayir'i İspanyollara karşı savunamayacağını düşünüp, Osmanlı tabiiyetine girdiğini bildirir. İspanyollar ile iş birliği yaparak kendisinin kuyusunu kazan Araplar ile mücadele edip, Arap ordusunu imha etti. Artık Araplar ile Türklerin arasındaki ilişkinin eskisi gibi olmayacağını düşünen Barbaros Hayrettin istemeyerek de olsa Cezayir'i terk edip 1524'de Ciceli'ye çekildi ve deniz seferlerine başladı. Hayrettin'in bölgeden çekilmesi üzerine zulüm gören halk Hayrettin'in geri dönmesi için çağrılarda bulundu. Gösterilen istek ve arzu üzerine Barbaros Hayrettin 3 yıl sonra yine Cezayir'e sahip oldu. Cezayir limanına 300 metre uzakta İspanyolların, Penon adlı küçük ama güçlü bir kalesi vardı. Vaktiyle Cezayir'i çok rahatsız etmişlerdi. Ne zaman ezan okunsa ateş etmeye başlardı ve bu yüzden minareler delik deşik olmuştu. Bunu asla göz ardı etmeyen Barbaros Hayrettin

kaleyi ele geçirincede, ezan okunurken topla keyfine ateş açıp, minareyi yıkan topçuyu, topa koyup denize fırlattırır ve on yardımcısının da başını kestirir.

Kanuni Sultan Süleyman artık başarıları göz ardı edilemeyecek seviyede olan Barbaros Hayrettin'i huzuruna davet etmiştir. Papa'nın *Sizler (Hristiyanlar) Barbaros'a karşı cenk etmeyiniz çünkü o vardığı yeri almadan bırakmaz. Şunu iyice anlayınız ki bir yerin onun tarafından alınması kararlaştırılmışken, onunla savaşıp ölenler cennete giremez* diye kendisinden bahsettiren, Avrupalı kadınların ağlayan çocuklarını *işte Barbaros geliyor* diyerek susturdukları Barbaros artık İstanbul'daydı. Kanuni Sultan Süleyman'ın arzusu üzerine Venedik ve müttefikleriyle mücadele edip, başarılar elde ettikten sonra, Preveze Deniz Muharebesi'nde ki başarısıyla Akdeniz'i Türk sularına çeviren Barbaros Hayrettin Paşa, denizlerde ki üstünlüğünü aksi iddia edilemez bir şekilde ispatlamıştı.

Son olarak Fransızlara yardıma gidip gelen Hayrettin Paşa döndükten sonra hiç sefere çıkmadı. 4 Temmuz 1546'da kaptığı soğuk algınlığının zatürreye dönmesiyle hakka yürüdü. Ernle Bradford, yazdığı biyografide Barbaros Hayrettin'den *Cahil bir korsan olmak şöyle dursun, en az altı dil bilen kültürlü bir adamdı Barbaros*. Ayrıca bir zamanlar mücadele içinde olan Barbaros Hayrettin ve Andrea Doria'yı⁷² kıyaslarken şu cümleleri kurmuştur: *“Andrea Doria geriye kuru bir ad bırakırken, Barbaros Hayrettin'den geriye ise bir Cezayir devleti, bir Osmanlı donanması ve bu donanmayı yıllarca destekleyen bir tersane sistemi kalmıştır; O, bütün bunların kurucusu olarak tarihe geçmiştir”*.⁷³

2.6. Murat Reis

Dünyanın en iyi korsanları listesinde yer alan Barbaros Kardeşlerin dışında her ne kadar bu listeye giremeye de tarih sayfaların da pek de iyi bir üne sahip olmayan Hollanda kökenli Türk Murat Reis vardır.

Murat Reis'in hangi yıl doğduğu tam olarak bilinmese de Haarlem'de doğmuş olduğu kesindir. Doğduğu sıralarda ki kayıtlar da ismi Jan Jansz olarak geçiyor olmasına rağmen farklı kayıtlarda Jan Jansen olarak yazıldığı da oluyor. Korsan olduktan sonra

⁷² Cenevizli amiral Veconditteri 1538 yılında Preveze Deniz Muharebesinde Barbaros Hayrettin'in komutasındaki Osmanlı donanması ile savaşmıştır.

⁷³ Güzel, Y. (2017) *Deryaları Dize Getiren Türk Korsanları*, İstanbul, İstanbul, 2017, s.85-113.

Murat Reis'in yanı sıra John Barber, Captain John, Little John ward ve CaidMorato diye de geçer.

Jan Jansz o yıllar çağdaşı birçok Hollandalı genç gibi denizci olur ve ülkesinin bağımsızlığı için İspanyollarla olan mücadeleye katılır. Bıktırıcı şekilde uzun yıllar süren bir savaş olan bu savaşta İspanyolları yağmalayan Jan Jansz, bir süre sonra işi korsanlığa dönüştürür. Zamanla Jean Jansz da çağının birçok korsanı gibi o dönemin korsan yatağı olan Akdeniz sularına yelken açtı. Akdeniz sularında bütün korsanlara saldıran Jan Jansz, Hollanda gemilerine de saldırır. Bütün gemilere saldırırken Osmanlı'nın kırmızı zemin üzerinde sarı hilal taşıyan bayrağını kullanır; ama iş İspanyol gemilerine geldiğinde Hollanda bayrağı takar. Bu da hala İspanyollara karşı bir husumeti olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir.

Jan Jansz 1618 yılında Berberi korsanlar tarafından Kanarya Adaları'ndan biri olan Lanzatorente'de yakalanıp, Cezayir'e götürülür. Lanzatorente 1585 yılında Murat Reis adında bir korsan tarafından ele geçirilmiş bir adadır. Jan Jansz o zamanların deyimiyle *Türk'e döner*, yani Müslüman olur ve Murat Reis adını alır. Cezayirli Süleyman Reis'in yanında korsanlığa devam eder.

Murat Reis'i bugün bile hatırlanmasında büyük rol oynayan sefer ise 1627 yılında gerçekleştirdiği İzlanda seferidir. Murat Reis 1627 yılında yanına Arif ve Bayram Reis'i de alarak Sale'den on iki gemiyle yola çıkar ve dört gemiyle İzlanda'ya varır. İzlanda'nın yolunu Danimarkalı bir esirin yardımıyla bulmuşlardır. Temmuz ayında 14 gün İzlanda kıyılarını ve güneyindeki küçük adalarda dolaşır ve yağmalar. Bu sefer, İzlanda tarihinin en korkunç olayı olarak “Tyrkjaranid” diye anılır. Korsanlar adaya çıktıklarında tuzlanmış balık ve hayvan postu dışında yağmalayacak mal bulamamışlardır. Elde edilenler, bu pahalıya patlamış olan seferi karşılamadığı için, geri döndüklerinde iyi para edecek olan esirler bulmaya karar verdiler. Köylere ve kentlere yayılarak genç ve iyi görünümlü esirler aramaya koyulurlar. Direnen herkesi öldürürler, bazı köylerde ki halk mağaralara saklanmalarına rağmen onları da bulurlar. Anılar arasında kilisede “buraya yazılamayacak kadar rezillik” yaptıkları, yaşlıları kiliseye doldurup yaktıkları, kadınlara tecavüz ettikleri, hamile olanları öldürmeleri gibi dehşet verici sahneler vardır.

Çeşitli anlatılara göre, seferin sonunda 242 ila 800 kişi arasında değişen esiri tutsak edip, Cezayir'e götürüp satarlar. Bu esirlerin bir bölümümü Danimarka Kralı IV. Christian fide ödeyip kurtarır. İçlerinde 10 yıl boyunca kölelik, cariyelik yapıp, kurtulan da vardır. İzlanda'da bu olayı anlatan bir sürü kitap basılmış olup, tiyatro ve romanlar da yazılmıştır.⁷⁴Türkler ile bu şekilde tanışan İzlanda'nın bu olaydan ötürüTürklerle karşı önyargılı olup olunmadığı bilinmez ama hala Türkiye'de, İzlanda elçiliği bulunmamaktadır.

2.7. Kara Sakal⁷⁵

Korsan/Deniz Haydudu Karasakal, 18. yüzyılın başlarında Kuzey Amerika ve Karayipler boyunca, nakliye şeritlerini rahatsız eden deniz soyguncularının tartışmasız en meşhurdur. Bu dönem korsanlığın/deniz haydutluğunun Altın Çağı olarak adlandırılan bir dönemdir. Efsanevi şöhretine rağmen, Karasakal'ın erken yaşamı hakkında çok az şey biliniyor. Gerçek adı bile belirsizdir, ancak genellikle Edward Thatch veya Teach'in bazı varyasyonları olarak verilir. *Queen Anne*Savaşı⁷⁶sırasında özel bir asker olarak hizmet eder ve savaşın sona ermesinden bir süre sonra deniz hayduduna dönüşür.⁷⁷

1716 civarında filosuna katıldığı Kaptan Benjamin Hornigold'un üsolarak kullandığı Bahama'nın⁷⁸en ünlü adası olan New Providence'a yerleşir. Hornigold, yakaladığı bir yelkenlinin komutasına onu yerleştirir ve ikisi sayısız korsanlık eyleminde bulunurlar. Biri Stede Bonnet⁷⁹ tarafından yönetilen iki gemiyi daha filolarına eklenmeleriyle gemilerinin sayıları arttı; ancak Hornigold kendisine iki gemi alarak 1717 yılının sonuna doğru korsanlıktan emekli oldu.

Teach bir Fransız tüccar gemisini ele geçirdi, QueenAnne's Revenge olarak yeniden adlandırdı ve silahla donattı. Bir korsanla liman yerlileri için fide ödeyerek ittifak kurdu ve Güney Carolina'daki Charles Town limanını kapattı. Daha sonra QueenAnne's

⁷⁴ Danişoğlu, B. (2008)*Haarlemli Murat Reis'in Maceraları*, Kebiçeç 25, s.C1-C9.

⁷⁵ Blackbeard.

⁷⁶ 1701-1714 yılları arasında İngiltere'nin, 13 Amerikan Kolonisi veya 13 İngiliz Kolonisi olarak da bilinen kolonilerde yapılan bir dizi Fransız ve Hint Savaşları olarak adlandırılan savaşlardan ikincisi.

⁷⁷ Lawrence, R. W. (2001) *In Search of Blackbeard: Historical and Archaeological Research at Shipwreck Site 0003BUI*, NorthCarolina, Southeastern Geology, Vol.40, No.1, s.2.

⁷⁸Bahamalar ya da resmi adıyla Bahama Milletler Topluluğu, Karayipler'de yer alan, Orta Amerika'ya dahil olan takımadalar ve ülke.

⁷⁹Karayip ülkesi olan Barbados'lu bir korsan/haydut.

Revenge karada, Beaufort, Kuzey Carolina yakınlarındaki bir kumsalda seyir etti. Bir süre sonra Kuzey Carolina'ya yerleşti. Ancak kısa süre sonra denize geri döndü İngiliz Amiral ve aynı zamanda Virginia Valisi Alexander Spotswood'un dikkatini çekti. Spotswood, şiddetli bir savaşın ardından korsanları yakalamak için bir asker ve denizci partisi düzenledi. Teach ve ekibinin bir kısmı, Teğmen Robert Maynard'ın liderliğindeki küçük bir deniz gücü tarafından öldürüldü.

Ünlü korsanın takma adı, gür siyah sakalı ve korkutucu görünümünden kaynaklandı; düşmanlarını korkutmak için şapkasının altına yanan sigortalar bağladığı bilinir. Geleneksel tiranlık korsanının günümüzdeki resmine aykırı olarak, gemilerine mürettebatının rızasıyla komuta etti ve esir tuttuklarına zarar verdiğini ya da öldürdüğünü hakkında hiçbir kayıt yoktur.⁸⁰

2.8. Calico Jack

CalicoJack, Altın Korsanlık Çağı'nın zirvesinde Karayipler'de yelken açan en eşsiz korsanlardan biriydi. Harika bir dövüşçü değildi ve inanılmaz bir servet elde etmeyi asla başaramadı, ama modern halk onu diğer birçok korsan efsanesinden daha çok hatırlıyor. John "Jack" Rackham 26 Aralık 1682 yılında İngiltere'de doğdu. Kısa kariyeri boyunca bir Karayip korsanı olamazken burası ona "Calico Jack" lakabını kazandırmıştı. Ayrıca diğer korsanlarla olan ilişkileri ve iki kadın korsan ekibinin sahibi olmasının eşsiz korsanlığı, onu tüm zamanların hatırlanan en iyi korsanlarından biri haline getirmeyi başardı.

CalicoJack'in, onu diğer korsanlardan ayıran bir özelliği de kullandığı Jolly Roger'di.⁸¹ Korsan mürettebatlarının çoğunluğu, bazı silah kullanan tam insan iskeletlerini tasvir eden tasarımları kullanırken Calico Jack, bugün bir deniz korsanlığı

⁸⁰<https://www.britannica.com/biography/Blackbeard> Son Erişim Tarihi: 07.06.2020 Saat:22.40

⁸¹Korsanların kullandığı bayrak "Jolly Joger" olarak adlandırılır. Bunun kökeninde korsanların kullandığı kırmızı bayrağın Fransızca'da adı olan "güzel kırmızı" anlamına gelen Jolie Rouge'un, İngilizceye dönüşümünün bulunduğu kabul edilmektedir. Diğer bir teoriye göre bu ad şeytana verilen takma isimlerden olan Old Roger'dan türemiştir. Temelinde ruhsatlı korsanları temsil eden kırmızı bayrak zamanla siyaha dönüşüp haydut olan korsanları da temsil eder hale gelmiştir. 18. Yüzyılın başından itibaren bayraklarda kullanılan kafatası, kemik, kılıç ve kum saati gibi objeler ölümü ve ölüm tehlikesini sembolize ediyordu. Diğer yandan da bu objelerle kurbanı "ölüm, şiddet ve sınırlı zaman" mesajı verilerek kurbanlarına psikolojik baskı uyguluyorlarki bunun da amacı kurbanın mücadele direncini kırıp, işlerini kolaylaştırmaktı. Öktem, A. E. (2011) Kurtdarcan, B. R., *Deniz Haydutluğu ve Korsanlık*, İstanbul, Kaptan Yayıncılık, s.146.

ile eşanlamlı olan ikonik korsan bayrak tasarımını destekledi. Bu, bugünkü beyaz insan kafatasına sahip siyah bayrak ve altındaki iki beyaz çapraz kılıç olan bayraktır.

John Rackham'ın çocukluğu hakkında ne yazık ki modern tarihte kayıtlar bulunamamıştır. Rackham'ın deniz macerası 1680 yılında levazım subayı olarak göreve başladığı Kaptan Charles Vanekomutasındaki korsan gemisi "Ranger"da başlıyor. Kaptan Charles Vane, Bahamalar'da bulunan korsan cenneti ve ticaret üssü "New Providence" i işleten ünlü korsandan biriydi. JackRackham'ın yükselişi ise 1718'de Kaptan Vane'in uzun korsancılık çalışmalarının ardından gemisi Ranger'dan en az iki kat büyük olan Fransız savaş gemisiyle karşı karşıya kalması üzerine geri çekilmeye karar vermesinden sonra gerçekleşti. Vane, o zamanlar tecrübeli bir deniz komutanıydı ve bu kadar büyük bir gemiye saldırmanın, kısa bir süre önce birkaç korsan baskınına uğrayan ve onarıma ihtiyacı olan küçük gemisiyle mümkün olmadığını görerek bu kararı almıştı.

Ancak bu geri çekilme kararı, mürettebatlar arasında anlaşmazlığa yol açtı. Rackham, Vane'i kötü karar vermekle suçladı. Tartışma sonunda, 15 mürettebat üyesi geri çekilme kararında Vane'i destekledi, diğer 75 kişi ise Fransız gemisini ele geçirirlerse onlara yalnızca büyük zenginlikler getirmeyeceğini, aynı zamanda kendilerini daha da güçlendirecek yeni bir operasyon üssü elde edeceklerini savundu; bu Karayipler'deki en büyük ve en donanımlı gemilerden biri olacaktı.

24 Kasım 1718'de Rackham, Vane'in kaptanlıktan çıkarıldığı ve korkak olarak damgalanacağı oylamanın yapılması için çağrıda bulundu. Mürettebat, derhal John "Calico Jack" Rackham'ı, Ranger'ın yeni kaptanı seçti, Vane ve destekçilerinin ise yiyecek ve mühimmat tedarik eden küçük bir gemide bırakılmalarına izin verdi. Artık kaptan olan CalicoJack, daha küçük tüccar ve yolcu taşıma gemilerine yönelik korsancılık faaliyetlerine devam etti. Sayısız uğraşlarından biri sırasında birkaç büyük geminin kontrolünü ele geçirmeyi başardı, ancak yakalayabildiği en büyük gemi Jamaika'nın gemisi Kingston'du.

Bu gemiyi yetenekli bir şekilde savaşıarak ele geçirdi, ancak ne yazık ki, bu savaş, Port Royal⁸² limanında, orada bulunan tüm hükümet yetkilileri ve tüccarlar gözünün önünde gerçekleşti. Yarı ünlü korsanların eylemleriyle öfkelenen şehirdeki tüccarlar, Kaptan Calico Jack'i yakalamak ve cezalandırmak için İspanyol gemisine katılıp, ava çıktılar. Ardından gelen olaylar bazı tarihçiler tarafından tartışıldı, ancak sonuçta Kaptan Jack ve ekibinin avdan kaçmayı başardığı sonucuna varıldı.

Bu ağır aksaklıklarla karşı karşıya olan Kaptan Jack ve ekibi, korsanlık ve haydutluk faaliyetlerinden vazgeçtikleri sürece, tüm korsanların özgür insanlar olarak yaşamaya devam edebilecekleri İngiliz hükümeti tarafından sunulan yeni af tasarısından yararlanmaya karar verdiler. Kaptan Charles Vane'in kendilerini korsanlık yapmaya nasıl zorladığını açıklamak için Nassau'ya⁸³ gittiler. Vali Woodes Rogers, kısmen Karayip sularındaki korsanlık sorununu çözme konusunda ciddi çaba sarf etmek için yüksek makamlar tarafından görevlendirildiğini, aynı zamanda Charles Vane'e olan güçlü nefretinden dolayı görevini üstlendiğini belirtti. John Rackham ve korsanlarına Port Royal verildi, bir daha korsanlığa dönmeleri halinde ölümle cezalandırılacakları şartı getirildi.

Nassau'da kaldığı süre boyunca, Rackham huzursuz oldu ve Vali Rogers'ın ofisi tarafından iş verilen denizci James Bonny'nin karısı Anne Bony ile yasak ilişki yaşayarak yeni bir maceraya atılmış oldu. Karısının yasak ilişkisini öğrenen öfkeli James Bonny, valiye karısını kırbaçlama ile cezalandırmak için yalvardı, ancak John Rackham, yasal olarak boşanması için kendisine para teklifinde bulundu.

---

⁸²Jamaika'da ünlü bir liman şehri.

⁸³Bahamalar'ın başkenti.

Huzurlu bir çözüm bulunmadığını için Rackham, Anne Bonny'yi de alıp, Port Royal'den küçük bir yelkenli çalarak ve bir kez daha korsanlık hayatına atıldılar. Anne Bonny açıkça korsan ekibinin bir parçası oldu. Bu yeni korsan ekibinin üyeleri arasında, başta erkek kılıfına girerek cinsiyetini diğer korsanlardan gizleyen başka bir kadın korsan “Mary Read” de vardı. Mary Read neredeyse doğum anından itibaren bir erkek çocuk gibi büyümüş ve kazandığı yeni cinsiyetinin avantajını kullanmıştır. Mary önce bir asker, sonra bir taverna sahibi, sonra bir denizci olarak çalıştı ve nihayetinde korsan oldu.⁸⁴ Kaptan Jack ve sevgilisi Anne Bonny denize döndüklerinde, Kaptan Calico Jack ve ekibi, Karayipler'deki tüccarlara karşı her zaman olduğu gibi musallat olmaya başladılar. Calico Jack, sadece tüccarları hedeflemenin yanı sıra, mürettebata katılmalarını sağlamak amacıyla birkaç küçük korsan gemisine de saldırdı. Calico Jack'in emri altında yavaş yavaş büyüyen korsançetesiki ay içinde Karayipler'de kaosa neden oldu.

1720'lerin sonunda, Bahamalar Valisi Woodes Rogers, Rackham'ı ve tüm ekibini korsan olarak işaretleyen resmi bir bildiri yayınladı. Korsan avcısı Jonathan Barnet derhal harekete geçerek Jamaika'ya doğru yola çıktı ve raporların Rackham'ın yakın zamanda birkaç küçük balıkçı teknesini ele geçirdiğini iddia etti. 1720 Ekim'inde, Kaptan Jonathan Barnet, Calico Jack'in Jamaika'daki Bry Limanı Körfezi kıyısındaki bağlantısını buldu. O sırada başarılı bir yağma turundan sonra parti yapan ve içen korsanları şaşırtmayı başardı. Yaşanan mücadele kısa sürdü ve sonunda tüm John Rackham ekibinin yakalanmasına yol açtı. Kaptan Jonathan Barnet, hepsi korsanlıktan yargılanan ve asılarak ölümüne mahkûm edilen korsanları İspanya'ya taşıdı. Kaptan John "Calico Jack" Rackham, 18 Kasım 1720'de Port Royal'da idam edildi.

Mürettebatının geri kalanına gelince, tüm erkek üyeler asıldı, son ana kadar cesurca savaşarak tarihe geçen iki kadın Anne Bonny ve Mary Read ise hamilelik iddiaları doğrulanıncaya kadar birkaç hafta hapiste tutuldu.⁸⁵ Raporlar, Mary Read'in 1721 Nisan'ında cezaevindeyken öldüğünü ve Anne Bonny'nin tüm kayıtlarının durduğunu söylüyor. Kaderi, bugün hapisneden tahliye edildiğini ve yaşlılıktan ölene kadar

---

⁸⁴ Chrystler, S. (2013) *Fight Like a Man or be Hang'd Like a Dog: Gender, Class, and Material Culture During the Golden Age of Piracy*, Middletown, Lisans Bitirme Tezi, s.4.

⁸⁵ Chrystler, s.4.

huzurlu bir yaşam sürdüğünü iddia edilmemesine rağmen hala net olarak bilinmemektedir.⁸⁶

---

⁸⁶ <http://www.thewayofthepirates.com/famous-pirates/calico-rackham-jack/> Son Erişim: 16.01.2019 Saat:14.45

3. BÖLÜM

ÇİN TARİHİNDE DENİZ HAYDUTLUĞU

Çin hukukunda “korsanlık” diye bir kelime yoktur; Çin, uluslararası düzenlemeler anlamında “korsan” olarak kabul edilebilecek “denizde soygun” terimini kullanmaktadır.⁸⁷ Bunun Çince karşılığı Hai Dao 海盜’dur. “Hai 海” “deniz”, “dao 盜” “soygun” anlamına gelir. Ayrıca tarihi belgeler incelendiğinde aynı manaya gelen Hai Zei 海賊 kelimesi de kullanılır. “zei 贼” de “hırsız” anlamına gelir.

Çinliler, diğer pek çok şeyde olduğu gibi, deniz haydutluğunda da öncüdür ve Çin'de haydutluk tarihi binlerce yıl önce başlayacaktı⁸⁸ 11. yüzyılda Avrupalılar Çin denizlerine ilk vardıklarında, sahildeki haydutların çoğu Japon'du. Kubilay Han'ın 1281'de Japonya'ya gerçekleştirdiği istilada, yenilmesinden sonraki üç yüzyıl boyunca, Japon haydutlar -çoğunlukla Kyushu'dan- kuzeydeki Liaodong Yarımadası'ndan güneydeki Hainan Adası'na ve Malakka Boğazı'na kadar tüm kıyı boyunca aktif oldular. Ünlü kâşif John Davis, ölümü 1604'te Japon haydutlar elinden oldu. Davis, Japon haydutlar tarafından saldırıya uğradığında Singapur'un doğusundaki Bintang adasında demirlemiş bir Doğu Hindistan Şirketi gemisinde hizmet ediyordu. Bu olay aynı zamanda birkaç farklı faktörün sonucu olarak ortaya çıkan Japon korsanlığının\deniz haydutluğunun döneminin de sonlarıydı. Bunlardan biri, 17. yüzyılın başında Tokugawa⁸⁹ Şogunlarının⁹⁰ ilki olan Iyeyasu tarafından Japonya'da güçlü bir merkezi

⁸⁷ Deng, s.94.

⁸⁸ Blue, A.D. (1965) *Piracy On TheChinaCoast*, Hong Kong, Journal of the Hong Kong Branch of the Royal Asiatic Society, Vol.5, s.69.

⁸⁹ 1600-1868 yılları arasında Edo döneminde feodal askeri hükümet dönemidir.

⁹⁰ Şogunluk bir ünvanıdır ve Minamoto soyuna mensup kişiler buna dahildir. Tokugawa Ieyasu en büyük toprak sahiplerindendir ve Japon İmparatoru Hideyoşi'nin önde gelen arkadaşlarındandır. İmparator ölmeden önce tahtını beş ihtiyarla birlikte beş yaşındaki oğluna bırakır. Ama bu ihtiyarların arasındaki en güvenilir kişi 1599'da ölünce dengeler bozulur ve iktidar Tokugawa'ya kalır. Minamoto soyuyla uzaktan bir bağı olduğu iddiasıyla 1603'te şogun oldu ve Tokugawa Şogunluğu'nu kurdu. Holcombe, C. (2016) *Doğu Asya Tarihi Çin Japonya Kore Medeniyetin Köklerinden 21. Yüzyıla Kadar*, Dergâh Yayıncılık, s.213-219.

hükümetin kurulması; bir diğeri ise Çinlilerin, Japon cemaatlerine göre artan üstünlüğüdür.

Bu Japon korsanlarının yoksunlukları genellikle iç kısımlara kadar uzanıyordu ve onlara 1937'de yaşanmış Nanjing Katliamı'nı⁹¹ anımsatan vahşet eşlik ediyordu. Bu nedenle Mingimparatorları iki ülke arasındaki tüm ilişkiyi yasakladı ve bu Portekizlilere iki ülke arasındaki ticarete aracılık yapma fırsatı verdi.⁹²

Doğu denizleri her zaman şiddetle doluydu ve Portekiz'in 16. yüzyılın başlarındaki ve Hollanda'nın bir yüzyıl sonra başlayan gelişmesi bu şiddeti arttırdı. Hollandalılar, Portekizlilerin dini gayretinden yoksundu, ancak bu durum ticaretle aynı derecede çekici olmayan bir saplantı haline dönüştü. O zamanlar Uzak Doğu'daki Avrupa ticaretinin çoğu korsanlığa dayanıyordu. Örneğin Hollandalılar, 1729 yılına kadar Çin ile doğrudan ticaretten dışlandı ve Çin ipeğinin en önemli emtia olduğu Japonya ticaretinde, ipeklerinin çoğunu Portekiz ve Çin gemilerini yağmalayarak elde etmişlerdir.⁹³

Bir devletin kendi bünyesindeki deniz haydutları üzerine çalışılmaya başlanmadan önce ilk yapılması gerekenlerden biri o devletin coğrafi koşullarının incelenmesidir. Çin suları, yalnızca Asya'dan değil, dünyanın dört bir yanından farklı halkların ve kültürlerin harmanlandığı bir potadır. Çok sayıda insan için bir geçiş alanı ve bir gelir kaynağı olmuştur. Tarih boyunca bölge, Hindistan'dan, Güneydoğu Asya'dan ve daha sonra Japonya, Avrupa ve Afrika'dan göç almıştır. Göçmenlere, misyonerlere, tüccarlara, denizcilere ve kölelere ev sahipliği yapmıştır. Birbirleriyle ve yerli halklarla iç içe geçmiş, birbirleriyle evlenmiş ve bazen de mücadele etmişlerdir. Bölgede yaşayan ve çalışan çeşitli insan grupları arasındaki kalıcı, sistematik ve sürekli etkileşim 16. yüzyıldan sonra hakim olmuştur. Gemi ve deniz taşımacılığı, bölgenin can damarı olmuştur. Daha önceleri, yüzyıllar boyunca, bölgedeki Hintli ve Çinli tüccarlar, 16. yüzyıla geldiğinde Avrupalı tüccarlar ve maceracılar tarafından ziyaret edilmeye başlanmıştır. 18. yüzyılın sonlarına doğru, büyük Çin denizlerinin, deniz ekonomisi

⁹¹ 1937'de Japon ordularının Çin Cumhuriyeti'nin o dönemki başkenti Nanjing'i kuşatması ve beraberinde yaşanan katliam ve tecavüz olaylarıdır. Bu olaylarda 300000 kadar askeri ve sivil kayıp yaşanırken, 80000 kadına da tecavüz edilmiştir.

⁹² Blue. s. 69

⁹³ Blue. s.69-70.

sofistike hale geldi ve aynı zamanda eskisine kıyasla daha da canlandı. 1819'da kurulduktan sonra, Singapur, bu engin deniz ağına eklendi. Ticaret yolları, büyük sınır boyları birbirleriyle ve Avrupa ile Amerika'daki küresel pazarlarla birbirine bağladı. Bu ticari modeller, 'yüksek emperyalizm' döneminde de devam etti ve genişledi.

Batının tüm müdahalelerine rağmen, tüm bölge, 19. yüzyıla kadar Asyalılar ve bölge içi ticaret ağları tarafından yönetilmeye devam etti. Çinli, Hintli ve Güneydoğu Asyalılar, Batılı tüccarlar bölgeye girmeden çok önce yerel ticaret ağlarına dahil olmuşlardı.

16. ve 17.yüzyılın başlarında, Ming ve Qing'in deniz aşırı ticareti yasaklamasına rağmen, Japonya ve Güneydoğu Asya ile büyük bir yasadışı özel ticaret büyümesi gerçekleşti. Aynı şekilde, Tokugawa Hükümeti, 1680'lerde deniz ticaretini sınırlamaya başlamadan önce, Japonya, Çin büyük deniz bölgesindeki ticareti de belirgin şekilde genişletti.⁹⁴

Çin, coğrafi konumu nedeniyle doğal olarak uzun zamandır bölgedeki, ekonomik anlamda güç merkezi olmuştur. Avrupalılar, yerleşimlerini Çin denizlerinin çevresi etrafında kurarken, bunuana hat güzergâhları boyunca yaptılar. Qing hükümeti 1684 yılında deniz ticaretini başlattıktan sonra "Çin Yüzyılı" olarak 1740 ve 1840 yılları arasında zirveye ulaştı. Ayrıca, Güneydoğu Asya'daki yerel ticaret, diğer küresel pazarların yanı sıra Çin ile de büyüyen ticarete uyum sağlamak için büyük ölçüde arttı.

Okyanus\deniz ve kara iki farklı olmuştur, insanların bu iki farklı oluşum üzerinde yaptıkları faaliyetlerde farklıdır. Kara tarım yapılan, hayvan yetiştirilen; okyanus\deniz ise balıkçılık gibi faaliyetlerin yapılabileceği yerlerdir. Bir ülkenin deniz sınırlarının olması, o ülkeye birçok katma değer sağlamaktadır. Sadece avlanma amaçlı değil ticaretin de aktif bir şekilde sağlanabileceği limanlarının olması ülkenin bir gelir kapısını oluşturmaktadır. Ancak bu açık sular bazen ülkenin başına dert olabilmektedir. Deniz haydutluğu ülkelerin deniz ticaretiyle doğru orantılıdır. Deniz haydutları tarih boyunca açık sularda deniz ticareti güçlü olan ülkelerin başına bela olmuştur. Ticari faaliyetler arttıkça deniz haydutlarının sayısı da artmaktadır.

---

⁹⁴Antony, R.J. (2010) *Elusive Pirates, Pervasive Smugglers: Violence and Clandestine Trade in the Greater China Seas*, Hong Kong University, s.3.

Çin, doğusu ve güneyi açık denizlerle kaplı, yüzölçümü çok geniş bir yarımada ülkesidir. Uçsuz bucaksız Çin sularında tıpkı yıldızlar gibi saçılmış 600'den fazla ada bulunmaktadır. Son yıllarda ticari ve ekonomi olarak dünyaya meydan okuyan Çin'in bu gücünde uzun sahil şeridi boyunca sayısız nitelikli limanlarının katkısı da vardır. Bu olumlu özelliklere sahip karasuları doğunun ve batının ilgisini çekmiş ve limanlara sahip olabilme arzusuyla yapılan akınlar Çin için sürekli bir tehdit unsuru oluşturmuştur. Denizlerini ve topraklarını korumakla uğraşan Çin'in bir diğer uğraşı ise hem kendi medeniyetinden hem de çevre ülkelerden tehdit oluşturan deniz haydutlarıydı.

Açık sulardaki adalar haydutların hayallerindeki doğal oluşumdur; coğrafi olarak mükemmellerdir, yönetimden uzak olduğu için de devlet otoritesinin zayıf olduğu alanlardır. Adalarda toplanan deniz haydutları buraları üs olarak kullanırlar. Sahil şeridindeki limanlar da bu haydutların faaliyetleri açısından büyük önem taşımaktadır.

Antikçağlardan beri gerek ticaret gerekse haydutluk faaliyetleri için çok sayıda gemi inşa edilmiştir, bu sebeple Çin gelişmiş bir gemi yapımı endüstrisine sahiptir. Çin denizcilik tarihinde çok sayıda Çinli kaçakçı ve deniz haydudunun kendi ülkelerindeki sahile akıp, farklı ülkelerden gelen tüccarlarla yüzleşmişlerdir.

Doğu Han Hanedanlığından, Song-Yuan Hanedanlığı'na kadar Shan Dong⁹⁵ eyaleti ve Jia Zhou Körfezi'nden Bo Hai⁹⁶ denizine kadarki alan erken dönem haydutluk faaliyetlerinin merkeziydi. Daha sonra ekonominin ve deniz ticaretinin sürdürülebilir bir şekilde gelişmemesi nedeniyle haydutluk faaliyetleri doğu kıyılarından güneye doğru kaymıştır. Güneydoğu bölgesi hem sosyal alanda hem de ekonomik alanda hızla gelişti ve *zenginlik bölgesi*⁹⁷ olarak adlandırılmaya başlandı. Bölgenin dört tarafına tüccarlar toplanmaya başlamış, Japon, Portekiz, Hollanda gibi ülkelerden tüccarlar gelmiştir. Bu şartlar altında ticaretin gelişmesiyle birlikte deniz haydutlarının faaliyetleri de eşi benzeri görülmemiş bir şekilde canlanmıştır.

Çin tarihinde deniz haydutları faaliyetlerinin nüfuzu, içinde buldukları dönemlere göre değişmiştir. Kimi zaman zirveye çıkıp kimi zaman günden güne düşmüştür ve bu

⁹⁵ Çin'in doğu bölgesinde bir eyalettir.

⁹⁶ 渤海 Bo Hai Körfezi, Sarı Deniz'in karanın içine uzanan en uç noktasıdır. Bazı kaynaklarda deniz olarak da geçer. Başkent Pekin'e olan yakınlığından dolayı sadece Çin'in değil, dünyanın da en yoğun deniz trafiğine olduğu bir bölgedir.

⁹⁷ 财富之区 Cai Fu Zhi Qu.

durum tarihsel sürece göre biçim değiştirmiştir. Tarih boyunca denizlerdeki haydutluk faaliyetleri üç ana bölüme ayrılır. Xia'dan Doğu Han Hanedanlığına kadar olan faaliyetlerken dönem, Doğu Han'dan Sui-Tang ve 5 Hanedanlığa kadar olan faaliyetler gelişim dönemi, Song-Qing Hanedanlıkları dönemindeki faaliyetler ise zirve ve çöküş dönemi olarak tasniflendirilebilir.

3.1. Erken Dönem Deniz Haydutluğu Faaliyetleri

Çin'in resmi tarih kayıtları incelendiğinde Doğu Han Hanedanlığı dönemine kadar deniz haydutluğu hakkında resmi bir kayıt bulunmamakla birlikte resmi olarak *deniz haydutluğu* kavramı da henüz yoktur. Ancak bu dönemde yaşanan bazı olaylar daha sonraki dönemde ortaya çıkacak olan haydutluk faaliyetlerine temel oluşturması açısından önem arz etmektedir.

İlkel toplumun geç döneminde, özel mülkiyet sistemlerinin ortaya çıkmasıyla, diğer insanların bümülkleri soygun yapması toplumsal bir fenomen haline gelmiştir. Karadaki bu mülk sorunu daha sonra Çin sularına da yansdı ve denizde de mülk soygun olayları baş göstermeye başladı; bu olaylar daha sonra karşımıza çıkacak *deniz haydutluğu* tanımına uygun nitelikteydi. Tarih köle toplum sürecine girdiğinde, denizde aktif olan insanlar esasen kaçak köleler ve Doğu Yilerdi.^{98 99}

Kıyı bölgelerinde, kölelerin bir kısmı sahiplerine karşı çıkararak denize kaçtılar. O insanların faaliyetleri günümüz çerçevesinden bakıldığında erken dönem *deniz haydutları* haline geldiler. Doğu Yiler, Çin'in doğu kıyısında yaşarlardı ve 'Kesilmiş/Kısa Saç Dövmeli Vücut'larıyla¹⁰⁰ bilinirlerdi, kıyı şeridinde yaşadıkları için hayatlarını denizcilikten sağarlardı. Xia İmparatoru Fu 杼 ve Shang İmparatoru Zhou 纣'nun yanı sıra, İlkbahar ve Sonbahar Dönemlerindeki Wu 吴 beyi He Lü 阖闾, arka

⁹⁸东夷人 DongYi Ren. Efsanevi balıkçılık, avlanma ve yazma yaratıcısı olarak anılan İmparator Fu Xi Shi 伏羲氏'nin torunları olduklarına inanılır. Yi terimi klasik metinler içinde yabancılar için kullanılan başlıca terimdir. Yi'nin anlamı düzlük, düz, düzleştirme ve ortadan kaldırmak gibi anlamları bulunmaktadır. Fal yazıtlarında geçtiği haliyle 'insan' imine benzerliği dikkat çekicidir. Ayrıntılı bilgi için bakınız: Kırilen Gürhan, Eski Çin'in Ötekisi Türkler, s.68-73.

⁹⁹ Zheng, G.N., (1998) Zhong Guo Hai Dao Shi, Shanghai, Huo Dong Ligong Daxue Chubanshe, s.53 (郑广南(1998) 中国海盜史(Çin Korsanları Tarihi), 上海, 华东理工大学出版社)

¹⁰⁰断发文身: 'Kesilmiş/Kısa Saç Dövmeli Vücut'olarak Türkçeleştirebileceğimiz bu terim Antik zamanlardan Qin Hanedanlığına kadar olan dönemde sahil kıyılarında yaşayan bazı göçebe kabilelere ait geleneği ifade eder.

arkaya Doğu Yi'lere saldırdı. Savaştan kaçmak için birçok Doğu Yi insanı denize kaçtı ve adalarda toplandılar. Bu kişiler sonraki dönemlerde *deniz haydutları* olarak adlandırıldı.

Qin 秦 ve Han 汉 Hanedanlığı dönemlerinde Yue 越 halkı¹⁰¹ denizcilik faaliyetlerinde rol oynarlardı. Yaşamlarını Güneydoğu kıyısında sürdüren Yue halkı ile ve Doğu Yi halkı birbirlerine benzerlerdi, Yue halkında da 'Kesilmiş/ Kısa Saç Dövmeli Vücut' geleneği vardı. Balıkçılık, avcılık ve giyim üretimi ile uğraşırlardı ve yelken konusunda da iyiydiler.

Qin imparatoru Qin Shi Huang 秦始皇¹⁰² M.Ö. 223 yılında Doğu Çin Denizi'ne asker gönderdi ve Shaoxing 绍兴¹⁰³ valiliğini kurdurttu ve M.Ö. 226 dan M.Ö. 233 e kadar güneye bir kaç kez asker gönderdi. Min Yue 闽越'yi yendi, Min Zhong 闽中 valiliğini kurdu. Nan Yue 南越'lere boyun eğdirdi, Nan Hai 南海 valiliğini kurdu. Bunun üzerine Yue halkı Jiang Hai 江海'a kaçtılar ve Qin askerlerine karşı direndiler. Bu dönemdeki Yue halkının denizlerdeki faaliyetleri, Doğu Han Hanedanlığı'nın son yıllarında deniz haydutlarının tarih sahnesine resmen girmeleri için gereken tecrübeyi edinmelerini ve koşulları oluşturmalarını sağladı.

3.2. Deniz Haydutluğu Faaliyetlerinin Gelişim Süreci

Doğu Han Hanedanlığından Tang ve Beş Hanedanlık Dönemine¹⁰⁴ kadar olan süreçte, haydutlar faaliyetlerini yürütmek için silahlı isyanlar çıkardılar.

Doğu Han Hanedanlığının sonlarında haydutların silahlı faaliyetleri ve köylülerin isyanı daha da arttı. Karada düzinelerce köylü isyanının patlak vermesine ek olarak, Yong Chu

¹⁰¹ Doğudaki Shandong eyaletinden Güneydoğu Çin'e ve hatta Sichuan havzasına kadar M.Ö. birinci 1000 yıl ile M.S 1000 arasında yaşamış olan kıyı şeride boyunca yaşamış olan, Çinli olmayan halktır. Tarihi kayıtlar Yuelerin bugünkü Guangxi'nin batısını ve hatta Kuzey Vietnam'ı işgal ettiğini söyler. Fujian'deki Min Yue Guangdong'daki Nan Yue halkları da antik dönemdeki Yuelerle aynı kabul edilmektedir.

¹⁰² İlkbahar-Sonbahar döneminde sayıları yüzü bulan beyliklerden güç mücadelesinde başarılı olan yedi beylik sonraki dönem olan savaşan beylikler dönemini başlatmışlardır. Devletin beyliklere ayrılmasıyla iç savaş çıkmış diğerlerine nazaran güçsüz olan Qin beyliği bu mücadelelerden başarıyla çıkmış ve Qin'deki ilk imparatorluğu kurmuştur. Qin Beyi Zheng kendini imparator ilan etmiş ve Qin'in ilk imparatoru anlamına gelen Qin Shi Huang Di unvanını almıştır.

¹⁰³ Çin'in Zhejiang 浙江 eyaletinde bir il.

¹⁰⁴ M.S. 907 ve M.S.960 yılları arasında arka arkaya Liang, Tang, Bin, Han ve Zhou hanedanlıkları kurulmuş ve aynı sırayla birbirlerinin yerlerini almıştır. Song Hanedanlığı ile dönem sona ermiştir.

永初'nun¹⁰⁵ilk yıllarında çıkan haydut Zhang Bo Lu 张伯路 isyanı vardır. Doğu Han İmparatoru Shun 顺'un ikinci yılının erken dönemlerinde haydutlar sancaklarını açarak birbaşkaldırı da bulundular. İmparator Ling 灵'in¹⁰⁶ ilk yıllarında haydut Hu Yu 胡玉, Hangzhou'da Qiantang 钱塘 nehri limanında bir ticaret gemisini soydu. Han İmparator Xian 献¹⁰⁷döneminde, Xuezhou 薛州 da haydutlar, Yangzi nehri ağzında ailelerinin de katıldığı on binlerce insanı barındıran bir eylem düzenlediler. Haydut Guan Cheng 管承 ve Guo Zu 郭祖'nun savaş gemileri, Jiao Zhou 胶州 körfezi ve Bo Hai körfezine konumlanıp faaliyet gösterdiler. Üç Krallık döneminden Doğu Wu İmparatoru Yong An 永安'in¹⁰⁸ yedinci yılında, Jia Xing 嘉兴 lihaydutlar Haiyan 海盐 bölgesindeki tuz üretiminde resmi görevli olan Luoxiu 骆秀'ya saldırdı.

Bu dönemde deniz haydutları, Qiantang nehri ağzında tüccarların mallarını yağmaladılar, yerel otoritelere karşı silahlı saldırı da bulundular, askerlere başkaldırıp, şehirlere ve kasabalara saldırdılar, yöneticileri öldürdüler. Doğu Jin Hanedanlığında deniz haydutluğu Sun En 孙恩 ve Lu Xun 卢循' un faaliyetleriyle en üst seviyeye taşındı.

3.2.1. ZhangBo Lu 张伯路 İsyani

Doğu Han İmparatoru YongChudöneminde siyasi yolsuzluklar ve sık olmak suretle doğal afetler yaşandı. İmparatorun ilk yılından ikinci yılına kadar¹⁰⁹ da ülkede deprem, sel gibi felaketler meydana gelmiştir. Halk fakirlik ve kıtlıkla boğuşurken imparatorluk bütün bu zor durumlarla uğraşmak zorunda kalmıştı. Zenginler ve mülk sahipleri zaten bitkin düşmüş olan insanların mallarını yağmalayarak bu durumu fırsata çevirdiler.

Doğal afetler, yağmalar ve zorlu koşullar Çin tarihinde imparatorlukların sonunu hazırlayan en büyük olaylardan olan halk ayaklanmalarını da beraberinde getirdi. YongChu'nun üçüncü yılında¹¹⁰ Zhang Bo Lu kendi liderliği altında kıyı eyalet

¹⁰⁵ M.S. 107- M.S. 113 yılları arasında Doğu Han Hanedanlığı imparatoru.

¹⁰⁶ Saltanat Dönemi: M.S. 156-189.

¹⁰⁷ Saltanat Dönemi: M.S. 189-220

¹⁰⁸ Saltanat Dönemi: M.S. 258-264

¹⁰⁹ M.S. 107- M.S. 108.

¹¹⁰ M.S. 109.

Shandong'da 3000 kişiden oluşan silahlı birlik kurdu. Hükümet yetkilileri onları *deniz haydudu* olaraklandırdı.

Zhang Bo Lu, Çin Tarihi resmi kayıtlarında *deniz haydudu* olarak kendinden bahsettiren ilk hayduttur. GeçHan Tarihi'nde¹¹¹ İmparator YongChu dönemi¹¹² kayıtlarında şu şekilde geçer;

“秋七月，海賊張伯路等寇略緣海九郡...”¹¹³

“Deniz haydudu Zhang Bo Lu ve diğerleri Yuan Hai bölgesinde ayaklandılar...”

Bu cümle, Çin klasiklerinde deniz haydutlarıyla alakalı en eski yazılı belge olma niteliğini taşır.

109 yılında, İmparator An döneminde, korsan Zhang Bo Lu askeri kıyafetler giydi, kendini 'General' ilan etti ve bugünkü doğu Shandong'da yaklaşık 3 bin kişilik destekçisiyle sahile yakın bölgelere baskın düzenledi ve birçok yetkili kişiyi öldürdü. Han imparatorluk sarayı Pang Xiong'a, deniz haydutlarına yapılacak saldırıya öncülük etmesini emretti. Zhang Bo Lu başlangıçta teslim oldu, ancak bir yıl sonra tekrar sorun çıkartmak için geri döndü. Bu sefer Pingyuan İlçesinden Liu Wenheve Liu'nun yaklaşık 300 kişilik destek ekibiyle ittifak kurdu. Kendilerine “Elçiler”使者 dediler. Yanci İlçesine saldırdılar ve yetkililerini öldürdüler ve sonra resmi binaları yaktıkları ve mahkumları hücrelerinden kurtardıkları Gao Tang İlçesine gittiler. Bölgedeki haydutlar, resmi kıyafet giymeyen ve kendini “General” ilan eden Zhang Bo Lu'ya katıldı.¹¹⁴

İmparatorluk mahkemesi, memur Wang Zong 王宗'u görevlendirerek Hebei 河北 ve Liaoning 辽宁 illerini kapsayan idari bölgeye gönderdi. Qingzhou 青州 valisi Fa Xiong 发雄'a, askerler ile birlik olup haydutlara karşı saldırıya geçilmesi için emir geldi. Zhang Bo Lu'nun başarısızlığı yüzlerce insanın ölümüne ve yaralanmasına, çok sayıda mal ve

¹¹¹ 后汉书 Hou Han Shu.

¹¹² 安帝纪 An Di Ji. An Di imparatorun diğer ismidir.

¹¹³ 后汉书·安帝记 Hou Han Shu · An Di Ji <https://ctext.org/dictionary.pl?if=en&id=72379> Erişim Tarihi: 13.06.2020, Saat: 19:47

¹¹⁴ 后汉书·張法滕馮度楊列傳 <https://ctext.org/dictionary.pl?if=en&id=75133>Erişim Tarihi: 13.06.2020, Saat: 19:47

silah kaybına maal olmuştur. Buna rağmen Zhang Bo Lu'nun hala savaş gücü bulunmaktaydı. Han İmparatoru Yong Chu denizleri ve kıyıları rahatlatmak için af bildirisi yayınlanmasıyla Wang Zong, valileri ve eyalet liderlerini topladı ve haydutlara karşı güç kullanmaya karar verdiler fakat imparatorluk memuru Fa Xiong'a göre askerin böyle bir durumda atağa geçmesine gerek yoktu ve bunu şu şekilde belirtmiştir: “Eğer isyancılar denize açılıp yakın adalara gitselerdi, onları ortadan kaldırmak daha zor olurdu. Af kararı geldiğine göre, isyancıları rahat hissettirmek ve onları koruma altına almak için birliklarımızı geri çekmek daha iyidir. Kesinlikle daha sonra dağılacaklar ve sonra çok fazla güç kullanmadan onları baskı altına alabiliriz.”¹¹⁵Buna rağmen, Zhang Bo Lu gidişatın vahim olduğunu görünce Liaodong 辽东'a kaçıp, adada durmak için rotasını değiştirdi.

Yong Chu iktidarının beşinci yılının ¹¹⁶ baharında ada yolu ganimetlerle doluydu. Haydut gemisi Shandong'a geri döndü, Zhang Bo Lu Donglai'ı geri aldı. Qingzhou valisi Fa Xiong'u bozguna uğrattı ve Liaodong'a geri döndü. Zao Li Jiu 遭李久 gibi memurlar hücumla geçti, haydutlar kaçtılar ve dağıldılar; hükümete karşı yürütülen deniz haydutluğu faaliyetleri sona erdirildi.¹¹⁷

ZhangBo Lu, Doğu Han Hanedanlığının hakimiyetini etkileyen kıyı bölgelerini dokuz gruba bölerek, isyanı hükümete karşı başlatıp, ilerletmişti. O ve çetesi için kırmızı ve kırmızı rengin tonlarını kendilerini temsil etmek için benimsemişlerdi. Kırmızı başlık takıp, koyu kırmızı kıyafet giyelerdi. Daha sonraki dönemlerde Zhang Jue 张角'nin¹¹⁸ başlattığı köylü ayaklanması tarafından taklit edilmiştir. Zhang Bo Lu'nun çıkardığı bu isyandan etkilenen insanlar daha sonraki dönemlerde dikkatlerini deniz kıyılarına yönelttiler.

¹¹⁵ 后汉书·張法滕馮度楊列傳 <https://ctext.org/dictionary.pl?if=en&id=75133> Son Erişim Tarihi 09.05.2019

¹¹⁶ M.S. 111.

¹¹⁷ Zheng ,s.56.

¹¹⁸ Doğu Han Hanedanlığının son döneminde çıkan Sarı Sarıklılar İsyanı'na liderlik etmiştir. İsyana bir yıldan kısa bir süre içerisinde imparatorluk tarafından bastırılmıştır. Tarihsel olarak Sarı Sarıklılar İsyanı Üç Krallık döneminin başlangıcı olarak kabul edilir. ZhangJue'ninDao düşünce ekolünün savunucusu ve büyücü olduğu iddia edilir.

3.2.2. Sun En 孙恩 ve Lu Xun 卢循 İsyanı

Sun En ve Lu Xun'un liderlik ettiği silahlı ayaklanma, Doğu Jin Hanedanlığının son yıllarına denk gelen İmparator Long An 隆安' iktidarlığının ikinci yılında yaşanmıştır. İsyan İmparator Yi Xi 义熙'nin yedinci yılına kadar 13 yıl sürdü. İsyana milyonlarca insan dahil oldu. Denizde, nehirde ve karada yürütülen isyan büyük yıkım yarattı. Hükümet yetkililerine karşı direnip, saldırı yaptılar ve çok sayıda yetkili öldürüldü. İmparatorluk hazinesine yağma yaptılar; köklü zengin ailelerin mülklerine el koyarak onları cezalandırdılar.

Lu Xun ve Sun En'in ayaklanması resmi olarak başarısızlıkla sonuçlanmış olsa dahi Çin deniz haydutluğu tarihine isimlerini yazdırmayı başarmışlardır. Onların yaptıkları, onları model olarak alacak olan gelecek nesiller üzerinde de etkili olmuştur.

3.3. Deniz Haydutluğunun Doruk Noktası ve Çöküşü

Song-Yuan Hanedanlıklarından Ming Hanedanlığına kadar olan dönemde daha da ilerleyen haydutluk faaliyetleri Ming Hanedanlığının ortasında doruk noktasını yaşadı ve Qing Hanedanlığı döneminde düşüşe geçti.

Song Hanedanlığı döneminde feodal toplumdaki gelişmeyle beraber halk ekonomik olarak da daha rahat bir konuma ulaşmıştır. Büyük kanal projesinin sağladığı avantajlarla¹¹⁹ güneyde de ticaret ve tarım gelişmiş kuzey ve güney arasında ekonomik bir denge oluşmuştur. Çin içerisinde üretilen mallar deniz aşırı ticaret ile diğer ülkelere tanıtılmış, diğer bir deyişle uluslararası ilişkilerde ticaretin temeli atılmıştır. Bu durum silahlı faaliyetleri ile karada tehdit unsurları olan deniz haydutları için yeni bir gelir kapısı oluşturmuştur. Zengin ticaret gemileri haydutlar için hedef nokta haline gelmiştir ve onların tarihindeki mottosu olan 'ne kadar ticaret o kadar soygun'¹²⁰ kavramını güçlendirmiştir.

Song Hanedanlığında deniz ticareti halk düzeyine inmiş ve çıkarları peşinde koşan tüccarlar bu işi tekellerine almak ve silah kaçakçılığı faaliyetlerini yürütmek için deniz

¹¹⁹ 大运河 Da Yun He. Büyük Çin Kanalı, yapımı M.Ö.5 'e dayanır. Dünyanın en eski ve en büyük kanalı.

¹²⁰ 亦商亦盜 Yi Shang Yi Dao.

haydutları ile iş birliği yapmışlardır. Güney Song Hanedanlığı Döneminde, Zong Xian Chun 宗咸淳 zamanında, Qiong Tai 琼台 haydutları Chen Ming Fu 陈明甫 ve Cheng Gong Fa 陈公发, Lin Chuan kasabasına göre dış ticareti düzenlediler ve haydutluk faaliyetlerine öncülük ettiler. Artık haydutlar serbestçe silahlandırılmış filolara öncülük edip denizlerde ticari faaliyetlerini yürütebilmekteydiler. MingHanedanlığı'nın orta ve son dönemlerinde sosyo-ekonomik alanda hızla gelişen ülkenin Güneydoğu kıyı bölgelerinde sanayileşmeyle birlikteticari faaliyetlerle refah seviyesi arttı, bazı fabrikalardakapitalizm¹²¹ filizlenmeye başladı ve vatandaşların ekonomik gücüne güç kattı.

Haydutlar ve tüccarların iş birliğiyle soygun faaliyetleri doruk noktaya sıçradı. Hainan'da birçok haydut grubu ortaya çıktı. Haydutlar, ticari faaliyetleriyle dikkatleri üzerlerine çektiler, Güneydoğu kıyılarındaki tüccarların canları tehlikedeydi. Bu dönemde birçok insan haydutların ticari faaliyetlerine katıldı. Deniz ticaretindeki faaliyetlerin fırsat sağlamasıyla Lian Cun 连村, Man Hai 满海¹²² kavramı ortaya çıktı. Haydutların soygun faaliyetleri deticari faaliyetlerin gelişimiyle daha canlandı. Bu zaman diliminde haydutların silahlı eylemleri, geçmiş döneme göre daha da arttı ve boyutları daha da genişledi. Denizlerde düzinelerce silahlı gruplar ortaya çıktı.Song ve YuanHandanlıklarında yaşamış olan ünlü haydutları;Li Shen 黎盛, Zhu Cong 朱聪, Zhang Qing 张清, Zheng Guang 郑广, Zhu Qing 朱清, Zhang Xuan 张瑄, Li De 黎德, Fang Guo Zhen 方国珍'dır.¹²³

Ming Hanedanlığının bilinen haydut lideri Chen 陈'in dışında Zhong Fu Quan 钟福全, Li Fu Ren 李夫人, Huang XiaoYang 黄萧洋, Huang San 黄三, Wen Guan Cai 温观彩, Shi He 施和, Huang Xiu Shan 黄秀山,Li Guo Xi 黎国玺, Xu Zhe Gui 许折桂, Li Da Yong 李大用, Lin Guo Xian 林国显, Zhang Lian 张琰, Zeng Yi Ben 曾一本, Liu Xian 刘香, Li Zhong 李忠, Chang Qi 场七, Li Kui Qi 李魁奇 ve Chu Cai Lao 褚彩老 vardır.

¹²¹ 资本主义 Zı Ben Wang Yi.

¹²² Denizlerdeki aktif ticaret sebebiyle deniz üzerinde oluşturulan yapay yaşam alanlarıdır.

¹²³ Zheng, s.23.

Qing Hanedanlığında Zheng 郑, Shi 石, Ma 马, Xu 徐 dörtlü etesi dışında, Yang Yan Di 杨彦迪, Xian Biao 洗彪, Zhou Yu 周玉, Li Rong 李荣, Zheng Yi Sao 郑一嫂, Guo Po Dai 郭婆带, Wu Zhi Qing 吴知青, Li Shang Qing 李尚青, Wu Shi Er 乌石二, Cai Qian 蔡牵, Zhu 朱 bulunmaktadır. Bu gruptaki haydutların liderleri, farklı zaman ve kıyılarda silahlı filolara ve askeri birliklere liderlik ettiler. Soygun faaliyetleri yürüttüler, yerel otoritelere ve memurlara karşı silahlı saldırıda bulundular. Kuzey Song Hanedanlığının son, Güney Song Hanedanlığının ilk ve son, Ming Hanedanlığının son ve Qing Hanedanlığının ilk yıllarında yürütülen haydut faaliyetlerinin çapı da oldukça geniştir. Çoğu haydutlar, Jin, Yuan ve Qing Hanedanlıklarına karşı silahlı direnişe katılmışlardır. Bazı haydutlar Portekiz, İspanya, Hollanda ve İngiltere gibi batılı ülkelere karşı silahlı saldırı gerçekleştirmişlerdir.

Qing Hanedanlığına gelindiğinde, haydut faaliyetleri yavaş yavaş düşüşe geçti. Qing Hanedanlığının yedinci İmparatoru Jia Qing 嘉庆 döneminde Zhejiang 浙江, Fujian 福建 ve Guangdong 广东 bölgelerinde silahlı haydut faaliyetleri olmasına rağmen, Qing Hanedanlığının askeri saldırıları ve isyancıları affetme politikasını cezbediciliğiyle, Fujian bölgesi haydudu Cai Qian 蔡牵 ve Zhu 朱 Guangdong sahilindeki diğer haydut gruplarının mağlup edilmesi için imparatorluğa destek verdiler.

1840 yılında İngiltere ile 1. Afyon Savaş'ı başladı, batılı kapitalist ülkelerin Çin'e karşı saldırgan davranışları arttı, ülkenin sularında savaş gemileri yaygınlaştı ve denizlerdeki durumlar değişti. Böylelikle Çin'in klasik haydutluk anlayışının yerini yeni dünya düzeninin getirmiş olduğu yeni bir haydutluk anlayışına bıraktı.

3.3.1. Sui Hanedanlığından Tang Hanedanlığı'nın Ortalarına Kadar Gerçekleştirilmiş Olan Haydut Faaliyetleri

Sui İmparatoru Yang 焯¹²⁴ döneminde, ülkenin güney kıyılarında hanedanlık karşıtı isyanlar oldu; okyanus savaş alanına döndü. Gao Zhi Hui 高智惠 kurnazlık yaparak kendini Tanrı'nın oğlu olduğunu iddia etti ve bugünkü ShaoXing 绍兴 bölgesinde saldırı başlattı. İmparatorun 9. yılında Quan Zhou 泉州'lu Wang Guo Qing 王国庆 de

¹²⁴ Saltanat Dönemi: 604-618.

kendini büyük komutan ilan etti ve diğer saldırganlar ile birlikte isyan başlatıp, valilikleri ele geçirdi. İmparator Yang, başarılı bir asker ve stratejist olan Yang Su 杨素'nun hazırlık içinde olduğunu biliyordu. Yang Su ülkenin çeşitli bölgelerindeki ayaklanmaları bastırmıştı. Gao Zhi Hui bugünkü Fujian ve Vietnam bölgesine kaçmıştı. Yang Su memurlara ve askerlere açık denizde rehberlik etti. Wang Guo Qing yetkililerin baskısıyla karşılaştı, ilçeleri terk etmek durumunda kaldı. Sonrasında denizlerde, gemilerle iş birliği yapıp, resmi görevlilere karşı mücadele ettiler.

Tang Hanedanlığı İmparatoru Li Yuan 李渊¹²⁵ döneminde haydut faaliyetleri sıkça yaşanıyordu, kıyı bölgeleri huzurlu değildi. 12 eyalette haydutlara karşı mücadele edilmekteydi. Tang İmparatoru Li Shi Min 李世民¹²⁶ döneminin 7. yılında Güney Çin bölgesindeki haydut faaliyetleri ile ilgilenmiştir. Ling Nan 岭南'daki adanın kontrolü için hukukçu Shao Qing Li Hong Jie 少卿李宏节, Prens Zhong Yun Zhang 中允张 ve Du Shui 都水 habercisi¹²⁷ Zhang Sun Shi 张孙师'yi yolladı. Ayrıca imparatorluk haydut faaliyetlerinin önüne geçebilmek için Guan Zhou Dong Guan'东莞 da Tuen Men 屯门'u kurdu. Hanedanlık yetkilileri güneyde savunma hattı kurarken, doğuda haydutlar yükselişe geçmişlerdi. Li Shi Min'in 21. yılında haydutlar Fujian eyaletine bağlı olan Quan Zhou 泉州'da faaliyetler yürüttü. İmparator Li Long Ji 李隆基'in¹²⁸ 20. yılında Shandonglu haydutlar Dengzhou 登州'ya saldırdılar ve vali Wei Jun/zun 韦俊'ü öldürdüler. Tang Hanedanlığının altıncı imparatoru Tian Bao 天宝'nun¹²⁹ ikinci yılının aralık ayında Zhejiang'ın doğusunda haydut Wu Ling Guang 吴令光 isyan çıkardı ve Jia 嘉 valiliğine¹³⁰ saldırdı. Tian Bao 天宝'nun üçüncü yılının ikinci ayında Wu Ling Guang kalabalık bir gruba liderlik etti ve Tai 台 ve Ming 明 olmak üzere iki bölgeyi yağmaladı, resmi yetkililer kaçtı. İmparator, Henan valisi Yin Pei Dun Fu 尹裴敦复, Jin Ling 晋陵 valisi Liu Tong Sheng 刘同升 ve Nan Hai valisi Liu Jue San Lu 刘

¹²⁵ Saltanat Dönemi: 618-626.

¹²⁶ Saltanat Dönemi: 626-649.

¹²⁷ Bir nevi elçi görevi gören şef/memur.

¹²⁸ Saltanat Dönemi: 713-741.

¹²⁹ Saltanat Dönemi: 742-756.

¹³⁰ Bugünkü Zhe Jiang eyaletine bağlı Wen Zhou 温州 şehri.

巨三路 ile birleşip, Wu Ling Guang'a saldırımları emrini verdi. Nisan ayında Wu Ling Guang bozguna uğratıldı ve öldürüldü.

3.3.1.1. Huang Chao 黄巢 İsyanı ve Deniz Haydutları

Tang İmparatoru Li Xuan 李儼¹³¹ döneminde Wang Xianzhi ve Huang Chao Shandong, Henan'da köylü ayaklanmasını gerçekleştirdi. Daha sonra sivillerden oluşan orduyu Anwei, Hubei gibi vilayetlere götürüp imparatorluk askerlerini defalarca yendiler. Li Xuan saltanatının beşinci yılında, Wang Xian Zhi 王仙芝, Huangmei'de yenilgiye uğratılmasıyla Huang Chao ordunun başına geçti ve kendini komutan ilan etti. Koşulların değişmesiyle Huang Chao yönünü Güney Çin Denizi'ne çevirmeye karar verdi, sonra başkent Chang An'a¹³² saldırdı, Tang imparatorluğu devirip kendini imparator ilan etti. Fakat orduyu Güney Çin Denizi'ne ilerletmek isterse Tang Hanedanlığı ordusuyla karşılaşacak ve ilerlemek zorlaşacaktı. Bu şartlar altında Huang Chao, Doğu Jin döneminde yaşamış bir haydut olan Lu Xun'un stratejisini benimsedi ve Lingnan'a ilerlemeye karar verdi. Üçüncü ayda Huang Chao 10.000 kişiden oluşan köylü isyancılara liderlik etti, Huai He Nehrini ve Sarı Nehri geçip Qian, Rao ve Xin gibi eyaletlerine saldırdı, sonrasında doğu Zhejiang'a yöneldi. O dönemde deniz haydutlarından korunmak isteyen halk doğu Zhejiang'da toplandılar, kıyı sakinleri WangYing'in denizde başlatmış olduğu isyana katıldı. Wang Ying'in isyanı başarısızlıkla sonuçlandığında, ordusu denizlere kaçtı. Huangchao'nun komutanlık ettiği bir bölük Zhejiang'a geldi.

Huang Chao'nun köylü ordusuyla denize kaçan isyancılar birleştiler böylelikle birbirlerinin denizdeki savaş esnasında destekçisi haline geldiler. Huang Chao bundan önce ordunun ihtiyaçlarını karşılamak için Shuai nehrini geçtiğinde çoktan ZhouShi askeri bölümünü kurmuştu. Bu sırada Wang Ying'in haydut askerleri Huang Chao'nun ordusuna dahil edilmişti. Huang Chao doğu Zhejiang'dan çıkıp Fujian'a geçmeyi planladı. Ağustos ayında orduyu doğu Zhejiang'tan çıkartıp, işgali için Fujian yöneltti. Aralık ayında Fujian işgal edildi, Huang Chao kıyı valiliklerini ele geçirdi ve ikinci kez güçlerini deniz haydutlarıyla birleştirdi.

¹³¹ Saltanat Dönemi: 873-888.

¹³² Bugünkü Xian şehri.

O dönemlerde Fujian eyaletinde haydut faaliyetlerinin aktif olduğunu tutulan kayıtlardan anlayabiliyoruz. Tutulmuş kayıtlar da şöyle geçiyordu;

“唐相公, 与海贼战, 没于福州”

“*Tang Xianggong ve haydutlar savaştı fakat bu savaş Fuzhou’da gerçekleşmedi*”¹³³

Huang Chao’nun köylü ordusu Fuzhou kıyılarına ulaştığında deniz haydutları ile birleşti. Fujian eyaletinde, Jiang denizine yayılmış olan filolar Doğu Jin Hanedanlığından bu yana feodal yönetici sınıfına karşı mücadele veriyordu. Böylelikle onlar Huangchao’nun köylü ordusunu memnuniyetle karşılamışlardı.

Huang Chao, geç Tang hanedanlığı döneminde isyancı bir liderdi; o ve müritleri, 875’ten 884’te ölümüne kadar Çin’i başarıyla yağmalamışlardı. Kıyı kesimlerde deniz hadutları ile iş birliği içerisinde olan Huang Chao iç kesimde de imparatorluğun Guangzhou şehrini ve başkent Chang An gibi önemli şehirlerini ele geçirmişti. Yaklaşık on yıl süren ayaklanma, Tang Hanedanlığının düşmesinde ana etken olarak rol oynadı. Fakat Huang Chao’yu hükümetine karşı isyan eden sıradan bir asi olarak değerlendirmemesi lazımdır. Onun bu derece başarılı olduğu sosyal ortamın da değerlendirmeye tabii tutulması gerekir. Bazı kaynaklarda Huang Chao isyanının kökenleri köylüler üzerindeki aşırı sosyal istikrarsızlık ve ağır mali yükler üzerine geçer.¹³⁴

Huang Chao’nun isyanı Tang hükümetinin otoritesini nerdeyse yok edişi, Çin’in yarım asırdan fazla sürecek olan siyasi bir bölünmesini başlatmış oldu. Bu dönemde otonom¹³⁵ rejimleri dikmek için birtakımsıradışı generaller yarışa girdi. Bunlardan ikisi Li Keyong 李克用¹³⁶ ve Zhu Wen 朱溫¹³⁷’di. 884 yılında Zhu Wen ve Li Keyong birlikleri, Huang Chao’nun yenilmesine büyük ölçüde katkıda bulundular. Ancak isyanın

¹³³ Zheng, s.81.

¹³⁴ Fond, A. (2006) *Ending an Era: The Huang Chao Rebellion of the Late Tang, 874–884*, East-West Center Working Papers, s.1.

¹³⁵ Özerk.

¹³⁶ M.S. 856-908.

¹³⁷ M.S. 852-912.

bastırılmasından kısa bir süre sonra iki general arasındaki iş birliği düşmanlığa dönüştü ve 884'te başlayan savaşlar birkaç on yıl sürecekti.¹³⁸

3.3.2. Song-Yuan Hanedanlıkları Dönemindeki Deniz Haydutluğu Faaliyetleri

Deniz haydutluğu faaliyetleri toplumun gelişmesiyle birlikte gelişmiştir. Deniz haydutluğu ve kapsamı mensup olduğu toplumun gelişim seviyesine paralel olarak gelişir ve değişir. Çin deniz haydutluğunun başlamasından sonra Doğu Han Hanedanlığından Sui ve Tang Hanedanlarına ve oradan da Song ve Yuan Hanedanlarına ulaşmak 1000 yıldan fazla sürmüştür.

3.3.2.1. Güney Doğu Kıyılarının Sosyal Durumu

Bu dönemde haydutluk faaliyetleri sık sık gerçekleşti, faaliyetlerin ölçeği ve kapsamı genişledi ve faaliyetlerde yeni eğilimler ortaya çıktı. Bazı haydut gruplara hükümete karşı soygun ve isyan faaliyetlerine başladı. Bunun dışında denizde dış ticaret faaliyetlerine başladılar böylelikle deniz ekonomisinde yerlerini aldılar.

Song Hanedanlığı İmparator Tai Zu 太祖¹³⁹ dönemi, bürokrat toprak sahiplerine siyasi ve ekonomik alanda ayrıcalıklar tanıyan bir rejimdi. İmparatorluk bürokrat toprak sahiplerinin haklarını ve çıkarlarını gözetmek için tarım arazilerine sistem kurulmasına müsaade etmeyerek köylülerin tarım alanlarının ele geçirilmesini sağladı. İmparator Zong Ren 宗仁 dönemi içerisinde güçlü yetkililer ve zengin aileler uçsuz bucaksız tarlaları işgal ettiler. İmparator Ying Zong 英宗¹⁴⁰ döneminde kazanılan arazi miktarı yaklaşık 15 milyon hektardı, toprak sahipleri ekili alanların 2/3'üne el koydu. Halk bu dönemde arazileri kiralama sistemiyle kullanmaktadır. Güney Song Hanedanlığı döneminde toprağına toprak ekleme faaliyetleri daha da yaygınlaştı. İstatistiklere göre, Güney Song Hanedanlığı'ndaki toprak ağaları 45 milyondan fazla araziye işgal etti. Çok sayıda köylü topraklarını kaybetti veya iflas etti. Bu durum, fakir ve zengin ile ev sahipleri arasındaki ilişkilerin daha da gerilmesine neden oldu.

¹³⁸ Fang, Cheng-hua. (2015) *The Price of Orthodoxy: Issues of Legitimacy in the Later Liang and Later Tang*, 臺大歷史學報,s.56.

¹³⁹ Saltanat Dönemi: 960-976.

¹⁴⁰ Saltanat Dönemi: 1063-1067.

Song halkının muzdarip olduğu bir diğer konu ise hırsızlar ve yapmakta yükümlü oldukları derebeylerine olan hizmetkârlıklarıydı. Yetkililer hırsızlardan çeşitli vergiler alıyordu, hırsızlar da bu vergileri fakir halkı yağmalayarak karşılıyorlardı. Hizmetçilikten kaçmak isteyen bazı insanlar evlerini yıktılar, çocuklarını uzaklara gönderdiler hatta çocuklarının uzuvlarını tahrip ettiler.¹⁴¹ O dönemde yolsuz ve acımasız yetkililer yaygın olması sebebiyle fakir halkın zulmü fazlaydı. Ezici hükümetin benimsemiş olduğu bu yönetme biçimi halkı kötü davranışlara zorlar nitelikteydi, artık halk arasında hırsızlık yaygın hale gelmişti.

Kuzey Song Hanedanlığı'nda, Zhejiang ilçelerinin çevresi göller ve nehirler ile çevriliydi. İmparator Hui Zong 徽宗¹⁴² döneminde, Zhejiangeyaletinde Fang La 方腊 isyanı, Fujian eyaletinde Fan Ruwei 范汝为 isyanı çıktı. Nanxiong 南雄, Ying 英, Shao 韶, Xun 循, Mei 梅 ve Hui 惠 gibibölgelerin halkı, hükümetin silahlı güçlerine karşı ayaklandılar.

Çeşitli bölgelerde meydana gelen isyanlar neticesinde kıyı kesimde fakirleşen halk denizlere giderek haydut oldular. Ticaret ve kargo gemilerine saldırdılar, bunların arasında yabancı ticaret gemileri de vardı. Bu yüzden generaller denizlerin güvenli olmadığını ve bu konuda yapabilecekleri bir şey olmadığını belirttiler.¹⁴³

3.3.3. Ming Hanedanlığında Deniz Haydutları Faaliyetleri

Çin feodal toplum yapısı gelişerek Ming Hanedanlığı geç dönemine girdiğinde, haydutluk faaliyetleri de yükselişe geçmişti. İlk Ming İmparatoru Hongwu 洪武'dan¹⁴⁴, son Ming İmparatoru Chong Zhen 崇禎'a¹⁴⁵ kadar ki haydut faaliyetleri devam etti ve birçok güçlü haydut grupları birbiri ardına ortaya çıkmaya başladı.

Moğol Yuan devletinin çöküşü ve Ming Hanedanlığı'nın kurulmasıyla Çin sularındaki değişim, ilişkilerin kalitesini önemli ölçüde değiştirdi. Yuan'ın çöküşü, Çin Denizlerinin yeniden parçalanmasına yol açtı. Özel deniz ticareti, özellikle 1371'de *deniz ticareti*

¹⁴¹ Bazı aileler erkek çocuklarını hadım ederek saraya memur olarak girmelerini istiyordu. Bu durum Çin tarihinde yaygın bir olaydır.

¹⁴² Saltanat Dönemi: 1119-1125.

¹⁴³ Zheng, s.90.

¹⁴⁴ Saltanat Dönemi: 1368-1398.

¹⁴⁵ Saltanat Süresi: 1628-1644.

yasaklama politikası'nın¹⁴⁶ başlatılmasıyla büyük kayıplar verdi. Fakat resmi olarak Çin bile henüz denizlerden çekilmemiştir.¹⁴⁷ Hatta bu yıllarda dünyaca üne kavuşmuş Müslüman Amiral Zheng He 郑和'nın Doğu Asya'ya olan yedi seyahati dikkat çeker.

İmparator Hongwu, denizaşırı ticareti baskılayarak ve haraç sistemini yeniden yapılandırarak geleneksel Çin değerlerini geri getirdiğine inanırken İmparator Yongle aksine, Amiral Zheng He'yı deniz seyahatlerine ve keşiflere gönderdi. Zheng He'nin yolculukları boyunca Yongle, kıyı bozukluğuna, Çin hegemonyasına ve deniz kemiği üzerindeki devlet gücüne karşı koydu.¹⁴⁸

Zheng 1371 yılında Yunnan 云南'da müslüman bir ailenin çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Küçük yaşta Ming imparatorluğu tarafından esir alınarak saraya getirilmiştir ve hadım edilerek ileride imparator olacak olan Yong Le 永乐'nin¹⁴⁹ hizmetine verilmiştir. Yong Le'nin imparator olmasıyla birlikte Zheng He hadım ağalığa yükselmiştir. İmparator Yong Le, haraç sistemini¹⁵⁰ genişletmek istiyordu. Çin'in teknolojik üstünlüğünü ve zenginliklerinin sergilenerek uzak ülkelerin de haraç sistemine dâhil olmasını istiyordu. Seferler düzenlemişti ve bu önemli görev için Zheng He'yı amiralliğe getirmiş ve Batı seyahatlerine başlamıştır.

Yong Le, Zheng He komutasında yaklaşık olarak 300 gemi ve 28.000 kişiden oluşan filoları Güneydoğu Asya'ya göndermiştir. Zheng He, amiralliğini yaptığı yedi seyahatin dönüşünde Çin'e farklı ülkelere elçiler getirmiştir. 1405 yılında başlayan seyahatler, 1433 yılında İmparator YongLe'nin ölümünden sonra yapılan yedinci seyahat ile beraber sona ermiştir. Bu seyahat esnasında Zheng He hayatını kaybetmiş ve cesedi, mezar olarak denize atılmıştır. Anıt mezarı seyahatlerin başlangıç noktası olan

¹⁴⁶ 海禁政策 Hai Jin Zheng Ci. Ming Hanedanlığı hükümeti tarafından 14. yüzyılda denizcilik işlerine uygulanan bir dizi kısıtlayıcı politika.

¹⁴⁷ Schottenhammer, A. *China's Rise and Retreat as a Maritime Power*, Chapter XI, s.202.

¹⁴⁸ Er, L., P., Teo. V. (2012) *Southeast Asia between China and Japan*, İngiltere, Cambridge Scholars Publishing, s.8.

¹⁴⁹ Saltanat Süresi: 1403-1424.

¹⁵⁰ Çin diplomasi sistemi. Haraç sistemine göre, herhangi bir ülkenin Çin'i kendisinden üstün görerek ona biat etmesi ve uluslararası ilişkinin bu şekilde yönetilmesi. İki taraflı fayda sağlar. Çin kendisine biat eden ülkeye ticaret izni ve vergi muafiyeti sağlar. Biat eden ülke belli aralıklarla Çin'e hediyeler getirir. Bu hediyeler maddi hediyeler değildir. Aksine Çin'de bulunmayan egzotik meyveler veya da hayvan türleridir. Çin'de buna karşılık olarak üstünlüğünü temsilen karşı tarafa maddi hediyeler sunar. Barış ve huzur ortamı sağlanmış olur. Yolaç, S. C. (2016)*Herkes İçin Çin Tarihi Siyaset Kültür ve Medeniyet*, Ankara, KrpYayıncılık, s.173.

Nanjing'e yapılmıştır.¹⁵¹ Son seyahatle birlikte Çin'in denizlere açıkları yelkenlerde inmiştir. Zheng He'nin devasa filosu bakımsızlık nedeniyle çürümüştür. Konfüçyüsçü geleneklere göre zaten bu seyahatlere çıkılmamalıydı. Çünkü geleneklere göre bu seyahatlere yapılan harcama israftı.

1433 yılında tüm deniz seyahat defterleri yakılmıştır.¹⁵² Çin gemilerinin kıyı sularının dışında seyretmesi veya insanların yurtdışına seyahat etmesi yasaklandı. İmparatorluk tershaneleri kısa süre içerisinde okyanus aşırı giden büyük gemiler yapma kapasitesini kaybetti, bunların yapım şartnamelerini bile ellerinde tutamadılar. Zheng He'nin büyük seyahatleri bile neredeyse unutuldu.¹⁵³ Batılı uzmanların yorumlarına göre seferlerden vazgeçilişi, dönemin yasakları Çin üzerinde birçok açıdan olumsuz etkisi olmuştur. Çin'in denizlerdeki nüfuzunu kaybetmiş olması, gelecek yüz yıllarda Avrupalı devletlerin bölgedeki kolonizasyon faaliyetlerini kolaylaştırmıştır.¹⁵⁴

Zheng He'yi ünlü yapan şey ne bir Müslüman denizci oluşu ne de seyahatleriydi. Onu ünlü yapan şey bu seyahatleri, 1492'de Kristof Kolomb'un Amerika'yı keşfinden bile önce yapmış olmasıydı. Bazı batılı araştırmacılar Kristof Kolomb'dan önce Amerika kıtasına Zheng He'nin varmış olabileceği teorisini ortaya atarlar. Zheng He'nin belki de batı dünyasında bilinmesinin altında bu iddia yatar.

Hanedanlık boyunca devam eden deniz yasaklarına rağmen, deniz ticareti sürekli olarak büyük ölçüde "yasa dışı" ticaret şeklinde genişledi; yetkililerin haydutluk veya da kaçakçılık olarak gördüğü.¹⁵⁵

Ming Hükümeti, 1567'den sonra, önceki deniz yasaklarını bir miktar gevşetmesine rağmen, 1572, 1592, 1626, 1628 ve 1639'daki yasakları yeniden gündeme getirdiler ve bunun sonucunda deniz aşırı ticaret kısıtlamalar ve engeller yaşanmaya devam etti. Geçmişte olduğu gibi, yasal olarak ticaret yapma imkânı olmayan tüccarlar ve denizciler haydutluğa ve kaçakçılığa yöneldi.

---

¹⁵¹ Yolaç, s.175-176.

¹⁵² Ceylan, F. E. (2016) *Müslüman Çinli Amiral Zheng He'nin Aile Tarihi'ne Genel Bir Bakış*, Ankara, Dergi Park, s.38.

¹⁵³ Roberts, J. M. (2017) *Kısa Dünya Tarihi*, Çev. Akad, M. T. İstanbul, İnkılap Yayınları, s.17.

¹⁵⁴ Yolaç, S.176.

¹⁵⁵ Schottenhammer, s.202.

1600-1780 yılları genel olarak Çin tarihinde ve deniz haydutluğu tarihinde önemliydi. On yedinci yüzyılın ilk yarısı, Ming-Qing hanedan savaşları sırasında büyük bir kaos ve anarşi zamanına işaret ediyordu. Hem karada hem de denizdeki sosyal bozukluklar, Mançuların 1683 yılında Tayvan'ın fethetmesine kadar devam edecekti.

Fujian ve Guangdong'da yıkıcı savaşlar ve baskıcı hükümet politikaları kırk yıl boyunca sürdü ve 1640lar ile 1683 arasında, bölgenin sosyo-ekonomik dengesini büyük ölçüde olumsuz yönde etkiledi. Bu yıllarda sayısız insan savaşlar ve kıtlıklar nedeniyle öldü ve yerlerinden edilmiş birçok insan mülteci oldu. Bazıları denizaşırı Tayvan ve Güneydoğu Asya'ya kaçarken, diğerleri dilenci, eşkıya veya da deniz haydudu oldu.

Ming'in sonlarında askeri kuruluş, halk üzerindeki otoritesini kaybetmişti. Yolsuzluk, hırsızlık, mali sorunlar hükümeti yaralıyordu. Mançu kuzeydoğu sınırındaki saldırılar Ming egemenliğine meydan okudu ve hükümeti kuzey sınırlarını savunmak için büyük miktarda para ve asker yapmaya zorlayarak kıyıdaki askeri gücünü zayıflattı. 1620'lerde ve 1630'larda, ileri deniz çıkışlarına yerleştirilen gemi ve birlik kotaları üçte iki oranında azalmıştı ve sonuç olarak, silahlı kuvvetlerin dayanamayacağı haydutlar kıyı bantlarını, adaları ve koyuları işgal ettiler. Bununla birlikte, tüm sistem Ming-Qing hanedan savaşları sırasında çöktü, yeni Mançu yöneticileri haydutluğu durdurmak için çaresizce 1660'larda sert bir kıyı tahliye politikası başlattı.¹⁵⁶

Ancak savaşlar sona erdiğinde, yeni Qing hükümdarları deniz ticaretini başlattılar ve toparlanma sürecine girdiler. Güneydoğu sahili muazzam bir ticari gelişme yaşadı ve Qing İmparatorluğu tamamen Tayvan adası ile birleşti. İstikrar sağlandıkça sosyal bozukluklar azaldı. Mançular merkezi otoriteyi sağladıktan sonra, imparatorluk yüzyıllarca süren bir istikrar, refah ve nüfus artışına tanıklık etti.

Mançular, 1684 yılına kadar tüm Çin'deki yetkilerini pekiştirdikten sonra, İmparator Kangxi 康熙,¹⁵⁷ deniz ticaretinin açılmasının önündeki yasakları iptal ettiğinde, merkezi otorite kıyı güvenlik sistemini hızla yeniledi. Güney kıyıları boyunca birbirine bağlı bir gümrük idaresi ağı, alt bölgeler ve askeri üsler kurdu. Onları yöneten sivil görevliler ve

¹⁵⁶ Antony, R.J. (2010) *Elusive Pirates, Pervasive Smugglers: Violence and Clandestine Trade in the Greater China Seas*, Hong Kong University, s.94.

¹⁵⁷ Saltanat Süresi 1662-1722.

komutanlar, ticaretin düzenlenmesi, haydutluk ve kaçakçılığın kontrol altına alınması gibi özel görevlerde bulundular.¹⁵⁸

3.3.3.1. Mingli Shaolin 少林 ler ve Japon Deniz Haydutları “Wokou 倭寇”

İnsanlık tarihi boyunca sayısız noktada, dini gayret ve savaş birleşti. Haçlı Seferleri, Kutsal Toprakları kontrol etmek için Hıristiyan savaşçı olan Tapınak Şövalyeleriyle Müslüman savaşçılarla karşı karşıya getirdi. 1812 savaşı sırasında, Shawnee Peygamberi Tenskwatawa, beyaz yerleşimcilere karşı savaşa girerken cesurlarını kutsadı. Bununla birlikte, Batı'da daha az tanınan, Shaolin¹⁵⁹ keşişleri de Çin'in dövüş sanatlarında uzmanlaşmış fedailerini denilebilir. Çinli yetkililer, çaresiz bir son çare olarak, bu savaşçı keşişleri Çin'in kıyısını yağmalayan Japon korsanlarını veya Wokou'yu bitirmek için harekete geçirdi. Parçalanan kanun yaptırımı, çökmekte olan ve cazip bir toplum ve kıyı bölgelerindeki zayıf bir kavrayış nedeniyle Ming Hanedanlığı Wokouları için cazip bir hedefti.¹⁶⁰

Çince'de "Japon deniz haydutları" veya "cüce haydutlar" olarak tercüme edilen Wokou, Çin ve Kore kıyılarını yağmalayan bir grup deniz hayduduydu. Başlangıçta Japonya'dan gelmelerine rağmen, nadiren tam Japon kökenli bir deniz haydudu bulunabilirdi. Onlar kendi içlerinde Portekiz bile içeren bir kültür karışımından geliyorlardı. Tarihçi Anthony Reid'e, 16. yüzyıldaki Wokou'nun yüzde yirmisinin Japonya'nın güneybatısında yer alan Ryukyu¹⁶¹ Adaları'ndan, yüzde onunun çeşitli milletlerden ve yüzde yetmişinin yerli Çinli olduğunu belirtir. Belirgin bir menşei ulusa sahip olmadıkları için, erken Wokou'nun Japonya'nın yanı sıra Çin ve Kore'yi yağmalamasında hiçbir bağlamda milliyetçi unsur söz konusu değildi. Haydutlar, Çin'deki değerlerinin on katına kadar, Japonya'da satılan ipek ve metal ithalatı için yağmaladılar.¹⁶²

¹⁵⁸ Antony, s.94.

¹⁵⁹ Shaolin, Çin kökenli Kung Fu'nun ana dallarından biridir. Shaolin Manastırı.

¹⁶⁰ Lancaster, R. (2014) "Piety over Piracy: The Shaolin Monks' Victory against Wokou," *Saber and Scroll*: Vol. 3: Iss. 4, Article 5.

¹⁶¹ Ryukyu Adaları, Japonya'ya ait Büyük Okyanus üzerinde Kyūshū ile Tayvan arasında yer alan takımadalardır.

¹⁶² Lancaster, R. (2014) "Piety over Piracy: The Shaolin Monks' Victory against Wokou," *Saber and Scroll*: Vol. 3: Iss. 4, Article 5.

Çin'in kıyı bölgelerine saldıran Wokou'nun, Ming dönemindeki varlığı 1368-1644 yılları arasına denk gelir. Wokou tarafından yapılan saldırı arşivlerine bakıldığında, Ming döneminin başlarında, Wokouların Kore yarımadası boyunca Çin'in kuzey kıyılarında bulunduğunu belirlenir. Jia Jing 嘉靖¹⁶³ döneminden itibaren Jiangsu, Zhejiang ve güneye doğru Fujian ve Guangdong'a saldıran haydutların kayıtları vardır. Bu saldırılar gelişigüzel değildir, çünkü Çin'de bir haydut üreme alanı yaratmanın formülü bellidir.¹⁶⁴

Çin sahillerinin çoğu kanunsuzdur ve imparatorluğun etkisi altındaki bölümler nadiren nefes alabiliyorlardır. Japon haydutların ikinci gelişi, Muromachi döneminin¹⁶⁵ on üçüncü şogunu olan Ashikaga Yoshiteru'nun yönetimi sırasındadır. Muromachi'nin gücü, uluslararası bölük toprak sahipleri ile birlikte çökmüştü.

Yeni suçluların akışı ile daha fazla güvenlik ihtiyacı ortaya çıkmıştı ve bu güvenliği sağlamanın bir bedeli olacaktı. 1553 yılında, Hangzhou yetkilileri, artan kamu güvenliği taleplerine tepki göstererek, her ev için gece muhafızları olarak, 0.05 tael¹⁶⁶sabit bir vergi karşılığında hizmet sundu. Bununla birlikte, aynı zamanda, Yangzi deltasındaki Wokou saldırılarının artması, kıyı şeridi koruması ve kamu güvenliği için erkeklerin titiz bir şekilde askere alınmasını teşvik eden bir olaylar yaşandı. 1555 yılında, Hangzhou'daki belediye memurları, şehrin yetenekli adamlarını gece bekçisi görevlerinin yerine getirecek, yerel bir milis taslağını çıkarmaya başladı. Ülkenin dört bir yanında askerlere ihtiyaç vardı ve tasarının temeli vergilendirildi. Nanjing'deki daha büyük vergi yayı, vergi protestosu olasılığını alevlendirdi. 1550'lerin sonunda, Wokou saldırıları, Jiangnan'daki yerel makamların, farklı yeni tarifeler ve ek vergi ücretleri sunmasını gerektiriyordu. Halkın itirazları işitmeyen kulaklara düştü.¹⁶⁷

Sorun sadece deniz haydutları olsaydı olsaydı, belki de imparatorluk bunu düzgün bir şekilde halledebilirdi, ama Çin'i rahatsız eden birçok sorun vardı. Ming Hanedanlığı,

¹⁶³ Saltanat Dönemi:1521-1567

¹⁶⁴ Lancaster, R. (2014) "Piety over Piracy: The Shaolin Monks' Victory against Wokou," *Saber and Scroll*: Vol. 3: Iss. 4, Article 5.

¹⁶⁵ 1336-1573.

¹⁶⁶ Uzak Doğu'nun çeşitli ağırlık ölçülerinden biridir. 1959 yılında Çin ağırlık ve para biriminin bir parçası olarak standartlaştırılmıştır.

¹⁶⁷ Lancaster, R. (2014) "Piety over Piracy: The Shaolin Monks' Victory against Wokou," *Saber and Scroll*: Vol. 3: Iss. 4, Article 5.

esas olarak hanedanı düzenleyenlerin kendi kendini idare edeceğini öngördüğü Wei Suo 萎縮 garnizon sisteminin bozulması nedeniyle öngörülemeyen askeri harcamalarla karşı karşıya kaldı.¹⁶⁸

Wokou'nun istilalarına karşı koymak ve sınır savunmaları için milis harcamalara, yüklü miktarda paraya ihtiyaç duyuluyordu. 15. yüzyılın başlarında artan köylü isyanları ile eklenen Mançuların kuzey sınırındaki artan tehdidi, hantal ve uzlaşmaz Ming vergi sistemini önemli ölçüde vurdu. 1618'de başlayan ve sonrasında devam eden arazi vergisi artışlarında bile, Ming'in mali sorunu, vergi yapısı ve idaresinin ciddi harcamaları karşılamak için yeterli geliri sağlayamadığından ve vergiyi de iyi bir şekilde toplayamadığından, toplanan vergi olmasın gerekenden daha az miktardaydı. Wokou ile mücadele etmek için çıkarılan yasalar sadece zaten var olan endişeyi artırmaktan başka işe yaramıyordu.¹⁶⁹

Çin, daha önce bu tür haydutluğa karşı kıyılarını savunabilmesine rağmen, Çin'in cazip sahil şeridi bu dönemde Wokouların sömürdüğü bir sahil oldu. Ming hanedanlığı varlığının ilk altmış beş yılında denizcilik gücüne sahipti. İmparator Yong Le altında donanma vardı ancak Yong Le'nın ölmesiyle donanmaya finansal destek azaldı, donanma çürümeye terk edildive sahil şeridi tehlikeli hale gelmeye başladı.¹⁷⁰

Wokouların siyasi güdülerini gözden geçirmemek adil olmaz, çünkü sadece Çin kırsalını sırf eğlence ve finansal kazanç için taciz etmeye odaklanmadılar. Jia Jing döneminde Japon deniz haydutlarının ortaya çıkmasının nedenlerinden biri, Çin tarafından Japonya'ya uygulanan deniz ambargolarıydı. Bir diğer neden, Japonya'daki gıda kıtlığının, pirinç maliyetini artmaya zorlaması ve insanların açlıktan muzdarip olmasıydı. Yoksulluk ve açlık, yasadışı faaliyet için genellikle iyi bir kışkırtıcıdır.¹⁷¹

Çin ambargoları durumu daha da kötüleştirdi. Long Qing 隆庆¹⁷² döneminin ilk yılında Fujian Valisi Tu Zemin, Wokou'nun çete lideri olarak algılanan Japonya hariç Güneydoğu Asya uluslarıyla ticaret yapmak istedi ve bu nedenle deniz ambargosu bir

¹⁶⁸ Lancaster, R. (2014) "Piety over Piracy: The Shaolin Monks' Victory against Wokou," *Saber and Scroll*: Vol. 3: Iss. 4, Article 5.

¹⁶⁹ Lancaster, R. (2014)

¹⁷⁰ Lancaster, R. (2014)

¹⁷¹ Lancaster, R. (2014)

¹⁷² Saltanat Dönemi 1567-1572.

nebze rahatladı ve dış ticaret gelişim gösterdi. Güneydoğu Asya'da, özellikle 16. yüzyılın ikinci yarısında ve 17. yüzyılın erken dönemleri arasında ticaret gemilerinin sayısında bir yükseliş söz konusuydu. Çin tüccar gemilerinin bolluğu her yıl Güneydoğu Asya'ya gitti. Bu ağız sulandıran ganimetler Wokoular için minimum risk değerindeydi.¹⁷³

Çin'in kıyı kentleri hak ettiği korumayı bulamıyordu. 1500'lerin ortalarından başlayarak, ekilmemiş ve esas olarak kullanılmamış dağlar, iki yüzyıl boyunca devam eden göç aldı. Bu kapsamlı ve sürekli nüfus hareketi, çok sayıda Çinli vatandaşını güneydoğu kıyılarından iç eyaletlere taşıyan daha yaygın bir göç sisteminin sadece bir parçasıydı. Göçler 18. yüzyılın sonlarında sona erdiğinde, Yangzi yaylaları, medeniyetin dış alanlarına yakın bir arazide gelişen ticari ekonominin verimli ve vazgeçilmez bir kısmına dönüştürülmüş, canlılık getirilmişti. Bu şehirlerin çoğu imparatorluğun tam koruması dışındaydı.¹⁷⁴

Birçok Wokou hareketleri kontrol edilemedi ve kendi haline bırakıldı. 1540'lar ve 1550'ler Çin'in doğu ve güneydoğu kıyılarında benzersiz ölçekte haydut baskınlarına tanık oldu. Wokou saldırıları, sadece kırsal alanları değil duvarlı şehirleri yağmaladıkları Jiangnan sahilinde özellikle ağırdı. 1554 yılında Song Jiang 松江 şehrine el konuldu ve sulh yargıci öldürüldü. Hükümet, yerel makamların kısmen hırsızlarla ticarete karıştıklarından ve bir şekilde düzenli ordunun zayıflaması nedeniyle durumu kontrol etme çabalarında inanılmaz istenmeyen durumlarla karşılaştı. 1560'lı yıllardan önce, Çin generallerinin çabalarıyla bir dereceye kadar Jiangnan eski durumuna getirildi.¹⁷⁵

Ming Hanedanlığı'nın sonunda Fujian sahili ve kuzey Guangdong kıyıları aşırı derecede kalabalıktı. Hanedanlığın sonlarına yaklaşırken bölgedeki ticarileştirilmiş ekonominin büyümesi, arazi mülkiyeti üzerinde önemli bir konsolidasyona yol açtı, böylece daha önce arazi sahibi olan ülke sakinleri kiracı oldu. Dahası, idari ve kamusal hoşnutsuzluk, güneydoğu Çin'de, Ming-Qing döneminin sonlarında ağırlıklı olarak yaygındı, çünkü *Wokou'nun* soygunları, ZhengCheng Gong'un ilk Qing isyanları tarafından gölgelendi.

¹⁷³ Boxer, C.R. (2012) "Piracy in the South China Sea", *History Today*, XXX, s. 40–44.

¹⁷⁴ Lancaster, R. (2014) "Piety over Piracy: The Shaolin Monks' Victory against Wokou," *Saber and Scroll: Vol. 3: Iss. 4, Article 5*.

¹⁷⁵ Boxer, C.R. (2012) "Piracy in the South China Sea", *History Today*, XXX, s. 40–44.

Fujian Guangdong sahiline çok sayıda anlaşmanın getirdiği yıkım, hükümetin yıkılmış bir dünya stratejisi yürütme konusundaki aralıklı çabalarıyla ağırlaştı. Bu stratejiye göre, haydutları ve isyancılar için çekici olan sahil boyunca yemyeşil ve en yoğun işgal altındaki bölgelerden nüfusun kaldırılması gerekiyordu. Bu strateji haydutlarla kıyaslandığında yerel topluluğa daha fazla zarar verecek bir rahatsızlıktı. Büyük bir nüfusun, yetersiz gıda maddeleri, emekçilerin topraklarından yoksun olması, huzursuzluk ve sosyal koşulların bir araya gelmesi, Güneydoğu Çin'deki muazzam bir nüfus değişikliğine katkıda bulundu. Araziden ayrılanlardan bazıları Fujian-Guangdong sahilinde balıkçı veya deniz haydudu oldular.¹⁷⁶

Bazıları esasen kanunsuzluğu benimsediğinden, çoğu Çinli haydutluk faaliyetleriyle mücadelede hangi tarafta duracaklarında kararlı değillerdi. MingHanedanlığı'ndaki sahtekârlık derecesi nedeniyle, birçok Çinli bürokratin deniz haydutlarıyla ilişkileri vardı ve haydutluktan yararlandılar, bu da egemen sınıfların kontrolünü sorunlu hale getirdi. Bu durum Batı ülkeleriyle kıyaslandığında Çin bir istisna değildi.

Kanunsuzluk Çin kırsallarının aenfekte olduğunda Shaolinler savaşa girdi. 16. yüzyılın başlarında ve hanedanın son yıllarında Shaolin rahipleri devlete güvenilir bir askeri alternatif sağladı. 1550'e gelindiğinde, Shaolin Tapınağı yaklaşık 1000 yıllık varlığını sürdürüyordu. Yerleşik rahipler, Ming'in her yerinde, Kung Fu'yu özel ve son derece etkili kullanımları nedeniyle efsaneydi. Henan suçlularına ve haydutlara karşı yerel operasyonlara katıldılar ve Çin'in güneydoğu kıyılarında sinsi haydutlarla savaştılar. Ulusal savunmaya katkıları Shaolin rahiplerinin devlet desteğini de almasını sağladı.¹⁷⁷

3.3.4. Qing Hanedanlığı Dönemindeki Deniz Haydutluğu Faaliyetleri

Ming ve Qing dönemine, bir bütün olarak bakıldığında, “Çin'de deniz haydutluğunun altın çağı” idi. Robert Antony'e göre, kabaca 1522-1810 yılları arasında, Çin'deki deniz haydutluğu, boyut ve kapsam bakımından dünyanın başka hiçbir yerinde olmamışsız bir büyüme yaşadı. Bu 300 yıllık süreç boyunca haydutluk faaliyetlerinde üç büyük zaman dilimindedalgalanmalara meydana geldi: biri 1522'den 1574'e kadar, diğeri 1620'den 1684'e kadar ve üçüncüsü 1780'den 1810'a kadar. Bu üç zaman dilimi deniz

¹⁷⁶ Boxer, C.R. (2012) “Piracy in the South China Sea”, *History Today*, XXX, s. 40–44.

¹⁷⁷ Lancaster, R. (2014) "Piety over Piracy: The Shaolin Monks' Victory against Wokou," *Saber and Scroll*: Vol. 3: Iss. 4, Article 5.

haydutluğu bakımından, güçleri deniz dünyasındaki emperyal devletleri gölgede bırakan dev haydutluk eylemlerinin yükselişi ile karakterize edilir. 1810'dan sonra, elbette, deniz haydutluğu azalmadı; ancak değişen şey, Çin deniz haydutluğunun altın çağında görülen büyük ölçekli haydutluk faaliyetlerinin ortadan kalkmasıydı. Diğer zamanlarda hem öncesi hem de sonrası, küçük çaplı da olsa deniz haydutluğu hiç bitmedi. Ming ve Qing devletleri, deniz haydutluğunun zaman zaman yükselişleri ve düşüşüyle birlikte, büyük çaplı haydutluk sorunuyla başa çıkmak için kıyı savunma ve baskılama stratejileri tasarlamak ve uygulamak zorunda kaldılar.¹⁷⁸

Qing Hanedanlığı'ndaki deniz haydutluğu faaliyetleri esasen Qing'e karşı direniş mücadelelerinden başladı. Qing İmparator'u Shun Zhi 顺治¹⁷⁹ başkenti ve askeri birlikleri Pekin'e taşıdı. Doğaçlama olarak göreve getirilen yetkililer Güney'e gönderildi. Her yeri yağmaladılar, yakıp yıktılar. Halkın nefretini kazandılar.

Hükümete karşı ayaklanmalarda haydutlar da isyancılardan yana saf tuttular. Zheng Cheng Gong'u desteklediler ve Zheng Cheng Gong'un oğlu Zheng Jing 郑经' in de yanında oldular. Güneydoğudaki askerlerin ve sivillerin hükümete karşı savaşarak, Hollanda kolonilerini yok etmelerinde ve Tayvan'nın yeniden ele geçirilmesinde yardım ettiler.

Qing Hanedanlığı kurulduktan sonra deniz haydutları Qing karşıtı silahlı faaliyetlere yöneldiler. Aralarında, İmparator Jia Qing 嘉庆 yıllarında, Yueyang 粤洋 haydutları, ve Fujianli haydutlar Cai Qian ve Zhu grubu güçlü ve etkili olanlardandı.

Zheng Yi Sao'un Kızıl Bayraklı filosu, Guangzhou'da İnci Nehri ağzında İngiliz işgalciler ve Cai Qian'e karşı gelmesi, Zhu'nun liderliğindeki haydut filosu Tayvanlı halk ile birlikte olup hükümete karşı ayaklanması Qing Hanedanlığı dönemindeki kayıtları tutulan deniz haydutları faaliyetlerinden en önemlileriydi.¹⁸⁰

¹⁷⁸ Sim, Y.H.T. (2017) *The Maritime Defence of China: Ming General Qi Jiguang and Beyond*, Singapur, Springer, s.44.

¹⁷⁹ Saltanat Dönemi: 1644-1661.

¹⁸⁰ Zheng, s.275.

3.3.4.1. “Ming’in Sonu Qing’in Başı¹⁸¹”, Qing Hanedanlığına Karşı Güçler

1644 yılında Çin merkezi otoriteden yoksundu. Ülke dört taraftan çekiştirilen bir hale gelmişti. Bir taraftan Ming İmparatoru olan Chong Zhen 崇禎 vardı ki belki de Çin tarihinde en niteliksiz imparatorun ayılabildiği.¹⁸² Diğer taraftan Qing İmparatoru Shun Zhi vardı. Fakat bu dönemde imparatorlardan daha çok kendi isimlerinden bahsettiren iki karakter daha vardı bunlar; Li Zi Cheng 李自成 ve Zhang Xian Zhong 张献忠’dur. Ming Hanedanlığının sonlarına doğru Li Zi Cheng ve Zhang Xian Zhong liderliğindeki köylü ayaklanmaları patlak verdi.

Li Zi Cheng 1642 yılında Luoyang’ı işgal etti. 1643’te Tang İmparatorluğuna başkentlik yapmış olan Xian’ı aldı. Aynı yıl Xiang Gang 香港’ı¹⁸³ da topraklarına kattı, önüne kattığını sürükleyen bir sel gibi Pekin’e yürüdü. 1644’te İmparator Chong Zhen saltanatının 17. yılının mart ayında Li Zi Cheng komutasındaki köylüler Pekin’e girdiler. Li Zi Cheng, Pekin’de kendi Dashun 大顺 rejimini kurdu. İmparator, MeiShan 煤山’da¹⁸⁴ kendini asarak intihar etti. Ölmeden önce yazdığı intihar mektubundan şu sözler yazıyordu;

“Değerler konusunda eksikim ve zayıfım. Bu yüzden Tanrı tarafından cezalandırıldım ve yetkililerim de beni aldattı. Atalarımın önünde boynumeğik. Vücudumu istediğiniz gibi parçalayabilirsiniz ancak halkımdan bir kişiye bile zarar vermeyin.”¹⁸⁵

Li Zi Cheng zaferinin tadını çıkaramadan Shan Hai Guan 山海关’daki Ming Hanedanlığı’nın generali Wu San Gui 吴三桂 ile savaşmak için harekete geçti. WuSanGui, Ming Hanedanlığı düşmeden önce Qing güçlerini püskürtmek için oraya çekilmişti. Qing askerlerinden sonra, köylü ordusuna da saldırdı. Li Zi Cheng savaşta yenildi, köylü ordusunu Pekin’den ve güneyden tahliye ederek Hebei ve Hunan’a

¹⁸¹ “明末清初”

¹⁸² Yazhou, L. RE-COMMEMORATING 1644: The 360th Anniversary of the Jiashen Years, Journal of East-West Thought Special Edition, s.25.

¹⁸³ Günümüzdeki Hong Kong.

¹⁸⁴ Jing Shan olarak da adlandırılır. Pekin’de bir park. Cumhuriyet kurulmadan önce Yasak Şehir’e bağlı olan özel bir imparatorluk bahçesi.

¹⁸⁵Tan, K. S., (2018) *Dynastic China: An Elementary History*, The Other Press, s. 364.

çekilmeye ve Jia Shan 夹山 tapınağında bir keşiş olarak siyasi hayattan ve savaş sahasından çekilmeye zorlandı.

Zhang Xian Zhong 1606 yılında Ming İmparatoru WanLi 万历¹⁸⁶ saltanatının 34. yılında Shaanxi 陕西'de doğdu. Çocukluğundan itibaren asi bir kişiliğe sahipti veya da onu buna iten sebepleri vardı. O dönemde kuzeyde kuraklık vardı ve Shaanxi'de ardına felaketler meydana geliyordu. Çekilen büyük kıtlık insanların isyan etmelerine sebep oldu. İmparator Chong Zhen da tahta çıktığında da durum değişmedi aksine daha kötüye gitti. Yeni imparatorun tahta çıkışından üç yıl sonra Zhang Xian Zhong, kendisi gibi Shaanxi'li, mülteci lideri Wang Jia Yin 王嘉胤'in yanında yer almaya başladı. Resmi ordularla yapılan savaşlarda Zhang Xian Zhong'un taburu Wang Jia Yin'in 36 mülteci taburu arasında en güçlü tabur oldu.

Birkaç yıl sonra, mültecilerin lideri Wang Jia Yin ve Wang Zi Yong 王自用 savaşta öldü. Zhang Xian Zhong, Chuang Wang 闯王¹⁸⁷ Gao Ying Xiang 高印象'ın safına geçti ve Shaanxi, Shanxi, Henan ve diğer bölgelere taşındı ve ekibi binlerce ila onbinlerce arasında büyüdü. Zhang Xian Zhong'un gücü de Li Zi Cheng'in gücüne eş değer hale geldi. 1636 yılında Gao Ying Xiang tutuklanıp, idam edildikten sonra onun lakabı olan Chuang Wang'ı, Li Zi Cheng almıştı. Zhang Xian Zhong'da kendini Ba Da Wang 八大王 ilan etmişti.

Zhang Xian Zhong, 1644 yılında Li Zi Cheng, Ming Hanedanlığını devirdiğinde onunla rekabet edemeyeceğini anladı fakat ona itaat etmeyi de reddetmişti ve Sichuan 四川¹⁸⁸, Chengdu 成都¹⁸⁹ da 'Da Xi 大西' hükümetini kurmuştu. Zhang Xian Zhong bu şekilde imparator olma hayalini gerçekleştirmişti.

Zhang Xian Zhong savaş sahalarında başarılı olsa da bir ülkeyi yönetecek, eğitim ve deneyime sahip değildi. Benimsediği "*hayatta kalmak her şeyden daha önemli*"¹⁹⁰ ilkesi ile gaddarca davranabiliyor, acılar yaşanmasına sebep oluyordu. Bu hayatta kalma

¹⁸⁶ Saltanat Dönemi: 1573-1620.

¹⁸⁷ Lakap.

¹⁸⁸ Çin'in güneybatısında bir eyalet.

¹⁸⁹ Şehir.

¹⁹⁰ "自己活下来比什么都重要."

mücadelesinde öldürmekten çekinmiyor hatta zevk alıyordu. Kayıtlarda acımasız olduğu söylenen Zhang Xian Zhong hakkında şöyle geçer;

“一日不杀人，辄恹恹不乐”

“Bir gün birini öldürmezse mutsuzdur”¹⁹¹

Zhang Xian Zhong ortaya çılgın bir iddia attı: Tanrının kendisine Sichuan çetelerini ve suçlularını cezalandırması için görevlendirdiğini söyledi. 140.000 Sichuan askerini silahsızlandırdı ve hepsini katletti, bilim adamlarını ve Budist rahiplerini neredeyse yok etti. Kendi mahkemesinde ve merkezi hükümetinde keyfi cinayetler yaygınlaştı ve insanlar önemsiz konular için infaz edildi. Sichuan'ın tüm bölgelerine, cinayetler gerçekleştirmek için silahlı askerler gönderdi. 1645 yılının kasım ayında, görevini 60.000 Chengdu sakinini imha ederek sona erdirdi. Her halükarda, ‘şiddet’ kendi kendini yeniyor, yerel direniş her yerde artıyor ve seyrek nüfuslu kırsal kesim artık Zhang Xian Zhong'un ordusunu desteklemiyordu. 1646 sonbaharında Sichuan'ı terk etmeye ve ordusuyla birlikte eski yuvası Shaanxi'ye geri dönmeye karar verdi. Kendi sarayından başlayarak, terk ettiği Chengdu şehrini ateşe verdi.¹⁹²

1647’de Zhang Xian Zhong’un ordusu, Sichuan, Xi Chong 西充, Feng Huang 凤凰’da Qing ordusuyla savaştı ve Zhang Xian Zhong yenilerek öldürüldü. Qing askerleri Pekin’i ele geçirdikten sonra, Qing İmparatoru Shun Zhi başkenti kuzeydoğu Shenyang 沈阳 ’dan Pekin’e taşıdı. Ming imparatorluğundan bazı memurlar Qing Hanedanlığına karşı mücadele verdiler ve Zhu 朱 klanıyla Güney Ming rejimini kurdular. Bu küçük hanedanlık içinde anlaşmazlıklar barındıran, dirayetli olmayan ve Qing’e karşı koyamayan bir hanedanlıktı.

Kuzeydeki Hebei 河北, Henan 河南, Shandong 山东, Shanxi 山西 ve Shaanxi 陕西 ’deki insanlar Qing Hanedanlığına karşı silahlı mücadeleye başladı. Li Zi Cheng’in başarısızlığından sonra, bakanları Hao Yao Qi 郝摇旗, Li Guo 李过, Gao Yi Qie 高一

¹⁹¹ <http://archive.ihp.sinica.edu.tw/ttscgi/ttsquerynew?0:0:mctauac:%289392%29@NO> Erişim Tarihi: 15.05.2020, Saat: 11.48

¹⁹² Zürcher, E., *Zai huang huxue zhong—li lei si he an wensi zai zhangxianzhong chaoting (1644—1647)* 在黄虎穴中——利类思和安文思在张献忠朝廷 (1644—1647) (*In the Yellow Tiger's Den: Buglio and Magalhes at the Court of Zhang Xianzhong*), Çev., Gaoji, H., 何高济, s.51.

切 köylü ordusuna liderlik ettiler ve Güney Ming Hanedan generali He Teng Jiao 何滕蛟'un askerleriyle birleşip, Hu Guang 湖广¹⁹³'da Qing ordusuyla savaştılar.¹⁹⁴

Ülkenin siyasi durumu bu şekilde sürüp giderken isyanların da ardı önü kesilmiyordu. Otorite yoksunluğunu fırsat bilen halk, lider olarak benimsediği kimseler ile Qing Hanedanlığına karşı ayaklanıyordu. Bunlar arasında başarısızlıkla sonuçlananlar da olsa kimi ayaklanmaların verdiği zarar azımsanamayacak derecedeydi.

3.3.4.2. Zheng Chenggong 郑成功'un Qing'e Karşı Ayaklanması ve Deniz Haydutları

Zheng Cheng Gong 1624'te Japonya'da dünyaya gelmiştir. Babası Çinli deniz haydudu-tüccar Zheng Zhi Long ve annesi Japonyalı Tagawa'dır. Babası Zheng Zhi Long güçlü bir figürdür, 1628'de Ming Hanedanlığını zayıflarken, Fujian merkezli bir oluşumda resmi pozisyonda yer almıştır. Oldukça zengindi, Fujian'de bir şirketi vardı. Kısmen özel, kısmen Ming bürokratları ve sahildeki arazi sahiplerinin oluşturduğu Mandarin tüccarlarına ait aday arada deniz üssü olarak kullanıp, burada Hollanda yerleşimini destekliyordu. Zheng servetinin bir kısmını Hollandalılardan sağladıysa da Ming Hanedanlığının da bunda payı az değildi.

Zheng altı yaşına geldiğinde Japonya'dan ayrıldı ve babasının yanına gitti. Daha sonra da Tokugawa Şogunları'nın bütün askeri ve mali destek çağrılarına rağmen bir daha Japonya'ya dönmedi. Zheng, imparatora sadakatin temel prensip olarak öğretildiği Konfüçyüsçü eğitim merkezi olan *Taixue*'de eğitim almıştı. 1645'te, Qing ordusu Ming Hanedanlığından Çin'i almak için tehdit ettiğinde Zheng'in askeri bir pozisyonda yer almasının dışında imparator tarafından kendisine "*başarı*" anlamına gelen Cheng Gong 成功 ismi de verilmiştir.

Cheng Gong'un ikazlarına karşın Zheng Zhi Long bir süre Qing Hanedanlığına karşı direnmiştir fakat 1646'da teslim olmuştur. Zheng'in annesi bir sene kadar Çin'de kaldı ve intihar etti ya da Qing askerleri tarafından öldürüldü. Akabinde Cheng Gong aile donanmasını ele aldı ve etrafındaki hâlihazırda bulunan babasının müritlerini arttırdı.

¹⁹³ Yuan ve Ming Hanedanlıkları döneminde Çin'de bir eyaletti.

¹⁹⁴ Zheng,s.278.

Yavaş yavaş Güneydeki Ming direnişinin en büyük güçlerinden biri haline geldi ve 1645'ten 1661'e kadar Qing ordularına karşı savaştı.

1645 yılında Qing Hanedanlığı Nanjing'i ele geçince Cheng Gong Fujian'e geçti. Guangdong, Fujian, Zhejiang adaları ve sahil yerleşimleri arasında çalıştı. Qing Hanedanlığı'nın, sularda onun karşısına çıkmaya yetecek gücü yoktu. Denizlerde başarılı olan Cheng Gong bunun cesaretiyle Nanjing'i Ming Hanedanlığına geri katmak için harekete geçti ve Yangzı nehrine yelken açtı. Qing Hanedanlığına karşı oldukça cömert davranan Cheng Gong onların da savaşa hazırlanması için yeterli zaman verdi. Savaş başladı lakin Cheng Gong'un sağ kalan donanmasıyla Fujian'a yelken açmasıyla sonuçlandı.

1660 yılında İmparator Shun Zhi, Cheng Gong'un peşinden bir donanma gönderdi, fakat başarılı olamadı. Cheng Gong hala denizlerin hakimiydi. Bu dönemde Qing Hanedanlığı yeni yaptırımlar uygulayarak Cheng Gong'u güç duruma düşürmeyi başarmışlardı. Tüm kıyı şeridi yasaklı bölge ilan edilmişti. Sahile 50 kilometre yakında bulunan köyler, yerleşim yerleri, ekim alanları ve balıkçı limanları kullanıma kapatılmıştı. Burada yaşayan halk başka yerleşim birimlerine göç ettirilerek, kıyı ticareti tamamen bitirilmişti.¹⁹⁵

1661 yılında, artık sularda barınamayan Cheng Gong Tayvan'a yerleşti. Zheng kara yerleşimi olarak Tayvan'ın seçmişti bunun sebebi belki de orayı Çin toprağı olarak görmesiydi.¹⁹⁶ Fakat sularda verdiği mücadeleyi burada da vermek durumunda kalmıştı. Karada onu bekleyen Hollandalıydı. Hollandalılar, Cheng Gong için tehlike arz ediyordu çünkü anakarada bazı imtiyazlara sahip olmak istiyorlardı. Bu imtiyazları kendilerine getirecek olan şey Cheng Gong'un gelen savaş gemilerine karşı galip gelmekti. Qing Hanedanlığının ve müttefiklerinin onlardan beklentisi buydu.

ChengGong, Nanjing'de yenilse de hala büyük bir güce sahip olduğu su götürmez bir gerçektir. 25.000 kişiden oluşan ordusuyla iki tane Hollanda kalesine saldırmaya başladı. Hollandalıları savunan sadece 2000 askerdi.10 ay süren savaş ve kuşatma neticesinde Hollandalılar barış imzalamaya ve Jakarta'ya çekilmeye karar verdiler. Cheng Gong bu

¹⁹⁵ Keay, J., *ÇinTarihi*, Inkilap Yayıncılık,2008, s.424-425.

¹⁹⁶ Wang, C., *InterpretingZhengChenggong; ThePoliticsDramatizing A HistoricalFigureIn Japan, China, Taiwan (1700-1963)*,2007, s.7.

savaştan galip çıkarak denizde olduğu kadar karada da nam salmıştı. Fakat bu başarısından sadece dört ay sonra, 1662 yılında 38 yaşında Tayvan'da öldü. Zheng'in büyük oğlu Zheng Jing ve torunu Zheng Keshuang, 1683'te Qing donanmasına teslim olana kadar Tayvan'daki yönetimlerine devam ettiler.¹⁹⁷ Fakat Zheng Jing bunu babası gibi vatansever olarak değil de kendini Ming prensi ilan ederek yaptı. 1683 yılında donanması Qing tarafından batırıldı.¹⁹⁸

ChengGong'un hayatına baktığımızda ömrü gerek denizde gerekse karada mücadele ile geçmiş bir adam görürüz. Qing Hanedanlığı tarafından baktığımızda ChengGong kuşkusuz ki bir hain, asi ve deniz haydudu olarak kabul edilir. Cheng Gong denizlerde ayaklandıktan sonra, deniz haydutları ile Qing Hanedanlığına karşı birleşmişti. Verdiği mücadelelerde babasından kalan donanmasının dışında deniz haydutlarının da payı vardı.

ZhengChengGongdeniz haydutlarıyla işbirliği yapmak için bizzat NanAo 南澳 adasına gitmişti. Denizciler ve deniz haydutları Zheng Cheng Gong'a katılmışlardı. Zheng, Hu Zhen Yan 胡贞岩'in, Mi Dao An MinYi 弭盜安民儀 adlı kitabında ChengGong'dan bahsini şöyle alıntılamıştır;

“Bahar, denizlere ait bir mevsimdi, haydut Zheng çaba sarf etmeden vatana ihanet edebilecekti. Bulunduğu ilçede dağlar, tepeler mevcuttu, herhangi bir başarısızlık olmayacaktı. Bu bir haydudun bir adımıla, bir hamleyle kullandığı alevli bir sopa gibiydi. Herkes bir haydut olabilir ve her ev bir hain saklayabilirdi.”¹⁹⁹

Qing Hanedanlığına göre asi olan Zheng Cheng Gong, Ming Hanedanlığına göre vatanperver bir kahramandır. Öyle ki Ming Hanedanlığı adına, kuşatma için Nanjing'egirmiştir. Hollandalılarla savaşıp, savaşı kazandığında kendi ülkesini Çin olarak ilan etmiştir. Daha sonra Tayvan, Japonların eline geçtiğinde kendisi adına yapılan tapınaklardan da anlaşıldığı üzere halkın sevgisini kazandığı ortadadır. Japonlar için bu bir önem teşkil etmiyordu çünkü Zheng Cheng Gong, Japon bir anneden dünyaya gelmişti. Japonlar belki de bununla sadece övünüp ona karşı saygı duyuyorlardı.

---

¹⁹⁷ Wang, s.4

¹⁹⁸ Keay, s.425

¹⁹⁹ Zheng, s.283.

3.3.4.3. Kızıl Bayraklı Filo ve Zheng Yi Sao 郑一嫂

QingHandedanlığı dönemindeki haydutluk faaliyetlerinin ana karakteri olan Zheng Yi Sao, kesin kayıtların bulunamamasıyla birlikte 1775 yılında Çin'in Guangdong eyaletinde doğduğu tahmin edilmektedir. Zheng Yi Sao'un asıl ismi Xiang Gu 香姑'dur, fakat erkek egemen bir dünyada doğal olarak eşi Zheng Yi 郑一 ile birlikte tarih sayfalarında yerini almıştır.

Zheng Yi, 17. yüzyılın ortalarına kadar varlığını sürdürmüş olan deniz haydudu bir aileye mensuptur. Haydut Zheng Yi, bir eş alma zamanının geldiğine karar verdikten sonra, bazı fahişelerin kaçırılmasını emretmişti. Xiang Gu kaçırılan kadınlar arasında en güzeliydi. Ondan kendisiyle evlenmesi istedi ve Xiang Gu da Zheng Yi'nin evlenme teklifini kabul etti.

Evlilik gerçekleşikten bir süre sonra çift bugünkü Vietnam'da Tay Son İsyanı'na²⁰⁰ karıştı. Tay Son liderleri, Çinli haydutların, kendilerine destek vermeleri için para ödediler. Keşmekeş bir çeteyken onları profesyonel birer savaşçı grubuna çevirdiler. İsyanın sonlanmasından hemen sonra grup içinde anlaşmazlıklar meydana gelmeye başladı. 1805'te Zheng, deniz haydutlarını güçlü bir konfederasyona getirecek plan tasarladı. Deniz haydurlarını 6 filoya böldü. Her filonun kendi kaptanı vardı ve her filo farklı renkteki bayrakla ile temsil ediliyordu.²⁰¹

Bunlar;

- Wu Zhi Qing tarafından yönetilen ve *Doğu Denizinin Belası* olarak bilinen Sarı Bayraklı Filo
- Guo Po Dai tarafından yönetilen Siyah Bayraklı Filo
- Niao Shi Er ve Mai You Jin tarafından yönetilen Mavi Bayraklı Filo
- Liang Bao tarafından yönetilen Beyaz Bayraklı Filo

²⁰⁰ Vietnam tarihinin en büyük köylü ayaklanmasıdır.

<https://baike.baidu.com/item/%E8%A5%BF%E5%B1%B1%E8%B5%B7%E4%B9%89>

Tarihi: 07.06.2020 Saat:22.15.

²⁰¹ Duncombe, vol.1.

- Li Shang Qing tarafından yönetilen Yeşil Bayraklı Filo
- Zheng Yi tarafından yönetilen Kızıl Bayraklı Filo'dur.

Bu filoların hepsinin, Zheng Yi'ye rapor vermektedir. Bu da statü olarak Zheng Yi'nin diğer fiolardan üstün olduğunu ortaya koymaktadır. Zheng Yi başarılı iki yıl geçirmiştir. Sürekli olarak filosuna yeni gemiler eklemiş ve sandıklarına da yeni ganimetlerle doldurmuştur.

Zheng 1807 yılında ölür. Kesin kayıtlar bulunmamakla birlikte bazı kaynaklara göre fırtınada boğularak öldüğü veya da savaş sırasında öldüğü rivayet edilir. Zheng Yi'nin ölümü filoda büyük bir delik açmıştır. Örgütün ve sistemin çökmemesi için, diğer deniz haydutlarının da saygı duyduğu ve güvendiği birinin liderliğe geçmesi gerekiyordu. Zheng Yi'nin yerine, kendisinden daha derin izler bırakacak olan eşi Xiang Gu geçer. Bundan sonra da ismi Zheng Yi Sao olarak kalır. Yani *Zheng Yi'nin Dul Eşi*.²⁰²

İlk bakışta Zheng Yi Sao'un liderliğe geçmesi radikal bir karar gibi görülse de aslında ölen kocasından kalan mirası devralan dul kalmış bir kadındır. Denizcilik hayatı tehlikeli ve zaman zaman insanların ölümüne sebebiyet verebilen bir platformdu. Ölen eşin ardından bıraktığı sorumlulukları da hala hayatta olan eşin üstlenmesi standart bir prosedürdü.

Kızıl Bayraklı Filo haydutlarının lideri olduktan sonra Zheng Yi Sao filonun gücünü daha da artırdı, 300-400 gemiden²⁰³ oluşan bir silahlı filoya sahipti ve 16.000'den fazla kadından, erkekten ve hatta çocuklardan oluşan birliğivardı. Bunların arasında Zhang Bao 张保, Xiao Ji Lan 萧稽兰, Xiao Bu Ao 萧步鳌, Liang Pi Bao 梁皮保 gibi liderler de vardı. Liderliğe geçtikten sonraki ilk işi kaptanlığa birini atamaktı ve o da Zhang Bao'yu seçmişti.²⁰⁴

Zhang Bao Zi 张保仔 olarak da bilinen Zhang Bao aslında Xinhui 新会 ilçesindeki Jiangmen 江门 balıkçılarından birinin oğluydu. 15 yaşındayken Zheng Yi, Jiangmen'a saldırdı ve onu esir olarak gemiye aldı. Akıllı ve cesur tavırlarıyla ön plana çıkan Zhang

²⁰² Duncombe, vol.11.

²⁰³ Geleneksel Çin yelkenlisi.

²⁰⁴ Zheng,s.306.

Bao'nun bazı kaynaklara göre, Zheng Yi tarafından evlatlık edildiği yazmaktadır.²⁰⁵ Zheng Yi onu grup lideri yapmıştır. Zheng Yi'nin ölümünden sonra Kızıl Bayraklı Filo'nun yönetimi için Zheng Yi Sao'a yardım etmiştir ve Zheng Yi Sao'un tabiri caizse sağ kolu olmuştur. Hatta bazı batılı kaynaklarda evlendikleri bile yazmaktadır.²⁰⁶ Zheng Yi Sao ona gerçekten aşık mı olmuştu ya da bu evlilik sadece kendini daha güçlü ve sağlam bir konuma getirmek için uygulanan bir strateji miydi bilinmez fakat bu birleşme emperyal güçler de dahil olmak üzere onlara karşı çıkmaya çalışan herkesi geride bıraktı ve Kızıl Bayraklı Filo'yaezici zaferler kazandırdı.

Gençlik yıllarıyla ilgili çok fazla bilgi edinemediğimiz Zheng Yi Sao ile ilgili kesin olan bilgi şudur ki; yaşadığı dönemin şartlarına bakıldığında ve diğer kadınlarla kıyaslandığında oldukça sıradışı bir hayat sürmüş olmasıdır. Tüm zamanların en iyi kadın haydudu sayılabilecek olan Zheng Yi Sao bu kadar az bilinmesinin sebebtoplumsal yapının tarihi sayfalara yansımaları olarak değerlendirilebilir. Bu durumu anlayabilmek için o zamanın şartlarını da göz önünde bulundurmalıyız. Bir yandan Konfüçyüsçü²⁰⁷ değerler bir yandan ataerkil toplum yapısı içerisinde dünyaya gelmiştir. O dönemde kadının yeri belliydi; arka plan. Bir kadının varoluş sebebi iyi bir eş olmak ve oğul sahibi olmaktı denilebilir.

O dönemde kız çocukları benimsenmezdi, sonuçta gelecekte başka bir aileye gidecek olan bir bireye enerji harcamak doğru bulunmuyordu. Kendi evlerinde misafir gibi görülen kızlarınevlenecekleri insanı ebeveynleri seçerdi. Kadının bu konuda söz hakkı yoktu, olamazdı. Belirli bir yaşa gelen kız çocuğu başka bir aileye gelin olarak giderdi ve artık o ailenin bir üyesi olurdu. Kendi ailesiyle kalıcı bağlarını koparan kadın, ev ahalisinin en düşük rütbelisi olarak aileye dahil olur, ancak bir erkek çocuk doğurursa güç ve söz hakkı elde edebilirdi. Çünkü erkek çocuk kız çocuk gibi değildi, o bir varisti ve soyun devamlılığını sağlayacak kişiydi, annesi babası için gurur kaynağıydı. Fakat kadın bir oğul veremiyorsa bu sefer devreye ikinci bir kadın girer. İkinci kadının haneye

²⁰⁵ Fried, C. And Neuman (1831) *History of The Pirates Who Infested The China Sea, From 1807 to 1810*, London, s.12.

²⁰⁶ <https://www.historychannel.com.au/this-day-in-history/woman-becomes-one-of-worlds-most-powerful-pirates/> Erişim Tarihi: 15.05.2020, Saat: 12.10

²⁰⁷ M.Ö. 551-479. Konfüçyüs'in ilk adı Qiu'dur. İlkbahar ve Sonbahar Döneminde Lu Beyliği'nde dünyaya geldi. Çin ve dünya tarihinde önemli yere sahip düşünürlerden biridir. Siyasetle ve eğitimle ilgilenmiştir. 3000'e yakın öğrenci yetiştirdiği bilinmektedir. Zhou Hanedanlığından kalan şiir, tarih, ritüeller ve müziğe ilişkin belgeleri, kayıtları yeniden düzenlemiştir. Haiming, W. (2014) *Çin Felsefesi*, Çev. Güneysu, A. Kaynak Yayınları, s.32-33.

dahil olma amacı bellidir; aileye bir mirasçı vermektir. Literatürde her ne kadar ikinci kadın kötü olarak gösterilse de değersizmiş gibi aksedilse de gerçeği yansıttığı söylenemez. Erkek evlat her şeyi değiştirme gücüne sahipti. En büyük hayat gayesi erkek evlat sahibi olmak olan kadının vazifesi bununla sınırlı değildi, ev işlerinden de sorumluydu. Evde aktif rolü olan kadının dış dünyada yeri yok denecek kadar da azdı. Zengin ailelerde bu durum daha çok göze çarpar. Erkekler serbest iken o dönemin şartları soylu kadınları eve kapatıyordu; ama maddi durumu daha zayıf olan ailelerin kadınları için bu pek geçerli değildi. Her ne kadar eşlerinin gölgesinde olsalar da onların da yaşamsal giderlerini karşılamaları için çalışmaları gerekiyordu.²⁰⁸

Ülkenin kıyı kesiminde yaşayan halk kaçınılmaz olarak denize daha aşinaydı, kadınlar da öyle. Ufak çaplı kıyı ticaretinde rollerini üstleniyorlardı. Ömrü dalgalarla boğuşarak geçen denizcilerin ihtiyaçlarını karşılıyorlardı. Belki de yoksulluğun kadınlara zoraki getirmiş olduğu çalışma hakkı Zheng Yi Sao'u yukarı çeken bir unsurdur.²⁰⁹

Tarihte kadın olsun, erkek olsun hiçbir haydutun komutası altında bu kadar çok gemi ve haydut bulunmamıştı. Askeri stratejilerden ve yönetim disiplininden yoksun olan bu eğitimsiz kadın, kocaman Qing donanmasını titretecek güce sahip bir karşı müthiş bir güç oluşturmuştu. Tarihte kayda geçen çoğu haydut, vatandaşı bulunduğu hükümet için sadece rahatsız oluştururken, Zheng Yi Sao Qing hükümeti için bir terör unsuru olarak kabul edilebilir; Qing hükümetinin diğer ülkelerle olan ticari ilişkilerini etkilemenin yanı sıra diplomatik ilişkilerini de etkiledi.

Kimse Zheng Yi Sao'nun durdurulabildiğini görmedi. Qing donanması onun karşısında çaresizdi. Zheng Yi Sao'ya karşı kullanabilmek için çaresizce İngilizlerden *Merkür*'ü ödünç istemek durumunda kaldılar. İngiliz gemisi de Zheng Yi Sao'ya zarar veremedi. Qing Hükümeti bu sefer aşına oldukları Portekiz hükümetinden yardım alabilmek için müzakere etmek zorunda kaldı. Zheng Yi Sao'yu bu da yıldıramadı, güçleri Lantou Adasının kıyılarından kuşatmanın üstesinden geldi. Onu yok etmek için gönderilen gemileri saptırmayı başardı. Bazı Kanton yetkilileri gösteriyi görmek için yelken açtıklarında, Zheng Yi Sao'nun yerine kendi güçlerinin yok olduğuna şahit

²⁰⁸ Ku, H.M. (2013) *Çin Halkının Zihniyeti*, Doğu Batı Yayınları, sf. 89-107.

²⁰⁹ Duncombe, Vol 11.

oldular. Qing hükümetinin, haydutluğu bitirmek için beklediği büyük hesaplaşma zamanı hiç gelmedi.²¹⁰

Zheng Yi Sao tecrübeli bir hayduttur. Halkın desteğini de alıp, yedek bir destek oluşturmak için Guangdong'da nehir kıyılarına kara üssü oluşturmuştur. Birlikleri kontrol altında tutmak adına aşağıda orijinal Çinceleriyle verilmiş olan üç tane kural belirlemiştir;

- 如有人擅自上岸、就将其逮捕、并当众刺穿双耳。如其再犯、立即处死。

Eğer birisi gemiden aşağı izinsiz inerse tutuklanır ve kalabalık içinde kulakları delinir. Aynı hata tekrarlanırsa bu sefer ölüm cezasına çarptırılır.

- 战利品未登记前、不得拿走一针一线、战利品均分为十份、两份分给船员、八份当作公共财物入库。未经许可、不得从库房中拿走任何东西、被获者处以死刑。

Ganimetler kaydedilmeden önce bir iğne iplik dahi alınmamalıdır. Ganimetler 10 eşit parçaya bölünür, bunlardan ikisi mürettebatın hakkıdır. Kalan diğer sekiz parça ise ortak hazine olarak saklanır. İzinsiz bir şey alınmamalı aksi takdirde ölümle cezalandırılır.

- 未经许可、不得私自占有从村落掳掠来的妇女、反对施暴或强占妇女妻者、格杀勿论。

İzin olmaksızın köylerden tutsak edilen kadınlar üzerinde hakka sahip olunamaz. Kadınlara şiddet uygulayan veya onları eş olmaya zorlayan ölümle cezalandırılır.²¹¹

Bu maddeleri Zheng Yi Sao bizzat mı ilan etmiştir yoksa kendi yazıp kocası ZhangBao'nun ismi altında mı yayınlamıştır tartışma konusudur. Çinli kaynaklar bu kuralları Zheng Yi Sao'un oluşturduğunu iddia etse bile batılı yazar Dian Murray maddeleri Zhang Bao'nun yazdığı ihtimali üzerinde durur. Fakat kesin olan şudur ki bu

²¹⁰ Duncombe. Vol.11.

²¹¹ Zheng, s. 306.

üç maddenin getirmiş olduğu kısıtlamalar, haydutların halka daha iyi davranmasına vesile olmuştur.

Haydut kavramına alışan halk, onlara kötü davranmak yerine günlük ihtiyaçlarını gideriyor, onlara yardım ediyorlardı. Ama haydutlar da aldıkları şeyleri karşılıksız bırakmıyorlardı. Diğer yandan yerlileri kötüye kullanmanın cezası ölümdü. Sipariş edilen şarap, pirinç ve diğer tüm malların tutarı köylülere ödeniyordu. Herhangi bir şey parası ödenmeden veya zorla alınırsa ölümle cezalandırılıyordu. Bu kurallara herkes uyuyordu. Bu şekilde Zheng Yi Sao karada da sırtını yaslayabileceği bir destek oluşturmuştu.

Zheng Yi Sao disiplin sahibi bir kumandandı. Alınıp verilen her şeyi kati suretle kaydını tutturuyordu. Ne yağmalanıp veya soyulduysa düzenli olarak kayda geçiriliyordu. Filosunun altındaki haydutlar ortak fondan ihtiyaçlarını karşılayabilirdi fakat kimseye özel bir yaptırım uygulanmazdı. Eğer bir savaş, çatışma veya saldıran herhangi bir adam, alandan ayrılırsa, ilerde veya geride olmasına bakılmaksızın genel bir toplantıda ona suçlama yapılabilir ve neticesinde suçlu bulunarak kafası kesilebilirdi.

Zheng Yi Sao denizlerde komutanlık kabiliyetini sergilemişti. O denizlerde, denizcilik hayatında ipleri ele aldı. İnci Nehri'nin ağzına temel askeri birlik kurdu. Guangzhou'nun dış ulaşımını ve ticaret yollarını kontrol altına aldı. Hükümeti şoka uğrattı, başarılı savaşlar sergiliyordu.

Ma Zhou 孖洲 Savaşı

İmparator Jia Qing saltanatının 13. yılı, Temmuz ayının 21'nde Guandongda Lin Guo Liang 林国良 25 filoya liderlik etti ve Kızıl Bayraklı Filo'ya saldırdı. Zheng Yi Sao saldırı istihbaratını çoktan almıştı ve Zhang Bao'nun liderliği altındaki güçlerini göndermişti.

Lin Guo Liang, planın ne olduğunu bilmiyordu, Ma Zhou okyanusuna geldi. Pusu kuran Zhang Bao, Lin Guo Liang'ın filolarını dört taraftan kuşatmıştı. Zhang Bao komuta gemisini aldı ve ilerledi. Lin Guo Liang, Zhang Bao'yu gemide, orduya liderlik yaparken gördü. Lin Guo Liang topçu atışını başlattı. Zhang Bao adeta bir tanrı gibiydi, mermiler denize düşüyordu, ona isabet etmiyordu. Onların bilmediği bir şey vardı;

Zhang Bao yıllardır denizlerdeydi ve engin bir tecrübeye sahipti. Birçok savaş ve saldırı geçmişti başından. Topçuların performanslarına ve mermilerin menzillerine aşinaydı. Geminin pruvasında duruyordu ve geminin mesafesini görsel olarak kontrol edebiliyordu.

Denizde ortalık karıştı ve 10 gemi bir araya geldi. Zhang Bao bunu fırsata çevirdi. Bütün askerlere aynı anda ateş etmelerini emretti. Gemilerine mermiler yağan hükümet askerleri kaçıştılar. Zhang Bao, çete üyesi Liang Pi Bao'un doğrudan Lin GuoLiang'ın ve haydutların gemisine çıkmasına yardım etti. Askerler öldürülüp, Lin Guo Liang canlı olarak ele geçirildi. Kızıl Bayraklı filo bir kez daha zafer elde etmişti. Zaferi kutlamak için ZhengYi Sao, liyakat/unvan sırasına göre haydutlara ödülleri, yiyecek ve içecekler verdi.²¹²

Sun Quan Mao 孙全谋 İle Savaş

İmparator Jia Qing saltanatının 14. yılının şubat ayında Guandong valisi Sun Quan Mou subaylara ve askerlere liderlik etti. 100'den fazla pirinç gemisiyle²¹³ Kızıl Bayraklı Filo'ya saldırmak için Guangzhou Körfezi'ne yelken açtı. Zheng Yi Sao önceki savaşlarda da olduğu gibi erkenden hazırlıklara başladı. Zhang Bao'dan 10 dan'dan fazla gemiyi düşmanla karşılaşmak için hazır etmesini istedi. Ayrıca Liang Pi Bao'ya bir haydut filosuna liderlik etmesini ve adamlarının, hükümet askerlerinin arkasından habersiz saldırı yapmasını emretti. Xiao Xu Lan 萧嵇兰 ve Xiao Bua 萧步'ya da on savaş gemisiyle birlikte sağ ve solda beklemelerini emretti.

Sun Quan Mao'nun emrindeki pirinç gemileri, Zhang Bao'nun gemileriyle karşılaştı ve savaş başladı. Zheng Yi Sao hemen filolara bir işaret gönderdi ve Sun Quan Mao'nun kuvvetleri kuşatılmasını istedi. Zheng Yi Sao, iki taraf savaşırken haydutlardan oluşan ordusunu bizzat yönetti. Sun Quan Mou'un adamlarını darmadağın ettiler. Zheng Yi Sao'un Kızıl Bayraklı Filo'su ağır kayıplar vermesine rağmen bu savaşı da kazandı ve 14 pirinç gemisini kendi filosuna ekledi.²¹⁴

---

²¹² Zheng, s.307.

²¹³ 米艇 Mi Ting.

²¹⁴ Zheng, s.308.

Guangzhou Okyanus Savaşı

Aynı yılın Haziran ayında, Guandong'da kumandan Xu Ting Gui 许廷桂, 60 gemilik bir donanmaya kumandanlık yaparak Kızıl Bayraklı Filo'yu yok etmek için yola çıktı. Yağmurla, fırtınalarla karşılaştı, rüzgârlardan ve yağmurlardan korunaklı Xiang Shan 香山'da demirledi. Durumdan haberdar olan Zheng Yi Sao akabinde risk alarak Zhang Bao'ya 200 gemi ile birlikte saldırıya geçmesini istedi. Amaçları fırtınalardan kaçmak olan askerler bir anda kendileri kaos ortamı içinde buldular.

Liang Pi Bao, Xu Ting Gui'nin askerlerine savaşmaları için emirler yağdırırken gördü. Panikleyip denize atlayan memurlar oldu. Xu Ting Gui o kadar zavallıydı ki, kılıcıyla boğazını keserek intihar etti. Gemiden atlayarak kurtulan memur Shi Qi kaçtığı yol boyunca pirinç tarlaları, mülkleri, zengin fakir demeden köylüleri yağmaladı. Bu durum halkın, Zheng'in lehine olarak memurlardan ve askerlerden nefret etmesine neden oldu.

Zheng Yi Sao'nun üst üste elde ettiği bu başarılar Qing Hükümetini telaşlandırmaya başladı. İmparator Jia Qing, Guandong ve Guanxi eyaletinin valisini hemen değiştirdi, Bai Ling 百齡'e Guandong'da hizmet etmesini ve haydutları yakalaması için kasabada oturmasını emretti. Bailing göreve geldikten sonra donanmayı güçlendirdi ve haydutlara saldırdı. Ayrıca hırsızlık yapanları cezalandırdı. Haydut güçlerini ekonomik anlamda zayıflatmak için abluka altına alıp, sonra onları yenmek için asker gönderdi. Limanlar yetkililer tarafından kapatılmaya başlanmıştı. Vaziyeti gören Zheng Yi Sao, Zhang Bao'ya 200 gemiyle ile Xiang Shan, Dong Guan 东莞, Xin Hui, Pan Yu 番禺, Shun De 顺德 ve diğer ilçelere gitmek üzere emir verdi ve limanların kapatılmaması için mücadele başlattı. Yerel halk ve tüccarlarla işbirliği yapıp, malzeme tedarik sorununu çözüme kavuşmasını istedi.

Zheng Yi Sao Kızıl Bayraklı Filo'ya komutanlık yaparken bir yandan Qing Hanedanlığına karşı mücadele edip bir yandan da batılı kapitalist ülkelerin saldırılarına karşılık veriyordu. Kızıl Bayraklı Filo'yu batılı gemileri ele geçirmeye yönlendirdi.

Birçok İngiliz ve Hollandalı gemi onun kurbanı oldu. Ayrıca İnci Nehri'ndeki İngiliz gemisini de bombalamıştı.²¹⁵

Zirveye çıkan her şey/kişi aynı zamanda düşüşe de geçer. Zheng Yi Sao için de durum böyleydi. O dönemde deniz haydutları yakalandıklarında başları halka açık bir şekilde sergileniyorlardı. Bu ağır bir cezaydı. Konfüçyüsçü öğretilere göre ruhun bir sonraki dünyaya girebilmesi için tüm vücudunun aynı yere gömülmesi önemliydi.²¹⁶ Zheng Yi Sao ve yoldaşlarının başına böyle bir şey gelmedi. Zheng Yi Sao'un sonu kanlı veya dramatik olarak değerlendirilecek bir şekilde de bitmemişti.

Zheng Yi Sao'u denizlerdeki saltanatını sallayan unsur iç muhalefetti. Siyah Bayraklı Filo'nun lideri Guo Po Dai, Kızıl Bayraklı Filo'nun liderliğini istiyordu. Siyah Bayraklı Filo, Kızıl Bayraklı Filo'dan sonra en güçlü filoydu. İki büyük filo çok kez birlikte çalışmışlar ve savaşmışlardı. Zheng Yi Sao mantıklı bir kadındı; ömrünün sonuna kadar deniz haydutluğuna devam edemeyeceğini biliyordu ayrıca bir de şimdi mualifleri vardı. Ortaklık dostça bozuldu. Zheng Yi Sao af teklifinde bulunan Qing hükümetine gitti. 1810 yılında Zhang Bao ve bir hükümet yetkilisi arasından gerçekleşen başarısız bir müzakereden sonra Zheng Yi Sao müzakerelere liderlik etmeye başladı.

Müzakereler iki gün içinde neticelendi. Deniz haydutları kazandıkları tüm parayı ellerinde tutabilecekler ve istedikleri takdirde orduda görev alabileceklerdi. Zhang Bao donanmada bir pozisyon ve kendine özel bir filo bulundurma izni aldı. Anlaşmanın bir kısmı, hükümet tarafından ödenen ve haydutların karadaki sivil yaşama geçişine yardımcı olmak için kullanılacak büyük miktarda paraydı. Hükümetin, haydut faaliyetlerini durdurmakta çok etkisiz olduklarını kanıtladığı için, Zheng Yi Sao'a, ne istiyorsa sunmaktan başka seçeneği yoktu. Tüm gücü elinde bulunduran Zheng Yi Sao bu avantajı çok iyi kullanmıştı, kendini ve mürettebatını güvence altına almıştı. Müzakerelerden galip çıkan Zheng Yi Sao ve ekibi teslim olmaya başladı.

Zheng Yi Sao, masada kazandığı son zaferinden sonra Fujian eyaletinde Zhang Bao ile yaşamaya devam etti. 32 ve 35 yaşlarındayken Zhang'dan iki oğlu oldu. Zhang Bao Zi 36 yaşında bilinmeyen bir sebepten öldü. Zheng Yi Sao'un ise bazı kaynaklara göre ilk

²¹⁵ Zheng, s.307-308.

²¹⁶ Klausman, U. And Meinzerin, M. (1997) *Women Pirates And The Politics Of The Jolly Roger*, London, Black Rose Book, s.34.

mesleğine geri döndüğü ve büyük bir genelev işlettiği söylenmekte. Diğer yandan iyi bir kumarhane işlettiği iddia edilmektedir. Kesin olan şu ki bir daha denizlere geri dönmemiştir. 1844 yılında, 69 yaşında ölmüştür.²¹⁷

---

²¹⁷Duncombe, vol.11.

SONUÇ

Deniz haydutluğu/korsanlık faaliyetleri kayıtlara bakıldığında insanlık tarihi kadar eskiye dayanır. Antik Çağ'da ismi konulamamış olmasına rağmen yapılan faaliyetler günümüz incelemeleri sonucunda sözlükteki karşılığını bulmuştur. Başlangıçta ufak çaplı gerçekleştirilen suçlar ve hırsızlıklar, dönemin sosyal koşulları göz önüne alındığında sıradan faaliyetler olarak görülebiliyordu. Fakat Orta Çağ'a gelindiğinde teknolojik gelişmelerle birlikte bu faaliyetler kapsam, nitelik ve kazanç bakımından boyutunu oldukça değiştirmiştir.

Batılı devletlerin temelde deniz haydutluğu ile aynı olarak değerlendirebileceğimiz eylemleri "korsanlık" adı altında meşrulaştırarak diğer ülkelerin gemilerine soygun ve yağma yaptıkları analizler sonucu aşikârdır. Batılı korsan ve deniz haydutlarına verdiğimiz örneklerde, ülkeler, aslen deniz haydudu olan kişilerle karşılıklı çıkarlar içerisine girerek anlaşmalar yapmışlar ve onları kendi alehlerinde kullanmışlardır. Bazen de sıfırdan birini göreve getirerek "korsanlık izin belgesi" ile diğer ülkelerin gemilerini yağmalatmışlardır. İşe deniz haydudu olarak başlayıp korsan olarak devam edenler de vardır; korsan olarak başlayıp deniz haydudu olarak devam edenler de olmuştur. Farklı iki kavram olan *deniz haydutluğu* ve *korsanlığın* yer yer iç içe geçtiği de kayıtlarda yer almaktadır.

1856 yılında Paris Beyannamesi ile yasaklanana kadar korsanlık yasal bir eylem olarak devam etmiştir. Sonrasında çoğu ülke tarafından suç olarak kabul edilmiş ve yasaklanmıştır. 1982 yılına gelindiğinde Birleşmiş Deniz Hukuku Sözleşmesinde yer alan maddeler ile deniz haydutluğu tanımlanmış ve korsanlık ile arasındaki keskin çizgiler belirlenmiştir. Bu bağlamda devlet izni ile diğer ülkelere karşı yürütülen faaliyetler "korsanlık", devlet izni olmaksızın gerek yabancı ülkelere gerek kendi ülkesine karşı gerçekleştirilen eylemler "deniz haydutluğu" olarak nitelendirilmiştir.

Çin tarihine baktığımızda "korsanlık" diye bir kavram mevcut değildir aksine korsanlık benzeri hükümet izni ile yabancı ülkelerin gemilerini yağma yapmak gibi bir eylem dahi incelediğimiz kayıtlarda yoktur. Çin'in uçsuz bucaksız sularında vuku bulan yasa dışı

faaliyetler deniz haydutluğudur. İncelenen kayıtlar doğrultusunda, tarihin hiçbir noktasında Çin'in deniz haydutlarına destek vererek yabancı ülkelerin gemilerine saldırdığına rastlanmamaktadır.

Çin jeopolitik konumu itibari ile deniz haydutlarının ihtiyacı olan coğrafi ve ticari koşulları sağlıyordu. Çin denizleri çok sayıda nitelikli limanlara ve adalara sahiptir. Limanlar para akışını sağlayacak ticaret alanıydı. Adalar da güvenle saklanılabilecek yuvalar konumundaydı. Bu engin sular hem Çinli haydutlar hem de yabancı deniz haydutları bakımından enfes bir platformdu.

Çin'de deniz haydutluğunun başlamasını sağlayan nedenler, sahip olduğu nimetler değildi. Yapılan analizlerin sonucunda söylemek gerekirse Çinlileri yasadışı deniz faaliyetlerine iten, karadaki sosyal durum, istikrarsızlık ve kargaşa ortamıydı. Karada özel mülkiyet kavramının ortaya çıkmasıyla birlikte mülk soygunları başladı ve bu soygunlar zamanla denizlerde de baş gösterdi. Denizlere ilk giden Çinliler, sahiplerinden kaçan kölelerdi veya otoriteye baş eğmeyen bir avuç kabileydi. O dönemde *deniz haydutluğu* kavramı olmasa da yaptıkları eylemler incelendiğinde günümüzde bu şekilde adlandırılmışlardır. Bu insanlar gelecekte literatürde yerini bulacak olan deniz haydutluğunun temelini atan ve gereken tecrübeyi sağlayan kimselerdi.

Çin'in resmi tarih kayıtlarında “*deniz haydudu*” kavramı ilk kez Doğu Han Hanedanlığında İmparator Yong Chu döneminde geçmiştir. Yong Chu döneminde siyasi yolsuzlukların yanı sıra doğal afetlerde sıkça yaşanır. İmparatorluk bir nevi kaos içindedir. Zhang Bo Lu 3000 kişiye liderlik etmiş ve yelkenlerini açmıştır. Yetkililer kayıtlara onu “Hai Zei 海贼”, yani *deniz haydudu* olarak yazmıştır. M.S. 109'da başlayan isyan M.S. 111 yılında bastırılmış ve hükümete karşı yürütülen faaliyetler sona erdirilmiştir. Hangi perspektiften bakıldığına göre değişmekle birlikte Zhang Bo Lu başarılı bir deniz haydududur ki Çin tarihinde kendisinden bu şekilde bahsettiren ilk kişi olmuştur. Öyle ki Ming İmparatoru Long Qing döneminde tarihçiler, Zhang Bo Lu isyanını içeren kayıtları inceleyerek resmi otoriteleri ve halkı uyarmışlardır.

Doğu Jin Hanedanlığı İmparator Long An döneminde gerçekleşen Sun En ve Lu Xun ayaklanması başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Fakat farklı bir açıdan bakıldığında Çin

tarihindeki ilk önemli ayaklanmadır ve gerçekleştirilen ilk büyük deniz haydutluğu faaliyeti niteliğindedir.

Sui döneminde de faaliyetlerine devam eden deniz haydutları Tang Hanedanlığı dönemine gelindiğinde farklı bir yönlerini ortaya koydular. Tang İmparatoru Li Xuan döneminde, Huang Chao'nun köylü ayaklanmasına destek vermişler, deniz ve nehirlerde yardım sağlamışlardı. Zhang Bo Lu, Sun En ve Lu Xun isyanlarında olduğu gibi deniz haydutları bir kez daha merkezi otoriteye baş kaldırmıştır. Deniz haydutlarının da desteğini alarak gerçekleştirdiği ayaklanma sonucunda HuangChao, başkent Xian'ı alarak kendisini imparator ilan etmiştir. 10 yıl boyunca süren ayaklanma Tang Hanedanlığı'nın düşmesinde etken rol oynamıştır. Huang Chao örneğinde net olarak gördüğümüz durum, deniz haydutlarının sadece denizlerde yasadışı yelken açan suçlular olmasının yanı sıra dolaylı yoldan siyasete de yön verilmesinde etkileri olduğudur.

Toplumun zamanla gelişimi ve değişimiyle deniz haydutluğu faaliyetleri de gelişmiş ve değişmiştir. Song Hanedanlığında, büyük kanal projesi sayesinde Çin'de üretilen malların denizaşırı ülkelere ticareti başlamış ve uluslararası ilişkiler gelişmiştir. Zengin ticaret gemileri deniz haydutlarının hedefi haline gelmiştir. Deniz ticaretini halk da yapmaya başlamış ve şahsi çıkarlarını gözeten tüccarlar, deniz haydutları ile işbirliği yapar hale gelmiştir. Deniz haydutluğunun kapsamı genişledikçe onlara katılan insanların sayısı da artmıştır. Haydutlar deniz ticaretine başlamışlar ve deniz ekonomisindeki yerlerini almışlardır.

Song döneminde siyasi istirsizlik ve yolsuzluktan ötürü çoğu köylü mülkünü kaybetmiştir. Yetkililer hırsızlardan vergi tahsil ederken, hırsızlar da köylüleri yağmalamışlardır. Kısır bir döngü söz konusuydu. İsyân üzerine isyan çıkıyor, halk fakirleşiyordu. Fakirleşen halk çareyi denizlere açılmakta buluyordu. Haydutluğa başlayan halk, kargo ve ticaret gemilerini yağmalıyordu. Sosyal şartlar göz önüne alındığında elbette ki kimse bir sabah uykusundan uyanıpta yeni mesleğini deniz haydutluğu olarak belirlemediği anlaşılmaktadır.

Ming Hanedanlığı'nda denizler daha karmaşık bir hal almıştır. Bir yandan yürürlüğe koyulan deniz yasakları bir yandan yasaklara rağmen denizaşırı ülkelere keşif seyahatleri vardır. İmparator Hong Wu deniz yasaklarını getirerek geleneksel haraç sistemini diriltmeyi istiyordu, İmparator Yong Le haraç sisteminin, yabancı ülkelere gerçekleştirilecek deniz seyahatleri sonucunda canlanacağı inancındaydı. Amiral Zheng He'nın, Doğu Asya'ya gerçekleştirdiği yedi seyahat Ming denizlerinde gerçekleştiren son büyük eylem oldu. Yong Le'nın ölmesi akabinde Zheng He'nın son seyahati sırasında ölmesiyle, Konfüçyüşçü öğretiler ileri sürülerek denizcilik tekrardan yasaklandı ve Ming donanması çürümeye terk edildi. Ming'in denizlerden elini ayağını çekmesiyle başboş kalan sular, deniz haydutluğu faaliyetlerini ileri seviyeye çıkardı. Aslında çoğunluğunu Çinlilerin oluşturduğu, kozmopolit Wokou'lar Çin kıyılarına musallat oldular. Bu dönemde Ming donanmasının, deniz haydutları ile savaşması gerekirken, Shaolin keşişleri haydutlar ile mücadeleye giriştiler. Çünkü deniz yasaklarıyla, denizle ilişkilerini kesen Ming hükümetinin deniz haydutlarıyla karşılaşacak gücü yoktu.

Ming'in yıkılması ve Qing'in kurulması eş zamanlı gerçekleşiyordu. Qing istilalarına devam ederken Ming, Qing'e karşı direniyordu. Deniz haydutları bu dönemde de dolaylı yoldan siyasetteki rollerini üstlenmişlerdi. Mingli vatanperver Zheng Cheng Gong'un Qing'e karşı direnişinde Zheng'a destek vermişlerdir. Ming'in resmi olarak deniz haydutlarını tanıyıp tanımaması tartışmaya açık bir konudur. Fakat net olan şudur ki; ya kendileri deniz haydutlarından yardım isteyecek kadar aciz bir durumdadırlar ya da deniz haydutları, kendilerinden Minglerin bile yardım isteyebileceği bir güce sahiptirler. Öyleki kayıtlarda Zheng Cheng Gong'un, deniz haydutlarıyla işbirliği yapmak için bizzat Nan Ao adasına gittiği geçer.

Çinli deniz haydutları dolaylı veya dolaysız olarak siyasi eylemlerde bulunmuşlardır. Bu bağlamda, batılıların "korsanlık" çerçevesi içinde yabancı ülkelere sık olmak suretiyle yaptıkları yağma faaliyetlerine kıyasla Çinlilerin "deniz haydutları" mevcut hükümet adına soygun yapmak yerine zaman zaman kendi iç siyasi meseleleri ile meşgul olmuşlardır diyebiliriz.

Ming'in ortadan kalkmasının ardından Qing, ülke üzerinde hâkimiyetini pekiştirmeye başladı. İmparator Kang Xi deniz yasaklarını kaldırdı ve deniz ticaretinin önünü açtı. Güney kıyılarındaki otoritesini güçlendirmek adına askeri üsler kurdu. Qing hükümeti ne kadar tedbirli davranmaya çalışsa da Çin sularında deniz haydutluğunun kökünü kazıyamıyordu. Hatta Zheng Yi Sao örneğinde verdiğimiz üzere, hükümet güçleri deniz haydutlarına karşı yetersiz kalıyordu.

Zheng Yi Sao'da dikkat edilmesi gereken şey sadece bir deniz haydudun başarılı bir şekilde gerçekleştirdiği faaliyetler değildir. Deniz haydutları tarih boyunca vardı ve günümüz modern dünyasında da hala varlıklarını devam ettirmektedirler. Fakat Zheng Yi Sao kocasının ölümüyle liderliğine geçtiği Kızıl Bayraklı Filosuyla, kadın bir deniz haydudu olarak Çin denizlerinde görülmemiş başarılarla imza atıyordu. Zheng Yi Sao aslında kendisine muhatap bulamasa da batılı kadın deniz haydutlarıyla karşılaştırdığında rakiplerinin çok ilerisinde bir statüye sahip olduğu söylenebilir.

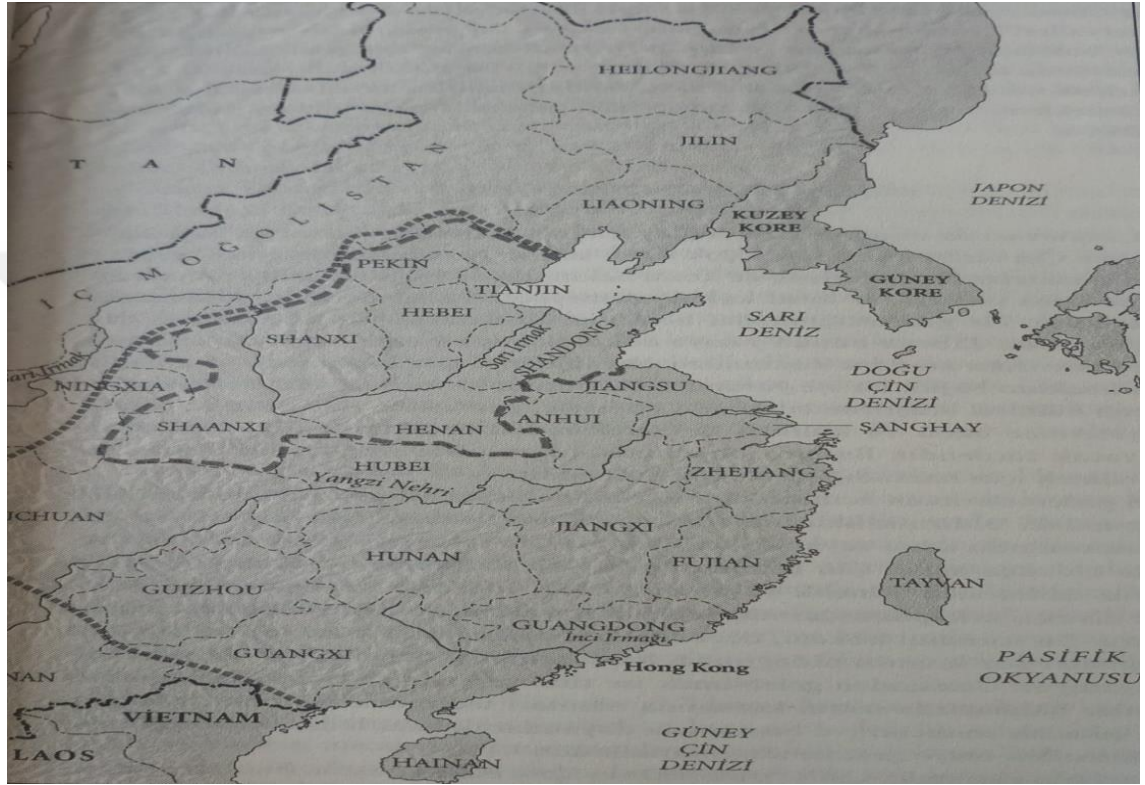
Memur kocasını aldattığı eski korsan/deniz haydudu Calio Jack ile denizlere çıkan Anne Bonny ve erkek kılığında gemiye giren Mary Read kendi zamanlarına göre gözü kara ve cesaretli iki kadın olarak düşünülebilir. Fakat sonları ne yazık ki büyük bir acizlik ve çaresizlik içinde hamile olduklarını iddia ederek, infaz edilmemeleri için yalvarırken gelmiştir. Zheng Yi Sao ise teslim olurken bile kendisini ve mürettebatını güvence altına alacak müzakereler yaparak kadim bir hanedanlığa boyun eğdirmiştir.

Qing Hanedanlığı Zheng Yi Sao'un taleplerini yerine getirmişlerdi çünkü diğer türlü Zheng Yi Sao ile mücadele edecek kuvvete sahip değillerdi. Hanedanlık bu durumun çok iyi farkındaydı, Zheng Yi Sao bunu onlara kanıtlamıştı. İmparatorluk Zheng Yi Sao'un faaliyetlerini durdurabilmek için İngilizler ve Portekizlerden bile yardım talep etmişti fakat batılılar da Zheng Yi Sao'u durdurmak konusunda yetersiz kalmışlardı.

Çin denizlerindeki deniz haydutluğu faaliyetlerini incelediğimiz bu çalışmada Çin'deki deniz haydutluğu faaliyetlerinin ortaya çıkışı ve altında yatan sosyo-ekonomik sebeplerin üzerinde durulmuştur. Hanedanlıkların değişmesi ile birlikte deniz haydutluğunun da niteliklerinin değişmesi hakkında bilgiler sunulmuştur. Batılı ülkelerin *korsanlık* ve Çin'in *deniz haydutluğu* anlayışları arasındaki benzerlikleri ve farklılıklarından bahsedilmiştir...

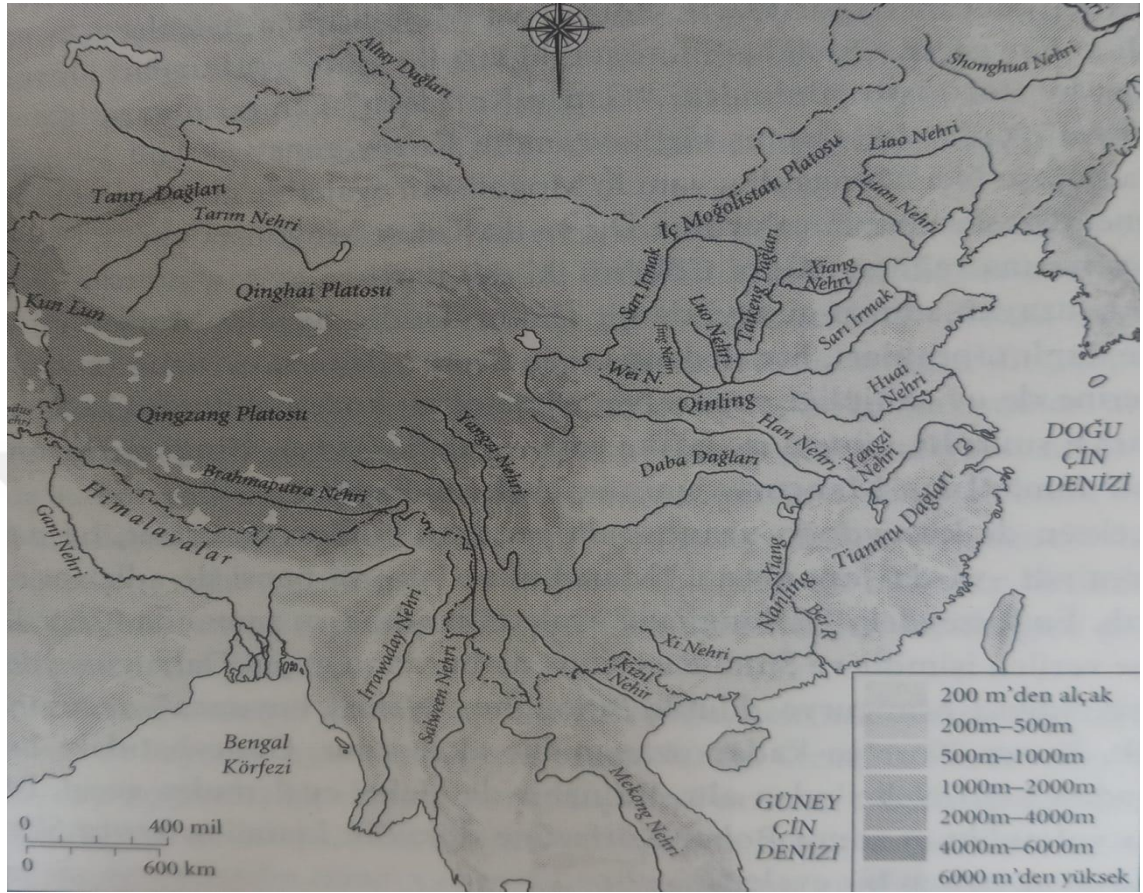
EK 1.

HARİTALAR

Çin Kıyıları Haritası.²¹⁸

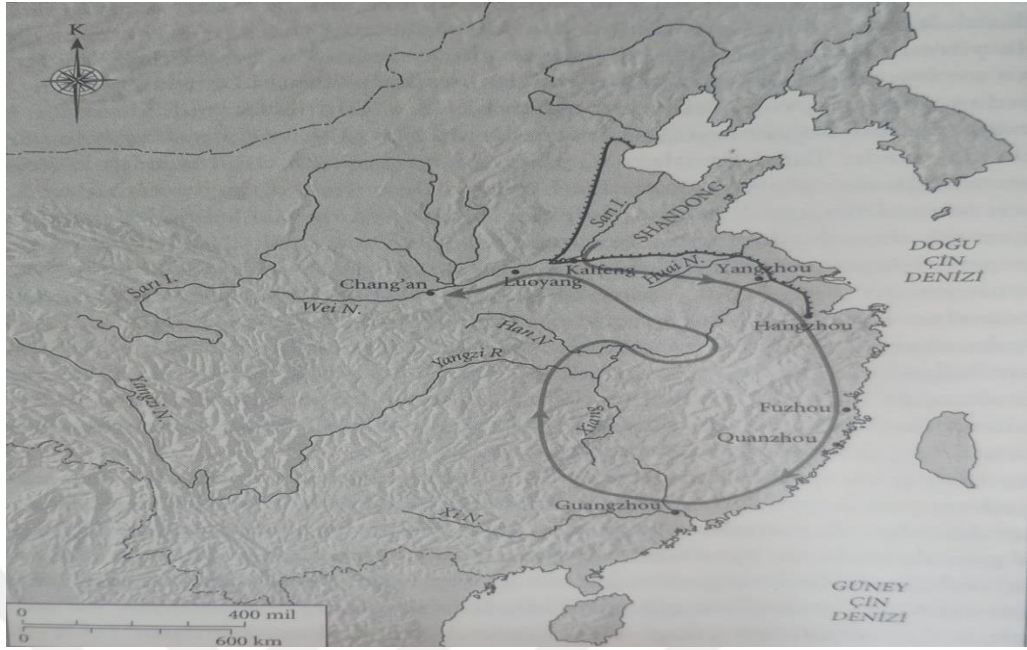

---

²¹⁸Keay. s.9.

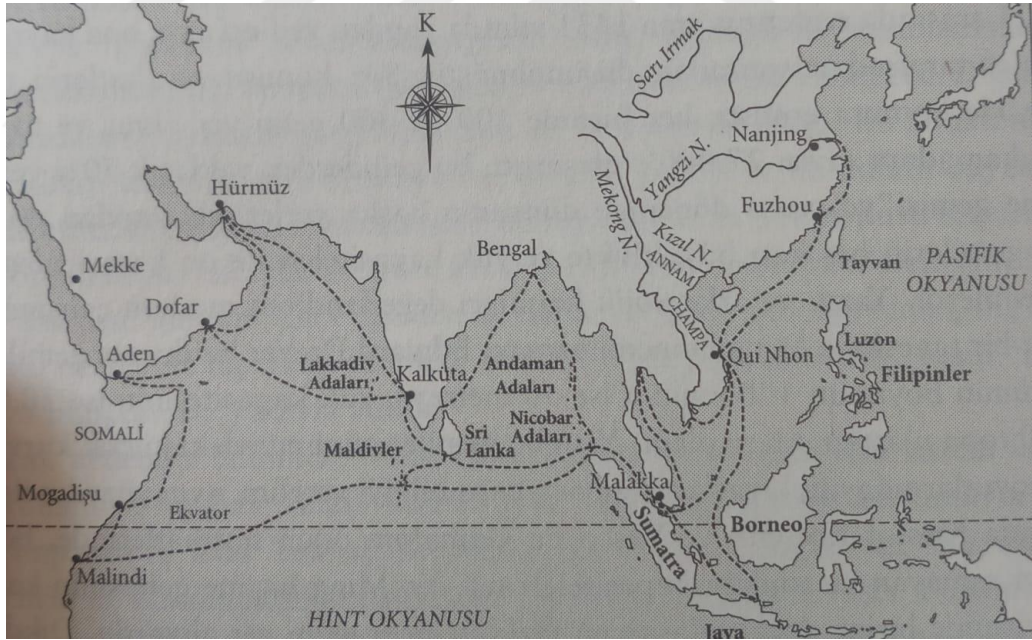

219 Dağlar ve Nehirler Haritası

Huang Chao'nun Hareket Güzergâhı.²²⁰

Zheng He'nin Seyahatleri.²²¹

²²⁰ Keay, s.286.

²²¹ Keay, s.374.

KRONOLOJİ

Xia Hanedanlığı	MÖ 2100-1600
Shang Hanedanlığı	MÖ 1600-1050
Zhou Hanedanlığı	MÖ 1046-256
Batı Zhou Hanedanlığı	MÖ 1046-771
Doğu Zhou Hanedanlığı	MÖ 771-256
İlkbahar ve Sonbahar Dönemi	MÖ 770-476
Savaşan Beylikler Dönemi	MÖ 476-221
Qin Hanedanlığı	MÖ 221-206
Han Hanedanlığı	MÖ 206- MS 220
Batı Han Hanedanlığı	MÖ 206- MS 9
Doğu Han Hanedanlığı	MS 25- 220
Uzun Dağılma Dönemi; 'Altı Hanedanlık'	MS 220-589
Üç Krallık Dönemi	MS 220-280
Jin Hanedanlığı	MS 265-420
Kuzey Ve Güney Hanedanlıkları	MS 386-589

Sui Hanedanlığı	MS 581-618
Tang Hanedanlığı	MS 618-907
Kısa Dağılma Dönemi; Beş Hanedanlık ve On Krallık	MS 907-960
Song Hanedanlığı	MS 960-1279
Kuzey Song Hanedanlığı	MS 960-1127
Güney Song Hanedanlığı	MS 1127-1279
Yuan Hanedanlığı	MS 1279-1368
Ming Hanedanlığı	MS 1368-1644
Qing Hanedanlığı	MS 1644-1911
Cumhuriyet Dönemi	MS 1912-1949
Çin Halk Cumhuriyeti	MS 1949- Günümüz

TEZDE GEÇEN PİNYİNLERİN TÜRKÇE TELAFFUZ SÖZLÜĞÜ

An Di Ji	An Di Ci
Anwei	Anvey
Ba Da Wang	Ba Da Vang
BoHai	Bo Hay
Cai Qian	Say Çien
Chang An	Çang An
Chang Qi	Çang Çi
Chao Yang Shen Zhi	Çao Yang Şın Cı
Chen	Çın
Chen Ming Fu	Çın Ming Fu
Cheng Du	Çın Du
Chengping	Çıngping
Cheng Gong Fa	Çıng Gong Fa
Chongzhen	Çongcın
Chu Cai Lao	Çu Say Lao
Chuang Wang	Çuang Vang
Da Shun	Da Şun
Da Xi	Da Şi
DengZhou	Deng Cou

Fa Xiong	Fa Şiong
Fang GuoZhen	Fang GuoCın
Fujian	Fucian
GaoYi Qie	Gao Yi Çie
Gao Zhi Hui	Gao Cı Hui
Guan Cheng	Guan Çing
Guanxi	Guanşı
Guanzhou Dongguan	Guancou Dongguan
Guo Zu	GuoZu
Hai Zei	Hay Zey
Haiyan	Hay Yen
Han	Han
Hao Yao Qi	Hao Yao Çi
Huang Xiu Shan	Huang Şiu Şan
He Lü	Hı Lü
He Teng Jiao	Hı Ting Ciao
Hebei	Hıbey
Henan	Hınan
Hongwu	Hongvu
Hou Han Shu	Hou Han Şu

Hu Yu	Hu Yü
Hu Zhen Yan	Hu Cın Yen
HuaiHe	HuayHı
HuangChao	HuangÇao
Huangmei	Huangmey
HuangxiaoYang	HuangşiaoYang
Jia Shan	Cia Şan
Jiang Hai	Ciang Hay
Jiangmen	Ciang Mın
Jiao Zhou	Ciao Cou
Jiaqing	Ciaqing
Jiaxing	Ciaşing
Jin	Cin
Ju Zei	Jü Zey
Kai Yuen	Kay Yüen
Li Da Yong	Li Da Yong
Li De	Li Dı
Li Fu Ren	Li Fu Ren
Li Guo Xi	Li GuoŞi
Li Keyong	Li Kıyong

Li Kui Qi	Li Kui Çi
Li Rong	LiRong
Li Shang Qing	Li Şang Çing
Li Shen	Li Şın
Li Zecheng	Li Ziçing
Li Zhong	Li Cong
Lian Cun	Lien Sun
Liao Dong	Liao Dong
Lin Da Qun	Lin Da Çun
Lin GuoXian	Lin Guo Şien
Linchuan	Linçuan
LiuJue	Lin Cue
LiuXian	LiuXien
Liutong Sheng	Liutong Şın
Lu Xun	Lu Şün
Luoxiu	Luoşiu
Man Hai	Man Hay
Mei Shan	Mey Şan
Min Yue	MinYüe
Min Zhong	MinCong

NanYue	Nan Yüe
Nanjing	Nancing
Panyu	Panyü
Qiang Tang	Çiang Tang
Qian	Çien
Qin	Çin
Qinfu	Çinfu
Qing	Çing
QinShi Huang Di	Çin Şı Huang Di
Qing Zhou	Çing Cou
Qiong Tai	Çiong Tay
Quan Zhou	Çuen Cou
Shaanxi	Şanşı
Shandong	Şandong
Shang	Şang
Shanhaiguan	Şanhayguan
Shao Qing Li Hongjie	Şao Çing Li Hongcie
Shaoxing	Şaoşing
ShiShi	ŞıŞı
Shi	Şı

Shi He	Şı Hı
Shi Qi	Şı Çi
Shun Zhi	Şun Cı
Shunde	Şundi
Shundi	Şundi
Sichuan	Sıçuan
Sun Ke Wang	Sun Kı Vang
Sun Quan Mou	Sun Çuen Mou
Tai Xue	Tay Şüe
Tai Zong	Tay Zong
Wang Jiayin	Vang Ciayin
Wang Xianzhi	Wang Şienci
Wang Yi	Vang Yi
Wang Zong	Vang Zong
Wanguo Qing	VanguoÇing
Wanli	Vanli
WeiJün	Vey Jün
Wen	Vın
Wen Guan Cai	Vın Guan Say
Wu	Vu

Wu Sangui	Vu Sangui
Wu Shi Er	Vu Şı Ar
Wu Zhi Qing	Vu Cı Çing
Xi Chong	Şi Çong
Xia	Şia
Xian	Şien
Xian Biao	Şien Biao
Xiang Shan	Şiang Şan
Xiao Bu Ao	Şiao Bu Ao
Xiao Bua	Şiao Bua
Xiao Ji Lan	Şiao Ci Lan
Xiao Xulan	Şiao Şulan
Xinhui	Şinhui
Xu	Şü
Xu	Şü Ting Gui
Ting Gui	Xü Cı Gui
Xu Zhe Gui	Şuen Hı
Xuan He	Şüecou
Xue zhou	Yang Su
Yang Su	Yi Xi

Yi Xi	Yong Çu
YongChu	Yüe
Yue	Yüecou Gaocı
Yuezhou Gaozhi	Zao Li Ciu
Zao Li Jiu	Cıng Yi Bın
Zeng Yi Ben	Cang Bao
Zhang Bao	Cang Bao Zi
Zhang Bao Zi	Cang Bo Lu
Zhang Bo Lu	Cang Cüe
Zhang Jue	Cang Lien
Zhang Lian	Cang Çıng
Zhang Qing	Cang Sun Şı
Zhang Sun Shi	Zhang Şien Cong
Zhang Xian Chong	Cang Şüen
Zhang Xuan	Cıciang
Zhejiang	Cıng
Zheng	Cıng Çıng Gong
Zheng Cheng Gong	Cıng Guang
Zheng Guang	Cın Cıng
Zheng Jing	CıngYi

ZhengYi	CingYi Sao
ZhengYi Sao	CingYi Sao Ş1Ş1
ZhengYi Sao ShiShi	Cing C1 Long
Zheng Zhi Long	Cong Fu Çuen
Zhong Fu Quan	Cong Yün Cang
Zhong Yun Zhang	Cou
Zhou	CouYü
ZhouYu	Cu
Zhu	Cu Song
Zhu Cong	Cu Çing
Zhu Qing	Cu Vin
Zhu Wen	Zong Şien Çun
Zong Xian Chun	Vey Suo
Wei Suo	

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Antony, Robert J., *Elusive Pirates, Pervasive Smugglers: Violence and Clandestine Trade in the Greater China Seas*, China, Hong Kong University Press, 2010.
- Bostan, İdris, *Adriyatik'te Korsanlık*, İstanbul, Timaş Yayınları, 2011.
- Braudel, Fernand, *Uygarlıkların Grameri*, Çev., Kılıçbay, M., A., İmge Kitap Evi Yayınları, 2017.
- Bradford, Alfred S., *Flying The Black Flag: A Brief History Of Piracy*, USA, Praeger, 2007.
- Derovan, David, *François L'Olonnais*, ABD, Mitchell Lane Publishers, 2015.
- Er, Lam Pengve Teo, Victor, *Southeast Asia between China and Japan*, England, Cambridge Scholars Publishing, 2012.
- Neuman, Karl Friedrich, *History of The Pirates Who Infested The China Sea, From 1807 to 1810*, London, 1831.
- Güzel, Yunus, *Deryaları Dize Getiren Türk Korsanları*, İstanbul, Kamer Yayınları 2017.
- Haiming, Wen, *Çin Felsefesi*, Çev. Güneysu, A. Kaynak Yayınları, 2014.
- Hobsbawm, Eric, *Haydutlar*, Çev. Taşkent, F. Logos Yayıncılık, İstanbul, 1974.
- Holcombe, Charles, *Doğu Asya Tarihi Çin Japonya Kore Medeniyetin Köklerinden 21. Yüzyıla Kadar*, Dergâh Yayıncılık, 2016.
- Klausman, Ulrike & Meinzerin, Marion & Kuhn, Gabriel, *Women Pirates and the Politics of the Jolly Roger*, London, Black Rose Book, 1997.
- Keay, John, *Çin Tarihi*, İstanbul, İnkilap Yayıncılık, 2008.

- Meyer, Elizabeth, *Sir Francis Drake: The Once and Future Pirate*, History Undergraduate Publications and Presentations. 9, 2017.
- Öktem, A. Emre ve Kurt darcan, Bleda R., *Deniz Haydutluğu ve Korsanlık*, İstanbul, Kaptan Yayıncılık, 2011.
- Olbracht, Ivan, *Der Rauber Nikola Schuhaj*, Berlin, 1953.
- Petrov, Grigory, *Beyaz Zambaklar Ülkesinde*, Çev., Yılmaz, B., İstanbul, İndigo Yayınları, 2018.
- Roberts, J. and A. Ali, *The Blue Economy in Small States*, Small States Digest, No. 2016/01, Commonwealth Secretariat, London, 2016.
- Roberts, John Morris, *Kısa Dünya Tarihi*, Çev. Akad, M., T., İstanbul, İnkılap Yayıncılık, 2017.
- Schottenhammer, Angela, *China's Rise and Retreat as a Maritime Power*. In *Beyond the Silk Roads* (pp. 189-212). (Beyond the Silk Roads), Otto Harrassowitz, 2019.
- Sestier, Jules M. *Antikçağda Korsanlık*, Ankara, Doğu-Batı Yayınları, 2017.
- Sim, Y.H. Teddy, *The Maritime Defence of China: Ming General Qi Jiguang and Beyond*, Singapur, Springer, 2017.
- Slatta, Richard, *Eric J. Hobsbawm's Social Bandit: A Critique and Revision*, North Carolina State University, 2004.
- Tan, Koon San, *Dynastic China: An Elementary History*, The Other Press, 2018.
- Yolaç, Can, *Herkes İçin Çin Tarihi Siyaset Kültür ve Medeniyet*, Ankara, Kıpçak Yayıncılık, 2016.
- Zheng, Guang Nan (郑广南), *Zhongguo Haidao Shi (中国海盗史) (Çin Korsanlık Tarihi)*, Huadong Ligong Daxue Chuban She (华东理工大学出版社), Shanghai, 2018.

Makaleler

- Boxer, Charles Ralph, “Piracy in the South China Sea”, *History Today*, XXX, November 2012.
- Burg, Richard, “Captain Kidd and the War against the Pirates. By Robert C. Ritchie”, *Journal of American History*, Cilt 74, Sayı 1, 1987, p. 155.
- Burgess, Douglas R., “Hostis Humani Generi: Piracy, Terrorism and a New International Law”, *13U. Miami Int’l & Comp. L.*, Rev 293, 2006.
- Ceylan, Fatma Ecem, “Müslüman Çinli Amiral Zheng He’nin Aile Tarihi’ne Genel Bir Bakış”, *Current Research in Social Sciences*, Cilt 2, Sayı 2, 2013, sf. 37-45.
- Çalık, Tacettin, “Uluslararası Hukukta Deniz Haydutluğu ve Somali Açıklarındaki Deniz Haydutluğu ile Mücadele”, *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1) 2017, sf. 397-434.
- Danişoğlu, Bülent, “Haarlemli Murat Reis’in Mağrip Maceraları”, *Kebikeç Dergi*, Sayı 25, 2008, sf. 67-84.
- Deng, Yingying, “China’s Legal Enforcement on Anti-Piracy in South China Sea”, *Asian Social Science*, Volume 6, No 6, 2010, p. 84-98.
- Fang, Cheng Hua, “The Price of Orthodoxy: Issues of Legitimacy in the Later Liang and Later Tang”, *National Taiwan University Journal of History*, 35, June 2005, p. 55-84.
- Fond, Adam, “Ending an Era: The Huang Chao Rebellion of the Late Tang, 874–884”, *East-West Center Working Papers. International Graduate Student Conference Series*; No. 26, 2006, p. 1-11.
- Lancaster, Ryan, “Piety over Piracy: The Shaolin Monks’ Victory against Wokou”, *Saber and Scroll*, Volume III, Issue III, 2014.

Lawrence, Richard W. and Wilde-Ramsing, Mark U., “In Search of Blackbeard: Historical and Archaeological Research at Shipwreck Site 0003BUI”, *Southeastern Geology* 40(1), 2001, p.1-9.

Liu, Yazhou, “Re-Commemorating 1641 The 360th Anniversary of the Jiashen Years”, *Journal of East-West Thought Special Edition*, p. 23-54.

Randrianantenaina, Jean Edmond, “Maritime Piracy and Armed Robbery Against Ships: Exploring the Legal and the Operational Solutions. The Case of Madagascar”, *Division for Acean Affairs and The Law of Sea Office of Legal Affairs*, 2013.

Zurcher, Eric., “Zai huang huxue zhong——li lei si he an wensi zai zhangxianzhong chaoting (1644—1647) 在黄虎穴中——利类思和安文思在张献忠朝廷 (1644—1647) (In the Yellow Tiger’s Den: Buglio and Magalhes at the Court of Zhang Xianzhong)”, Çev: Gaoji, H. (何高济), *Monumenta Serica*, 50:1, 2002, p.355-374.

Tezler

Aydın, Muhammet, “Deniz Haydutluğu Faaliyetlerinin Deniz Ticaretine Etkisi”, *Karadeniz Teknik Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi*, 2015.

Chrystler, Sarah, “Fight Like a Man or be Hang’d Like a Dog: Gender, Class, and Material Culture During the Golden Age of Piracy”, *Wesleyan University, Thesis of bachelor’s degree*, 2013.

Soybaş, Fatma Nur, “Deniz Haydutluğu ve Deniz Haydutluğunun Deniz Sigortacılığına Etkisi”, *T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Denizcilik Uzmanlık Tezi*, 2014.

Walter E. Piatt, “The Attack on Panama City by Henry Morgan”, *Lock Haven University, Thesis of bachelor’s degree*, 1987.

Wang, Chong, “Interpreting Zheng Chenggong; The Politics Dramatizing a Historical Figure in Japan, China, Taiwan (1700-1963)”, *Hawaii University, Thesis of Master of Arts*, 2007.

Xu, Ke, “Contemporary Maritime Piracy in Southeast Asia”, *Southeast Asian Studies Programme National University of Singapore, Thesis of PhD*, 2006.

İnternet Kaynakları

<https://baike.baidu.com/item/%E8%A5%BF%E5%B1%B1%E8%B5%B7%E4%B9%89>(Son Erişim Tarihi: 07.06.2020 Saat:22.15)

<https://www.britannica.com/biography/Blackbeard>(Son Erişim Tarihi: 07.06.2020 Saat:22.40)

<https://baike.baidu.com/item/%E5%8D%97%E6%B5%B7/27429>(Son Erişim Tarihi: 13.05.2020 Saat:14.33)

<https://ctext.org/dictionary.pl?if=en&id=75133> (Son Erişim Tarihi 09.05.2019)

<https://www.ntdtv.com/gb/2020/04/04/a102815710.html>(Son Erişim Tarihi: 07.06.2020 Saat:22.33)

<http://www.thewayofthepirates.com/famous-pirates/calico-rackham-jack/>(Son Erişim: 16.01.2019 Saat:14.45)

https://www.ancient-origins.net/history-famous-people/fran-ois-l-olonnais-cunning-and-cruel-pirate-and-flail-spanish-009166?utm_source=sumome&utm_medium=whatsapp&utm_campaign=sumome_share(Son Erişim: 06.02.2019 Saat 23.06)

<https://www.biography.com/.amp/people/william-kidd-17179370> (Son Erişim: 07.02.2019 Saat:10.25)

<https://www.britannica.com/biography/Henry-Morgan-Welsh-buccaneer> (SonErişim: 07.02.2019 Saat:13.26)

<https://www.historic-uk.com/HistoryUK/HistoryofEngland/Sir-Francis-Drake/>(Son Erişim: 15.01.2019 Saat: 23.05)

<https://ctext.org/dictionary.pl?if=en&id=75133> (Son ErişimTarihi 09.05.2019)

<https://www.ansiklodedi.com/cwiki/wiki/Arundel-%C4%B0sy%C4%B1>(Son Erişim Tarihi: 04.06.2020 Saat: 11.11)

<https://www.ansiklodedi.com/cwiki/wiki/I.-Elizabeth>(Son ErişimTarihi: 04.06.2020 Saat: 11.15)

<https://www.britannica.com/biography/Mary-I>(Son ErişimTarihi: 01.06.2020 Saat: 11.24)

<https://www.historychannel.com.au/this-day-in-history/woman-becomes-one-of-worlds-most-powerful-pirates/> (Son Erişim Tarihi: 15.05.2020, Saat: 12.10)

<http://archive.ihp.sinica.edu.tw/ttscgi/ttsquerynew?0:0:mctauac:%289392%29@NO> (Son Erişim Tarihi: 15.05.2020, Saat: 11.48)

ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Aslı Can DUMAN

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 18.08.1995 Ordu

Medeni Durumu: Bekâr

Tel: 0535 555 1638

Email: dmn.aslican@gmail.com

Yazışma Adresi: dmn.aslican@gmail.com

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Lisans	EÜ Edebiyat Fakültesi	2017
Çin Dili ve Edebiyatı		
Lise	Ordu Lisesi	2013

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2018- Halen	Nuruosmaniye Turistik Mağzacılık T.AŞ.	Tercüman, Rehber

YABANCI DİL

Çince, İngilizce